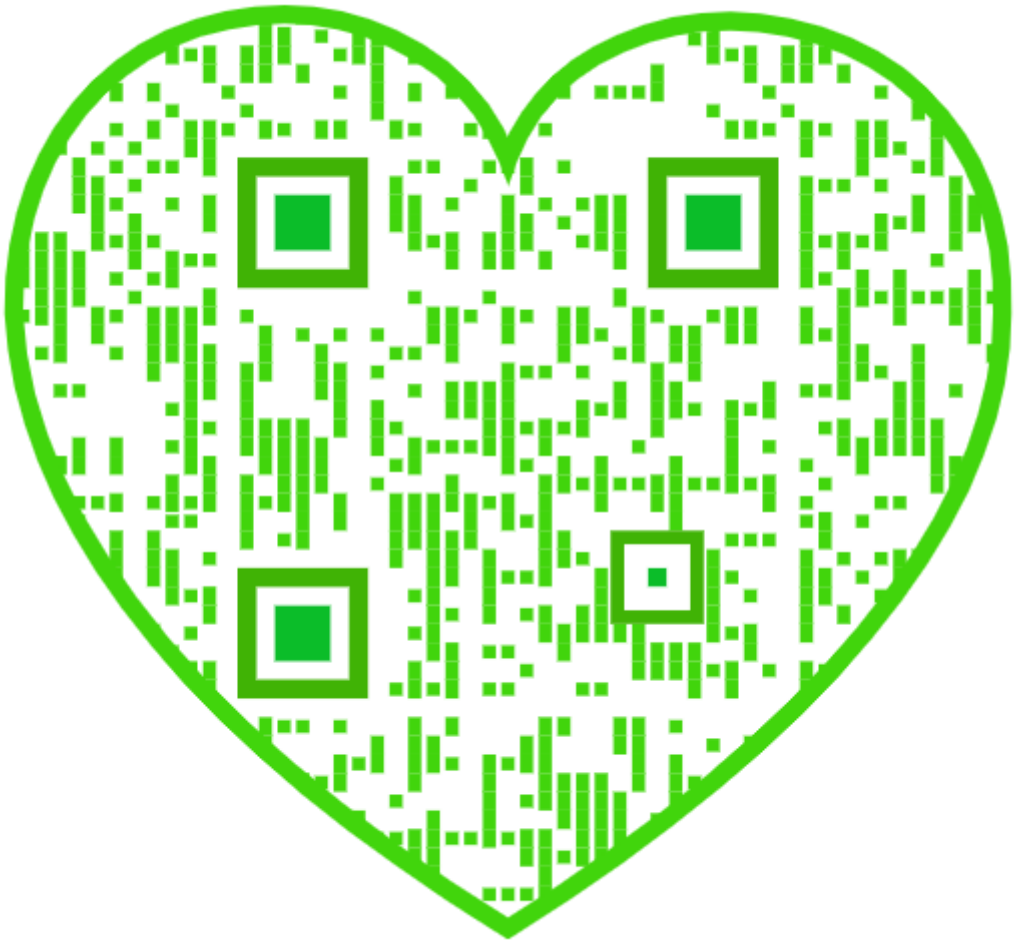

IC-0
krie

DE HOLLANDSCHE SCHIPPER

DOOR

CH. KRIENEN

MET ILLUSTRATIES VAN

— CARLO JUNG —

MULDER & Co. — HEERENGRACHT 371 — AMSTERDAM.

GEMEENTEBIBLIOTHEEK
ROTTERDAM

P 100 729 584
B 1600 Bgg 1757

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „DE ARBEID", DEN HAAG — TELEFOON 33416

DE HOLLANDSCHE SCHIPPER

P 100 729 584
B 1000 839 757

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „DE ARBEID", DEN HAAG — TELEFOON 33416

DE HOLLANDSCHE SCHIPPER

HOOFDSTUK I.

HANS NEEMT EEN PROEF EN BREEKT VADERS KOP. VAN EEN OORVEEG, EEN LANGEN SLUNGEL EN EEN ADVOCAAT.

Moeder stond in de keuken en waschte het vaatwerk; Hans stond bij haar, zijn hoofd vol met allerlei dingen, die hij 's morgens op school had opgestoken.

Zijn onderwijzer had proeven genomen met ..... Ja, met wat al niet.

Het warrelde Hans in het hoofd. Hij had het wel leuk gevonden, al dat geweeg en gemeet en geknoei met water, maar die formules allemaal en die wetten! Die waren hem ontgaan.

Hij herinnerde zich van: waterverplaatsing en ondoordringbaarheid en van groote, ijzeren schepen, die drijven op de zee, niettegenstaande het soorte-

lijk gewicht van ijzer verreweg dat van water overtreft, maar het verband tusschen een en ander was hem ten eenenmale duister.

En terwijl hij daar zoo stond bij de vatenwasschende moeder, zag hij plots heel scherp de volgende proef:

Een bakje vol water. Een plankje, dat juist in het bakje paste, als dit leeg was. De plank wordt op het water gelegd, je drukt, drukt. Ho maar, het water gaat niet op zij, laat zich evenmin indrukken. Dat was de wet der ..... ondoordringbaarheid, geloofde Hans.

En toen eensklaps: „Halt, moeder", riep ie, terwijl hij een kopje greep.

„Wat is het?" vroeg moeder, die het druk had.

„Moeder, nou zult U wat zien, dat U nog nooit hebt gezien. Is de teil leeg?"

„Leeg? Je ziet toch wel, dat ze half vol water staat?"

„Ja, maar ik bedoel, zit er niets anders dan water in?"

„Nee".

„Pas op dan. Hier ziet U een kop."

„Ja, de kop van je vader," waarschuwde moeder, „de mooie porseleinen, waar vader aan gehecht is".

„Mooi, moeder. Pas op. Gaat dit zien, gaat dit zien. Volgens de wet van ..... van ..... ja, ik geloof van de ondoordringbaarheid, weet ik veel ..... kan

Het resultaat van Hans' natuurkundige proef.

deze kop niet breken. Een .... twee ..... pats".

En met gooide Hans de porseleinen kop met een smak op het water, en een tel later was de kop kapot en had ie d'er een te pakken van zijn moeder. Een van je welste. Het suisde in zijn oor.

„Aap", schreeuwde moeder, „jij met je kunsten! De mooie kop van vader aan gruselementen."

Hans stond beteuterd de klap na te voelen en aan die bedriegelijke natuurwetten te denken.

„Uilskuiken," stoof moeder weer op, wier woede nog niet bekoeld was, terwijl ze nog kwader werd om Hans' onnoozele beteuterdheid.

En ze vloog met uitgestrekten arm op hem toe. Doch Hans pakte zijn biezen en holde de trap af naar buiten. De deur sloeg ie dicht, vlak ervoor bleef ie staan.

Stom was ie geweest, dat begreep ie. Maar 't was de schuld van zijn onderwijzer. Die met zijn proeven, de een na de ander, en dat watergeknoei, en die geleerde wetten op het bord ....

Nooit leerde ie meer natuurkunde. Daar schoot ie heelemaal niet mee op.

Nou kreeg ie natuurlijk van zijn vader ook nog voor vier duiten, want vader was ook niet gemakkelijk, vooral niet, als ie thuis gekomen, de kleintjes lastig of dreinerig vond. Daar kon ie heelemaal niet tegen.

Wel was ie de oudste van de zes en al dertien

geweest, doch dat was voor vader volstrekt geen bezwaar, moeders voorbeeld te volgen. Als het niet erg meeliep, dat voelde ie wel, had ie nog heel wat voor de boeg.

Terwijl hij erover stond na te denken, hoe hij zich uit de benauwende positie zou kunnen redden, werd zijn aandacht getrokken door Flip de Wekker, die enkele deuren van de zijne af, luidkeels stond te schreeuwen.

Wat kon daar aan de hand wezen?

Zijn nieuwsgierigheid won het van zijn angst voor vader. Hij op den schreeuwenden jongen af en naderende werd het hem duidelijk, dat Flip, om zijn spichtige lengte de lintwurm bijgenaamd, de deur van zijn huis niet in kon.

„Jô, wat is er? Je staat te lamenteeren, of je vermoord wordt".

„Ik kan het huis niet in", huilde ie.

„Nou blijf er dan buiten", antwoordde Hans nuchter.

„Maar vader en moeder, die moeten erin zijn, ze zijn er altijd in", jammerde ie voort, ondanks zijn zestien jaren.

„Maar nou zijn ze er toch niet in, sufferd, anders deden zij toch open."

„En als er nou eens een ongeluk is gebeurd?"

„Ben je gek?"

„Kan toch. O, O, ..."

En toen begon ie te janken, of ie onder een automobiel lag.

„Ze zijn gestikt, gestikt in gas. O, ja, ik begrijp het, in gas gestikt".

„Jô, stel je niet zoo an. Je stikt daar zoo maar met je beiden op klaarlichten dag. Twee groote menschen."

Maar Flip zat het in 't hoofd: de stellige zekerheid, dat zijn ouders gestikt moesten zijn.

En hij vloog weg, zonder te zeggen, wat hij doen ging, en holde den smidswinkel op den hoek in, en drong erop aan, dat de baas direct de deur zou open steken, en smeekte hem, den eersten hulpdienst bij ongelukken op te bellen.

De bovenbuurvrouw rechts had immiddels het raam open geschoven, haar hoofd naar buiten gestoken, en ze vroeg aan Hans, wat er gaande was. Hans vertelde 't haar.

„O, die sufferd", zei ze. „Geschift is 't ie". En ze schoof het raam maar weer dicht. Ze had wel iets beters te doen.

De smid, die zijn sleutelbos niet direct had kunnen vinden, kwam na eenige oogenblikken, en nog geen minuut later snorde de auto van den eersten hulpdienst aan.

Een geneesheer en verpleger stapten haastig uit.

„Wat is er?" vroeg de dokter.

Zenuwachtig huilend begon Flip te vertellen.

„Wat is er vent?" vroeg de dokter.

Om de auto stonden natuurlijk veel nieuwsgierigen.

En toen de smid de deur open had, liep de dokter naar boven en ook de verpleger en Flip en Hans en nog een vijftal nieuwsgierigen.

Ze liepen alle kamers door en zagen geen lijken, maar ook niet de levende oudjes, ze zagen niemand dan de oude kat, die zich rustig en lekker in het zonnetje koesterde.

En toen begon de grap pas.

De ouders van Flip, die zich 's middags laat pas hadden herinnerd, dat een neef in de buurt jarig was, hadden dezen een bezoek gebracht. Toen ze nu uit de verte al die menschen zagen en de auto van den eersten hulpdienst, sloeg ook hun de schrik om het hart. Er moest wat met Flip zijn, Flip had een ongeluk gekregen, dood was ie misschien. Ze holden de straat in, ze vlogen de trappen op, en hoorden de geruststellende woorden niet, die de menschen buiten hen nariepen. Ze kwamen binnen, zagen al die menschen, zagen echter ook Flip ..... en begrepen dus niets van het geval.

Maar de dokter vertelde het hun, dat die domme sukkel al die noodelooze drukte gemaakt had, en dat zij, als ouders verplicht waren, hem eens goed onder 't oog te brengen, dat ie om een dwaze onderstelling geen eerste hulpdienst mocht recruteeren.

De dokter was boos en dus kwam er een knorrige

wrevel bij moeder op tegen den sukkel, die al dat misbaar had gemaakt om niets.

En haar wrevel werd woede, toen de buren teekenen van instemming gaven na dokters woorden.

„Sta daar nou niet zoo stom te kijken", stoof ze eensklaps op. „Ezel". En ze gaf hem een klinkenden oorveeg.

„Goeie morgen", groette de dokter en liep weg, door den verpleger en de overigen gevolgd.

„Nou, die heeft er ook een te pakken," dacht Hans", „Gedeelde smart is halve smart".

Maar toen ie op straat was, herinnerde hij zich met angst, dat vaders afrekening nog moest komen en diens kop nog altijd kapot was.

't Was nu vijf uur, om zes uur kwam vader thuis.

Het eenige, dat begreep ie wel, wat hij te doen had, was te zorgen, dat het stil en rustig was in de huiskamer. Aan kindergeschreeuw en kinderherrie had vader een gruwelijken hekel. Die hield ervan, vóór, onder en na het eten rustig te zitten.

En daar moest hij, Hans, nou voor zorgen. Zijn eigenbelang eischte zulks gebiedend. Dus ging hij naar huis en toonde zich uiterst gedienstig voor moeder.

„Kan ik iets voor U doen"?

„Haal zusje maar uit haar bedje. Anders slaapt ze te lang, en kan ze van avond niet in slaap komen."

Hij haalde de kleine uit het bed en dus begon deze te schreeuwen.

„Stil nou", riep ie. „Hou je nou stil."

Maar ze deed het niet.

Het begon al verkeerd, en je zou het altijd zien: Begon er een te schreeuwen of te schreien, dan begonnen er altijd meer.

„Waarom schreeuwt zusje", riep moeder naar boven.

Ja, dat wist Hans ook niet.

„Waarom schreeuw je toch?" vroeg ie de tweejarige, die natuurlijk niet antwoordde.

Hij klom de trap af; de kleine schreeuwde door.

„Je hebt ze zeker opgenomen, terwijl ze nog sliep?" vroeg moeder kwaad.

„Ja, natuurlijk, moeder".

„Natuurlijk, natuurlijk, dat is niks natuurlijk; je moet zoo'n kind op haar gemak wakker laten worden".

„En ik moest ze halen, zei U".

„Maar dat beteekent toch niet, dat je ze zoo in eens, pak an, uit het bed hoeft te halen. Kom jij maar hier, schatje". En ze nam de kleine Suusje over. „Ga jij maar aardappels schillen".

Dacht ie het niet? Dat was nou het lamste werk, dat ie kende. En als moeder er maar één kansje toe zag, schoof ze het op zijn schouders. Ze had er zeker ook het land an.

Pas was ie met het schillen begonnen, of de bel ging over.

Daar had je het. Daar kwam de bende van Kardoes. Wat holden ze de trappen op.

„Loop niet zoo hard", schreeuwde Hans uit de keuken.

„Moeder," dreinde de een.

Ook dat nog. Waren die twee weer aan 't bakkeleien, Frans met Jaap.

„Moeder", schreeuwde Jaap.

„Is het weer zoo", riep moeder terug.

„Frans trekt aan mijn beenen".

„Kom boven en hou je stil", riep Hans, die de aardappelmand had neergezet. „Kom gauw, en als je je niet stil houdt ...."

Daar kwamen ze: Eerst Jaap van acht, dan Frans van elf, dan Annie van tien, dan Lientje van vier.

„Stamp niet zoo hard," schreeuwde Hans tegen het viertal, dat niet harder stampte dan anders, maar hij zag den klap van vader in het vooruitzicht.

Toen de aardappels geschild waren — hij hoefde er niet veel te schillen, want moeder had nog kouwe van den vorigen dag, en die zou ze bakken — ging ie naar de huiskamer.

't Liep tegen zessen. Vader kon elk oogenblik thuiskomen en dan kreeg die een kopje thee, maar vandaag niet in zijn eigen kop. En dan?

„Zegt U het aan vader van die kop?"

„Zeggen?" antwoordde moeder, „dat zal niet noodig zijn, je vader merkt het natuurlijk dadelijk".

't Geval was leelijk en niet te ondervangen.

Als die vijf zich maar koest hielden, dan was er tenminste iets gered.

Hij bedacht wat. Hij zou ze zoet en stil houden door wat te vertellen.

„Wil ik jullie een verhaal vertellen?" vroeg ie.

De grooten keken verwonderd.

„Weet jij er dan een" vroeg Frans achterdochtig.

„Ja, natuurlijk, anders kan ik er geen vertellen".

„Als je nou al kwaad bent, hou dan je verhaal maar bij je", antwoordde Frans.

Het begon slecht, heel slecht.

„Jô, doe jij niet zoo eng", begon Jaap, die dat beenen trekken nog niet vergeten was.

„Uk," schold Frans.

De buitendeur ging piepend open. Vader.

Ze waren gelukkig nog stil. Nu gauw vaders pijp stoppen en toen vader binnenkwam, lag de pijp gestopt op tafel.

„Wat ben jij gedienstig", sarde Frans.

Vaders gezicht stond gewoon. Gelukkig.

„Zoo, de pijp gestopt? Fijn".

Vader ging zitten. En toen begon Hans te vertellen van dien Flip en den hulpdienst en den dokter en den verpleger en de buren en ie overdreef, loog zelfs, dat hij het zelf geloofde en dat was maar

alleen om vaders aandacht van die vreemde kop af te leiden. Hij vertelde, vertelde maar door, geen bijzonderheid spaarde ie vader en deze luisterde maar en dronk uit de vreemde kop en rookte.

Tot het eten begon.

Vader smulde, dat zag Hans wel. Gelukkig.

„Een mensch, die lekker gegeten heeft, is meestal in een goede bui", dacht Hans.

„Zou ie nou den storm niet kunnen voorkomen, geheel voorkomen?"

Hij moest het probeeren; zoo'n gunstige gelegenheid mocht hij niet ongebruikt voorbij laten gaan.

„Vader", zei ie eensklaps, „zult U niet boos worden?"

Vragend keek vader hem aan.

„Boos?" herhaalde hij, „Als ik zoo lekker eet?"

Hans kreeg lucht.

„Vader," zei ie, „ik zal U wat vertellen. Maar niet boos worden. Als je op school proeven gezien hebt, mag je die dan thuis over doen?"

„Natuurlijk, dat is zelfs heel goed."

„Juist".

„En als je proeven neemt, wat kan er dan gebeuren?"

„Ja, wat er kan gebeuren? Dat ze gelukken of niet."

„Juist",

„En als die .... die groote natuurkundigen, proeven nemen, zou het dan niet kunnen gebeuren, dat ...., dat .... nou .... een vat of een buis, of een bak of een kop, dat deze aan stukken breekt?"

„Natuurlijk."

„Juist". En als nou bij zoo'n proef van een groot natuurkundige zoo'n ding breekt, moet zoo iemand dan daar spijt van hebben?"

„Och nee".

„Juist".

„En mag men zoo'n man straffen?"

„Nee, natuurlijk niet."

„Juist". „Nou vader, dan hoef ik ook niet bang te zijn, want ik was die natuurkundige, die iets brak."

„Wat brak?"

„Uw kop".

„Mijn kop?"

„Ja — theekop".

„De porceleinen?"

„De porceleinen".

Vader krabde zich achter het oor en dacht aan de mooie kop, die hij nog van zijn moeder kreeg.

Maar hij werd niet boos.

„Jij moet advocaat worden", zei ie.

„Daar is ie beter voor geschikt dan voor natuurkundige", meende moeder.

Hans triomfeerde. Wat had ie dat fijn voor

mekaar gezet. En hij vond, dat zijn vader verstandiger was dan zijn moeder, want deze had zijn zoeken naar wetenschappelijke bevestiging van het geleerde met een oorveeg beloond.

HOOFDSTUK II.

VAN HAARLEMMEROLIE EN EEN BLOEDWORST. MEESTER VERTELT.

Hans' vader was timmerman, werkte bij een der grootste aannemers van den Haag, had winter en zomer werk en verdiende voldoende om vrouw en kinderen burgerlijk te kunnen onderhouden. Hans' moeder was een doortastende, flinke vrouw, die er niet van hield, ellenlange vertoogen of redeneeringen voor haar kinderen te houden.

Ze hadden te gehoorzamen en vlug ook, anders had ze haar rechter, open hand tot haar beschikking. In erge gevallen had ze bijstand en bondgenoot in haar pantoffel, waarmee ze, als de drie het haar tegelijkertijd al te bont maakten, rechts en links klappen uitdeelde. Een tweede tuchtmiddel, waarvan moeder ook niet zelden gebruik maakte is neergelegd in het korte: „Naar bed-marsch".

Meestal gingen er twee of drie gelijk naar boven. „Opgeruimd staat netjes," zei ze dan en verheugde zich erover, dat zij en haar man het dan rustig hadden.

't Was een korvee voor de grooten, zoo vroeg naar bed te worden gestuurd. De avond duurde dan zoo vreeselijk lang. Bovendien liepen ze dan, tenzij moeder medelijden kreeg, de avondpap mis: karnemelks- of broodpap.

Want moeder was uit het Geldersche: een pootige, flinke Geldersche, die niet hield van stadsche liflafjes, noch van steedsche manieren en gewoonten. Maar een goeie vrouw was ze, in-goed, maar van sikkeneurigheid, zooals zij het noemde, moest ze niks hebben.

Hoofdpijn-kiespijn, buikpijn, „Larie" zei ze, als de kinderen klaagden, „dat gaat van zelf over". Tenzij ze met haar eigen geneesmiddelen aankwam, die wel zonderling waren, doch dikwijls een goede uitwerking hadden.

Keelpijn? Ze haalde een stuk ongezouten spek, sneed er een plakje af, een plaatje, zei moeder, wikkelde dat in een lapje, legde het op het strottenhoofd, bond het door middel van een rooden zakdoek vast, — het moest speciaal een rooden zijn — en ze verzekerde, dat de keelpijn den volgenden dag verdwenen zou zijn. En gek is het, maar waar, dat haar voorspelling bijna altijd uitkwam. Voor buik-

pijn diende ze Haarlemmerolie toe, pijn in den rug genas ze door den patiënt in te wrijven met kaarsvet en voor hoest had ze kat uit den blikken trommel.

Het gevolg was, dat het vijftal geen bezwaar had, wat te moeten hoesten, maar als de dood was voor buikpijn. En Haarlemmerolie kon Hans in 't geheel niet slikken. Daarom verzweeg hij angstvallig en zorgvuldig elk gevoel van buikpijn.

Doch eens was deze zoo hevig, dat hij ze voor zijn moeder niet verborgen kon houden.

„Haarlemmerolie", zei ze.

En ze goot het vocht Hans in de keel, en Hans moest slikken, maar werd kort daarop zoo onpasselijk, dat hij dacht te sterven.

Toen zwoer hij, nooit meer Haarlemmerolie te zullen innemen, en hij was nijdig op zijn vader, omdat hij vijftien jaar geleden zijn moeder uit het Geldersche naar den Haag had gehaald.

Met de buurlieden bemoeide moeder zich weinig of niet. Allereerst had ze van den vroegen morgen tot den laten avond de handen vol werk, om de kinderen en het huishouden knap te houden, en dus geen tijd, maar ook geen lust, zooals vele vrouwen uit de buurt deden, uren lang aan de deur te staan klabetteren.

Een enkele maal ging ze met vader een uurtje praten bij een collega, ook timmerman, die enkele

deuren verder woonde, maar daar bleef het bij.

Het waren behoudens enkele uitzonderingen, allen werklieden, die in dat gedeelte der Kepplerstraat woonden. Een enkele ambtenaar slechts hield er verblijf.

En nu wilde het toeval of ongeluk, dat hun benedenbuurman ambtenaar was, wiens vrouw vooral zich wel wat te voornaam vond voor zulke gewone menschen.

Als Hans' moeder de buitendeur deed, de bel of de trap, stapten ze voorbij en zagen moeder niet. In het begin hadden vader en moeder zich wel eens geërgerd aan die grootdoenerij, die kale bluf, zooals ze het allemaal in de straat noemden, maar ze waren eraan gewoon en gewend geraakt. Nu zagen ze het niet meer, of althans het hinderde hen niet.

„Hans, voor je naar school gaat, moet je even met mij op het achterbalcon het huiskamerkleed kloppen, 't ziet er bar uit".

Tien minuten later, 't was nog voor half negen, sjouwden moeder en hij het karpet naar boven, en op het balcon begon de kloppartij.

Pang. Een wolk stof vloog op in de zonnige zomermorgenlucht en dwarrelde even later over de groene tuintjes beneden.

Pang, een tweede.

„Nou, het was noodig," zei Hans.

Daar opeens klonk een stem, een nijdige, scherpe

stem. Hans noch moeder dacht eraan, dat die stem voor hun ooren bestemd was en dus — pang!— Een derde wolk vloog op, vermengd met veertjes en pluisjes, maar toen gilde het hoog in de lucht, schel en snijdend: „Juffrouw, juffrouw, daarboven". „He, 't is voor mij", zei Hans' moeder, en ze wierp kleed en klopper neer, en keek over de balconleuning naar beneden. En ze keek op het nijdige gezicht van mevrouw Zwaan, de buurvrouw van beneden.

„Maar is dat nou een manier van doen, juffrouw? Mijn serredeuren staan open en al Uw vieze stof komt in mijn nette kamer". Naast haar stond haar jongen te hopen, dat zijn moeder maar flink te keer ging.

„'t Is netjes, juffrouw, dat moet ik zeggen, erg netjes".

Daan stond te gnuiven.

„Maar juffrouw", antwoordde Hans' moeder bedaard en kalm, „had U dan even de deuren gesloten, toen U hoorde, dat ik aan het kloppen was".

„Juffrouw", herhaalde ze, „Juffrouw?" Mijn man is ambtenaar, begrijpt U, juffrouw?"

„Och", riep de jongen beneden eensklaps, zich sterk wanende door zijn moeders woordenrijkdom, en zijn vaders ambtenaarsschap, „och, manieren kennen ze daarboven niet. Dikke bloedworst".

„Kom Daan, kom", riep eensklaps mevrouw beneden", „laat dat volk".

En ze gingen het huis in en sloten de deuren. Een felle woede en wrok was plotseling in Hans' hart opgesprongen. Hij zei het niet, hij wilde zijn moeder niet grieven met dat ééne woord, dat Daan haar had toegevoegd. Maar de woede moest eruit. O, als ie hem had. Zijn moeder beleedigen! En hij greep den klopper en sloeg op het kleed uit alle macht. Deruit moest het. In zijn hart stak iets, dat eruit moest. Pang. Deruit moest het. Hij zou hem. Nooit liet ie dat zitten.

Het kleed was klaar, werd opgevouwen en moeder droeg het voor Hans uit naar beneden.

En, toen Hans daar zoo achter zijn moeder liep, zijn goeie, zijn beste, zijn flinke moeder, sprongen er een paar tranen uit zijn oogen.

„Dat zoo'n stuk ongeluk, zoo'n bleeke lange vlegel . . . . .

„Gaat U maar vast, ik moet even mijn handen wasschen, moeder".

Aan het bruin geverfde waschtafeltje wiesch hij zich.

„Bloedworst, ha, bloedworst, hij zou hem bloedworsten".

Om blij het leven door te treden,
Behoeft men groote schatten niet.

Hoor, moeder zong. Ze zong,of er niets gebeurd

was. Maar er was veel gebeurd.

„'k Ga naar school, moeder", riep hij, toen ie beneden was.

„Goed".

Even zijn hoofd om de kamerdeur.

„U denkt toch niet meer, om — om —"

Hij kon het woord niet zeggen.

„Om beneden? Maar jongen, 'k heb wel wat anders om over te denken, schiet maar gauw op, anders kom je te laat".

Hans de deur uit. Het deed hem goed, dat moeder er niet meer over dacht. Het zou hem pijn gedaan hebben te weten, dat ook zij dat gevoel, dat hem beheerschte, met zich omdroeg.

Op school was hij dien morgen de oude niet. Een gevoel van lusteloosheid in het werk overheerschte hem. Niets interesseerde hem, hij hoorde niet wat er gesproken werd, zag bijna niet wat er om ging. Hij moest iets doen, hoe eer, hoe liever. Want eruit moest 't. 't Zat in zijn hart, 't zat in zijn hoofd. Wreken moest ie de beleediging, zijn moeder aangedaan. Als ie het niet deed, was ie een lafbek. Was 't maar twaalf uur. Als die knul nou maar hier op school was. Dan kon ie hem direct in 't speelkwartier grijpen. Zoo ineens grijpen. Pang. Dan was 't eruit, had ie lucht. Want nu had ie het gevoel of moeder hem ook verwijten zou, als ie niks deed, om de beleediging te wreken. Ja, ze had wel gezegd: 'k

heb wel wat anders om aan te denken. Maar dat meende ze niet, vast niet. Nou liep zijn moeder door het huis, al maar te denken aan de grievende beleediging en al maar aan zichzelf te vragen: „Zou Hans nou niks doen?" Maar hij zou wat doen. Kon hij het moeder maar toeschreeuwen, dat ze gerust kon zijn. Als ie hem nou had, dan zou ie hem grijpen en ja, zoo, —, zoo met de vuist . . . . pang. En Hans gaf een klap op het blad van zijn bank, dat het daverde door het vertrek.

Ze schrokken — keken allen op — de onderwijzer, die schreef, liet het krijtje vallen.

Algemeen afwachtende verbazing; geluiden van: „O, och", klonken van alle kanten.

„Wie deed dat?"

„Ik", riep Hans.

„Jij?"

„Ja, meneer". Zacht kwam de onderwijzer op hem toe, en gemoedelijk sprak hij Hans aan: Of er wat was? Waarom ie de heele morgen al zoo afgetrokken was. En die stille gemoedelijke woorden, vielen als weldoende droppels in de wilde zee van zijn woede. Hij keek de heer Verkoren aan.

„Kun je het mij niet zeggen, Hans?"

„Ja, straks", klonk zacht het antwoord. De klas begreep er niets van, maar de groote jongens, zijn vrienden, wisten wel, dat er veel in Hans moest omgaan, en ze waren brandend nieuwsgierig de

heele toedracht der zaak uit zijn mond te vernemen.

De bel luidde: half elf.

„Wil je even blijven zitten, ik kom direct bij je?"

De leerlingen gingen heen.

Een minuut later was de heer Verkoren terug in het lokaal.

„Ga hier naast me op dien stoel zitten", stelde hij Hans voor.

Hans deed het.

En toen moest ie aan het vertellen, en al vertellende zag hij weer dat tergende treitergezicht van den blecken slungel en hoorde ie weer dat eene woord en opnieuw kookte de woede in hem op.

„Ik begrijp je woede", zei de onderwijzer, „volkomen begrijp ik die. Wil je mij een plezier doen?" En zonder Hans' antwoord af te wachten: „Voor jij dien Daan te lijf gaat, eerst spreken met je moeder. Beloof me dat. En als je moeder je inzicht deelt, als die ook meent, dat je dien Daan . . . nou, dan moet het gebeuren". Hij zweeg een oogenblik. Toen vervolgde hij: „Toen mijn vader een jongen was van zestien of zeventien jaar, werkte hij op een groote zilverfabriek. Op een dag werd er een kostbaar vaasje van gedreven zilver vermist. 'k Moet je alles in 't kort vertellen. De speeltijd is gauw om. En voor een tweeden keer zoo'n zaak bespreken, gaat niet. Een fabrieksjongen, die een oude wrok tegen vader koesterde, een wrok, geboren uit jalouzie,

Na schooltijd vroeg Meneer wat er aan scheelde .....

wist op vader de verdenking te doen vallen. Vader werd in verhoor genomen door den Directeur. Vader ontkende. Doch tijdens het verhoor vond men het vermiste voorwerp in vaders overjas, die aan een kapstok in de kleedkamer hing. Geen ontkennen hielp. Vader werd ontslagen. En later bleek, dat de jongen, die vader beschuldigd had, het kunststuk van smeedwerk in vaders jas had gestoken, om op vader de verdenking te doen vallen. De feiten hadden vader gewroken; hij werd in zijn eer hersteld. Maar de woede over 't hem aangedane onrecht bleef. Den ontslagen slechtaard ontmoette vader, weken later. In wilde woede wierp vader zich op hem. Zijn haat, zijn wraakzucht gaven hem ontembare krachten — bewusteloos liet hij zijn slachtoffer achter. Een zenuwziekte, die hij z'n heele leven behouden heeft, was het gevolg. Ongelukkig is hij gebleven, z'n heele leven. Het berouw over de daad heeft vader nooit verlaten. Meermalen sprak hij er over en altijd met innig zelfverwijt. En nog een paar uur voor zijn dood zag hij de daad en haar gevolgen en bad schreiend aan God om vergeving.

Zul je eerst met je moeder spreken, Hans?"

Hans zag, dat meesters oogen vochtig waren en licht trilde zijn stem toen hij antwoordde: „Ja, meneer".

De bel luidde. De heer Verkoren verliet het lokaal en Hans liep haastig terug naar z'n bank en wreef

door z'n oogen en haalde diep adem.

Dat verhaal had hem stil gemaakt. Aan eigen wraakplannen dacht hij nu niet.

Toen om twaalf uur de school uitging, bestormden de vrienden onder de jongens hem met vragen. Hij vertelde, wat hem bezig hield, doch verzweeg natuurlijk, wat de heer Verkoren hem had meegedeeld.

„Kun je hem an?" vroegen de jongens?

„'k Weet niet", antwoordde Hans, „'t zal wel. Maar eigenlijk is het de moeite niet, want ....."

Maar hij kon den zin niet voleinden, want om den hoek van de Weimarstraat zag hij de oorzaak van alles aankomen. En plots flitste de woede weer op en kwamen de oude wraakplannen boven.

Nou liep ie daar, of ie niks gedaan had, of ie gelijk had en recht z'n Moeder te beleedigen, uit te schelden".

„Dikke bloedworst".

En hij dacht niet meer aan den raad van den heer Verkoren, noch aan zijn belofte en vloog uit de rij der jongens weg op Daan af.

Die zag hem pas, toen elke mogelijkheid tot ontvluchten was uitgesloten. Hij greep hem.

„Nu heb ik jou en nou zeg ik jou ... neem die woorden terug, die je tegen m'n moeder gezegd hebt. Neem terug, zeg ik je en gauw ... want ik ... ik .... denk je, dat ik .... m'n moeder ...."

„Ik zal het nooit weer doen", beloofde ie gedwee.

Hij huilde de woorden er uit.

De jongen werd bang, trilde op z'n beenen.

„'k Zal 't niet meer zeggen", beloofde ie gedwee.

„Nee, dat 's niet genoeg. Je zult zeggen, dat je er spijt van hebt .... je zult zeggen, ... Als je je verzet, denk er om .... ik grijp je bij je keel ...."

Hans kookte van woede. Hij hoorde de stem niet meer van z'n meester, hij dacht niet meer aan z'n belofte. Hij wist hem in z'n handen, die z'n Moeder beleedigd had.

„'k Zal het niet meer zeggen — ik heb er spijt van .... ik..."

„Dan mee, dat zul je aan moeder zelf zeggen .... Vooruit".

En Hans trok hem mee. Gedwee en bang volgde hij.

Zwijgend gingen de andere jongens mee, trotsch op hun fieren makker, die daar ging als een bevelenden overwinnaar.

Moeder trok zelf open, nadat Hans gebeld had.

„Naar binnen", beval Hans.

Tot de jongens riep hij een: „Salut".

„Wie breng je nou mee?" vroeg Moeder, die Daan zoo gauw niet herkende.

„Hem", antwoordde Hans.

Moeder wachtte bij 't hekje, dat de bovengang van de trap scheidde — om de kleintjes.

„Zoo", zei Moeder, toen ze Daan herkende, „jij hier?"

„Hij heeft U wat te zeggen, Moeder. Vooruit, nou kun je praten".

Wat kon Daan anders doen dan zeggen, dat ie er spijt van had en 't niet weer zeggen zou?

Moeder hoorde hem glimlachend aan.

„Ga binnen in de kamer", zei ze.

Ze wees Daan een stoel. Hij ging zitten, maar Daan zat niet erg op z'n gemak, want hij vreesde het ergste. Die groote vrouw!

„Je heet Daan, hè?"

„Ja, juff.... mevrouw".

„Zeg maar gewoon juffrouw, m'n jongen." En zie eens: Ik ben dat geval van daar net al lang weer vergeten. Ik heb het al te druk om me met die wissewasjes bezig te houwen. Of vin-jij het schande, dat een mensch werkt?"

„Nee, juffrouw".

„Juist. Nou moet je me een pleizier doen. Als je nou weer eens merkt, dat ik boven een kleed klop, doe jij dan effen de serredeuren voor je Moeder dicht. Dat doe je wel, he? Dan hoeft je Moeder zich niet weer te ergeren en zeg jij geen ongepaste scheldwoorden meer.

Afgesproken?"

Daan zat daar blozend en verslagen. Zulke stille woorden had hij niet verwacht.

„En nou tref je het bizonder, Daan. De koffie is klaar en ik heb nog wat lekkere, Geldersche bloedworst. Nou moet je die eens eten en zeggen, hoe je ze vindt".

En Moeder, als deed ze een jeugdig vriend een genoegen, smeerde voor beide jongens een boterham en legde er een dikke plak bloedworst op. „Zie zoo", zei ze „eet dat lekker op. 't Is dan meteen het vredesmaal".

Moeder zei alles zoo gewoon, zoo niets was er in haar toon, dat op wraakoefening geleek, dat Hans en Daan elkaar aankeken en tot elkander lachten. Ze aten lekker.

„Hoe vin jij 'm?" vroeg Hans.

„Fijn", antwoordde Daan.

Moeder had er schik in.

„Ik dank U", zei Daan, toen de boterham op was en hij was opgestaan.

„Ik heb er zoo'n spijt van, maar m'n moeder" . . .

„Sstt, m'n jongen", suste Hans' moeder, „dat niet doen. Nooit kwaad van je moeder spreken".

En ze stak Daan een hand toe.

Daan ging heen. Hij knikte tegen Hans.

Toen Daan weg was, liep moeder naar de keuken, waar ze de kleine Suusje alleen had gelaten en Hans bleef op z'n stoel zitten, z'n hoofd en z'n hart vol mooie gedachten en edele gevoelens.

HOOFDSTUK III.

HANS MAAKT KENNIS MET EEN AGENT. VAN GROOTE PLANNEN, DIE OP NIETS UITLOOPEN.

Hans liep over de Regentesselaan, op weg naar school.

De vogeltjes kwetterden in de groene boomen van louter levensvreugd, want 't was een stralende zomerdag.

En ook in Hans hart jubelde de vreugde, want nog een paar dagen en de heerlijke, lange zomervacantie zou aanvangen.

Op zijn driewielige fiets, die als een miniatuurrijtuigje gebouwd was, reed de oude heer Reuvers hem voorbij. Die oude heer was gebrekkig en kon zich slechts met de grootste moeite een eindweegs voortbewegen, steunende op een stok, dien hij in een koker, aangebracht op 't achtereinde van den kap der fiets, meevoerde.

Uit louter baldadigheid liep Hans het voertuig

na, en trok, dit genaderd zijnde, den stok uit de koker.

De oude heer merkte niets en reed door, doch een surveilleerende agent had 't wel gezien en toen Hans als een overwinnaar den stok triomfantelijk meevoerde, hoog boven zijn hoofd, kreeg hij eensklaps een gevoelige oorvijg en hoorde zich toesnauwen: „Ik zal je leeren, vlegel".

Als verbijsterd keek Hans op tot den agent.

„Moet je d'r nog een", dreigde deze.

„Vooruit, loop en breng den stok aan dien ongelukkigen man".

Die ongelukkige man was inmiddels al enkele honderden meters van Hans verwijderd.

„Nou vooruit, aan den haal, wat denk je".

En weer hief de agent dreigend den arm op.

Toen Hans aan 't loopen om de fiets in te halen.

Doch enkele meters van den man der wet verwijderd, voelde hij den klap nog nasuizen in zijn oor en hij zag de spot-lachende gezichten van enkele voorbijgangers . . . en daarom wierp hij den stok van zich af, keerde zich om en schreeuwde den agent toe: „Breng hem zelf maar".

En Hans nam de beenen.

Voorbijgangers bleven staan, nieuwsgierig hoe dat zou afloopen en nu zagen de menschen het ongewone schouwspel: een woedende agent met een stok gewapend, die een vluchtenden jongen na rende.

Maar 't liep slecht af met Hans.

Want een agent op de fiets kwam aangereesd.

„Wat is er, wat is er", vroeg ie den dravende collega.

„Hier deze stok . . . zie je ginds die driewieler, Breng den stok aan den ouden heer, die er in zit. Maar grijp eerst dien jongen daar."

Hans, van dit gebeuren onkundig, liep nog steeds wat ie loopen kon, maar een agent per fiets is vlugger dan een voorthollende jongen en zoo verraderlijk onhoorbaar rijdt een agentenfiets, dat zoo'n dienstman bij je is voor je 't weet.

„Stop", hoorde Hans zich dan ook barsch toeschreeuwen en voor hij wist, wie hem dit bevel toesnauwde, werd ie in de kraag gegrepen.

Ontkomen was onmogelijk. De agent, inmiddels afgestegen, hield stok en fiets en jongen stevig vast en leverde den laatsten over aan den inmiddels toegeschoten collega.

„Dat valt je niet mee hè", sarde de laatste. Hij trok een boekje uit den binnenzak van zijn jas.

„En nu je naam".

„Jongens, jongens", schreeuwt eensklaps een stem, „een agent heeft Hans te pakken". Wat zou ie gedaan hebben?"

't Was de stem van Dirk van Manen, die een seconde later met twee andere jongens aan kwam hollen.

De agent hield fiets, stok en jongen stevig vast.

Vrouwen hingen uit de ramen of stonden voor de deuren.

„Nou, vooruit", je naam.

„Hans van Staveren".

De agent schreef.

„Woonplaats".

„Kepplerstraat 54".

De agent schreef.

„Waar ga je school"?

„De Gheijnstraat 150".

„Hoe heet je onderwijzer".

„Verkoren".

„Wat zeg je?"

„Verkoren".

„Kun je niet met twee woorden spreken. Mijnheer Verkoren bedoel je".

„'t Is wel een heldendaad om een ouwe, gebrekkige man in verlegenheid te willen brengen. Een mooie heldendaad, dat moet ik zeggen. Maar je zult er meer van hooren, dat zul je".

De agent keek hem nog even met toornige blikken aan en liep door.

De inmiddels toegeschoten jongens en meisjes liepen ook haastig heen, want 't liep tegen negenen, het aanvangsuur der school.

Met Dirk van Manen liep Hans daar. Hij moest natuurlijk in geuren en kleuren een relaas doen van zijn wedervaren, maar Dirk verzekerde hem:

„Dat loopt met een sisser af, zul je zien. Je hoort er niks meer van. Misschien komt ie op school over je klagen, maar wij kennen meester Verkoren, die lacht er om".

„Je staat anders voor spot," verzekerde Hans, midden op de laan en al die menschen uit de ramen en voor hun deuren.

Bij de de Gheijnstraat scheidden ze, want ze gingen niet op dezelfde school.

Eén vraag hield Hans bezig: „Zou hij er met de jongens over spreken of zou hij zwijgen", en 't resultaat van zijn overweging was: niets zeggen. „Wat niet weet, wat niet deert".

De schoolbel luidde, toen hij de poort door en de speelplaats opstapte. Hij haastte zich en stond nog juist op tijd in de rij.

Geen der jongens of meisjes sprak over het geval, waaruit bleek, dat ze er niet bij tegenwoordig geweest waren.

En ook zijn moeder wist niets en zijn vader evenmin en dus begreep Hans, dat de agent 't geval maar verder had laten rusten.

Eén ding bleef hem echter hinderen: 't figuur dat ie gemaakt had; hij had tot spot gestaan voor al die menschen en jongens.

's Avonds stond ie met enkele vrienden op 't eind van de Laan van Meerdervoort en Hans nog onder den indruk van 't gebeurde, zette zijn persoonlijke

boosheid tegen den agent om in een algemeene, een algemeene boosheid tegen alle groote menschen, die de vijanden van de jongens zijn.

En hij leidde zijn ontevredenheid en ergernis aldus in: „Ik heb 't niet op de groote menschen begrepen. Wat hebben we aan ze. Ga nou eens na: In de school hebben we de meester. Je kunt geen vinger in de asch steken, of 't is: „Pik, ik heb je".

„Halt", onderbrak Tom van Berkel zijn aanval, „je bent mis' mannetje". Of moet ik je 't vers herinneren, dat we pas op school gelezen hebben:

Onze meester zegt ons,
Lieve kindren, zegt ie,
Eenmaal zult ge . . . .

„Stop", weerde Hans af, „dat staat in een boek, dat 's heel wat anders. In een boek, ja, ja, in de boeken zijn wij de hoop des vaderlands, de . . . de . . . hoe noemen ze dat ook weer . . . de . . . de specie . . . . ."

„Ja", riep Daan Zwaan, die de beste vrienden met Hans was geworden, „ja de specie! Wij zijn de specie, die de steenen samen bindt, welke het gebouw van . . . ."

Maar hij bleef steken in zijn beeldspraak en besloot nuchter: „Nou goed, wij bennen de specie, ga door".

Maar met de vasthoudendheid, het gewicht der

zaak waardig, drong Hans aan op het woord, dat ie met specie verwarde.

„Nou zeg op, hoe is 't ook weer. Onlangs hebben we 't nog gehad. Wij jongens zijn de hoop van de toekomst, de spé — spéce . . ."

„De specerijen, die eenmaal kruiden zullen het groote levensmaal, dat ons wacht", declameerde Dirk van Manen.

De jongens gierden.

„'k Word er niezerig van, van jouw specerijen namelijk", beweerde Kees Rosmalen, en hij niesde drie malen hard en gemaakt.

„Jô, nies niet zoo vochtig", waarschuwde een ander, met z'n pet 't gezicht afvegende.

Maar Daan had zich tijdens deze interruptie en grappigheden halsstarrig voorgenomen, dat woord te vinden. En dus zette hij door:

„'t Woord ligt op m'n lippen", zei ie, als wilde hij daarmede de sterkte van zijn geheugen bewijzen.

„Wat zul je dan zwaarlippig zijn", spotte Kees Rosmalen, doch Daan gaf hierop geen antwoord.

Hij prevelde door: de spé - de specie - de spes ...."

„Jô, je bent monomaan", spotte Leo, doch Dirk liet geen der jongens gelegenheid om die spot te lachen, want hij schreeuwde: „'k Heb het, 'k heb het, de spes patriae".

„Dat is het", bevestigde Hans verlicht. Emil Helvrai kwam nu voor den dag, of liever voor den

avond, want de zon was al onder gegaan en sterretjes fonkelden aan den hoogen, blauwen hemel. Een late vogel zong nog. Vol en hoog scheen de maan.

„Spes patriae", zei ie gewichtig, „weet jullie welke taal dat is?"

„Hij wil ons examineeren", spotte Hans.

„Nou, spuit op", drong Dirk aan en laat eens kijken wat je voor den dag brengt."

En nu legde Emil uit.

„Patriae is Latijn, 't is 't zelfde woord als 't fransch patrie — Vaderland".

„Dat 's zoo zuiver als modder", beaamde Tom, „maar kom nou op met je spes".

„Spes is ook Latijn", ging Emil voort.

„Ook logisch", zei Tom.

Emil voelde iets als angstige verlegenheid. Hij was van Fransche ouders. Thuis sprak hij veelal Fransch en nooit wist hij eigenlijk of de Hollandsche jongens hem in 't ootje namen.

Hij verzamelde al zijn moed en zei:

„Spes is 't zelfde woord als 't Fransche Espérance, dat hoop beteekent".

„Het kan", zei Hans.

„Hoe komen we van avond toch zoo geleerd"? vroeg Leo, die 't begin van dat geredeneer kwijt was. 't Lijkt wel of we schooltje spelen".

Doch Hans frischte zijn geheugen op.

„Ik zei in 't begin, dat ik 't niet op die groote menschen begrepen heb, en ik begon met den meester.

„Nou, aan die heb je niks", beaamde Koos Spruit, die dien morgen een krachtige schrobbeering van zijn onderwijzer gehad had.

„Niks, niks", weerde Hans af, „dat heb ik niet gezegd. „Ik heb beweerd, dat je geen vinger in de asch kunt steken . . . "

„Je vinger hoort ook niet in de asch", waarschuwde Kees.

„'n Flauwe mop", smaalde Hans en ging door: „De dominé nou! Wat hebben wij daar eigenlijk aan: Je moet naar de catechesatie — je moet vragen leeren . . en wie in al dat moeten plezier heeft, moet 't maar zeggen".

Geen der jongens had in al dat moeten plezier.

„En nou krijg je de straat. Door wien worden we altijd beloerd: door de agenten. Ze beloeren ons allemaal, allemaal. Je bent in de duinen, of in de boschjes van Pex. Wie beloert je daar. Die koddebeier, je weet wel met die kromme beenen".

„Ja, ja, die ken ik", schreeuwde Kees, „die heeft van die kromme loer-beenen".

De jongens gierden, brulden van 't lachen.

„Juist", schreeuwde Hans, blij over zijn overwinning, „de duinen en bosschen worden onveilig gemaakt door den koddebeier, de school door den

meester, de kerk door den domine, de straten, pleinen en lanen door de agenten. Waar zijn wij veilig? Nergens, nergens".

„We zijn gek er langer in te berusten", meende Kees.

„Juist", bevestigde Hans, en ik vraag me af, waarom zouden we langer berusten. Lang heb ik er over nagedacht en ik zeg: „Ons tegen die dwingelandij van de groote menschen te verzetten is ons recht — is onze plicht. Hebben onze voorouders dan voor niets tachtig jaren voor hun vrijheid gevochten. Moeten wij als lafaards — ja als lafaards —

„Nooit, nooit", schreeuwde ze allemaal strijdlustig en ze sprongen als bezeten wilden in 't rond, harder en harder schreeuwende.

„Mot ik je nou weer hier vinden", klonk eensklaps de barsche stem van een agent, die achter een zuil in hun onmiddellijke nabijheid hun oorlogszuchtige plannen had aangehoord en hij greep Hans beet en gaf hem een oorveeg.

't Was dezelfde agent van dien morgen.

De jongens stoven weg. Ieder zocht zijn heil in de vlucht en verdween achter de deur van zijn eigen woning.

Op zijn bed had Hans gelegenheid zich te herinneren, dat ie een lamme dag had doorgemaakt.

HOOFDSTUK IV.

HANS VERRICHT EEN HELDENDAAD, KRIJGT EEN PAK SLAAG EN MAAKT KENNIS MET EEN MOERAS.

Groote vacantie. Vier volle weken niet naar school.

't Was voor Hans of een wereld van geluk zich voor hem opende.

„Ik vind alles goed", zei moeder, „als je die vier weken maar niet door 't huis loopt van de eene kamer in de andere en ik dat gelammenteer moet hooren van: „Ik verveel me zoo en ik weet niet, wat ik doen moet".

„U zult van mij geen last hebben", verzekerde Hans, „ik kom thuis om te eten en om te slapen en verder ziet u me niet.

„En mij ziet U heelemaal niet", beweerde Frans, „want dan moet ik aardappelen schillen en daar heb ik een broertje aan dood".

De eerste morgen van Hans' vacantie begon al heel zonderling.

Na 't ontbijt was hij de deur uit gegaan met de bedoeling zijn vriend Tom van Berkel te gaan halen, met wien hij afgesproken had naar Scheveningen te wandelen en daar te baden.

Hij liep de Regentesselaan op en zag op het breede schelpenpad een klein meisje, dat luid schreide.

Een groote jongen van een jaar of twaalf stond niet ver van haar af en scheen òf geen aandacht aan 't schreiende kind te schenken, òf zelfs vermaak in haar verdriet te hebben.

Belangstelling en medelijden deden hem besluiten de oorzaak van 't verdriet van 't kind te onderzoeken.

Hij was bij 't kind en vroeg: „Zeg, waarom huil je?"

En snikkend antwoordde het kleine zevenjarige meisje: „Hij heeft mijn priktol kapot gebeukt."

Die hij was natuurlijk de jongen, die dicht bij haar nu gnuivend stond te lachen.

Hans wendde zich tot den jongen: „Heb je daar zoo'n lol in? Vin-je dat nou nog plezierig ook, dat die kleine stumperd staat te huilen?"

De toegesprokene antwoordde eerst niet.

„Nou, zeg op", drong Hans aan.

„Ze vroeg 't zelf: Beuk mijn tol 's".

„Zoo, vroeg ze dat zelf en toen ben jij aan 't beuken getrokken en nou heb je er plezier in, dat ze staat te schreien. Als je een vent bent, geef je je eigen tol aan dat kind. Maar de jongen had hier blijkbaar geen ooren naar en om zulks te bewijzen, wond hij het touw om zijn priktol en zette deze op.

Dat was Hans te veel.

„Lafbek", schreeuwde ie den jongen toe en hij sprong op het draaiende ding toe, greep het en drukte het 't meisje in de hand.

„Hier, die is voor jou", zei ie troostend en maak nu maar gauw, dat je weg komt".

Het meisje liep overgelukkig met haar priktol ijlings naar huis.

„Ben jij!" begon de vreemde jongen dreigend en hij stelde zich tegen Hans te weer.

„Ja, kom maar op, lafbek."

„Lafbek!" herhaalde de jongen en hij gaf Hans de eerste stomp.

En Hans stompte terug en toen begon een verwoede vechtpartij. Slagen vielen van beide zijden, doch plotseling, den jongen beide armen als een nijptang om zijn middel slaande, had hij dezen in zijn macht. Hij tilde hem van den grond en legde hem toen neer.

Hij zette hem een knie op de borst en hield zijn beide armen stevig vast.

De jongen dreigde, schreeuwde en schold. Maar

zoo kwam hij niet uit zijn pijnlijke toestand.

„Laat je me los", schreeuwde hij, maar voor Hans antwoord geven kon, voelde hij zich onzacht bij den kraag gegrepen en hem toesnauwen: „Wat, mot jij mijn jongen slaan!"

Een groote hand had hem in den nek en trok hem van zijn tegenpartij af en een andere groote hand sloeg hem, dat ie 't uitschreeuwde van pijn.

Bij de deur van zijn huis stond de lafaard te lachen.

Toen de man, die een oogenblik later de vader van den held bleek, meende Hans genoeg geslagen te hebben, liet ie dezen los.

„Dat zal je leeren mijn jongen te slaan".

Hans huilde van pijn en woede, maar dat kon hij nog snikkend uitbrengen: „Jou jongen . . is . . een . . lafbek. . . Maar . . hij zal 't weten . . dat jij . . mij . . zoo . . geslagen hebt. „Dat zal jij weten, lafbek", riep hij tot den jongen, die hem waarachtig nog stond te treiteren, „als . . als ik jou in . . mijn handen . . krijg . . Je zult 't weten."

Huilend liep ie heen, want die groote man scheen opnieuw van plan te zijn op Hans lichaam hardhandig te wreken de vermeende mishandeling zijn jongen aangedaan.

Nog bevend van woede en pijn kwam hij bij Tom van Berkel aan, wien hij natuurlijk alles vertelde.

Deze kalmeerde hem.

. . . . . dat ie 't uitschreeuwde van pijn.

„Die kom je vandaag of morgen wel eens tegen en dan grijp je hem". En daarop luchtig schertsend: „Hadden we onlangs niet gelijk, toen we uitmaakten, dat de groote menschen onze vijanden zijn. Maar we laten 't er niet bij, Hans. En niet alleen die knul krijgt er van langs, maar ook die groote kerel. Waarom zouden we met Kees en Dirk en Leo en nog meer jongens niet een overeenkomst sluiten dien wreedaard aan te vallen. Wij zullen ons wreken en daarom, wasch je gezicht maar even in de keuken, en dan vlug naar Scheveningen. 't Is al warm en ik verlang naar een frisch bad."

Hans deed wat Tom hem ried en een oogenblik later liepen ze naast elkaar voort op weg naar Scheveningen en geen enkele voorbijganger zou aan Hans gezicht hebben kunnen zien, dat ie pas zoo pijnlijk en woedend gehuild had.

Een uur later had hem het kalmeerende en verfrisschende zeebad zoo opgemonterd, dat ie al niet meer dacht aan de pijn en de beleediging, die hij dien morgen had ondervonden.

Een onverwachte gebeurtenis bracht hem, spoediger dan ie had durven verwachten met den man in aanraking.

Drie dagen later moest hij voor zijn moeder een boodschap doen in de oude stad, zooals de Hagenaars het Centrum noemen.

En daar hij, zooals moeder zeide, jonge beenen

had, en dus best loopen kon, stapte hij de Kepplerstraat uit en sloeg de Weimarstraat in. Hij kwam op de brug, die over het Ververschingskanaal is geslagen en zag boven het water een vreemd voorwerp drijven. Het leek een groote pop in een wijd uitstaande jurk gekleed. Hij keek — en zag. 't Was een kind, dat daar dreef — een meisje.

Hans bedacht zich niet.

Hij liep, tot hij bij de plek kwam, waar het kind lag. Hij wierp jas en schoenen uit en sprong te water. Hij zwom naar 't kind toe — hij greep haar en bracht het angstig schreiende meisje op 't droge.

Ze stond daar, druipend van 't water en schreiende in korte, angstige snikjes.

Vlug trok Hans jas en schoenen aan.

„Waar woon je", vroeg hij.

„Regentesselaan 251", bracht ze met bevende woordjes uit.

Inmiddels waren menschen uit de langs de gracht-zijde staande huizen toegeschoten.

Enkelen hadden Hans reddingswerk gezien.

„Kranig, een kranige jongen", hoorde Hans zich vleiend toespreken, maar hij lette weinig op die lofuitingen. Hij pakte het kind op en droeg het op zijn arm naar huis. Een kleine menigte, die echter met iedere minuut in aantal groeide, volgde hem.

Het meisje, als versuft na de doorgestane angst, zei niets. Ze liet haar hoofdje rusten op Hans schou-

der. Het water van heur haren droop in zijn nek en hals.

Hij was op de Regentesselaan en kwam aan bij no. 251 en ontwaardde tot zijn niet geringe verbazing, dat ie stond voor 't huis van den man, die hem zoo geslagen had.

Hij schelde aan. De deur werd opengetrokken.

Hij droeg 't kind naar binnen.

„O God, wat nu, wat nu!" hoorde hij een mannenstem boven aan de trap angstig roepen en zware voetstappen holden de trappen af.

Een agent, die gedurende den korten weg Hans ter zijde was gebleven en naar zijn naam en naar de toedracht van 't gebeurde gevraagd had, volgde hem op de hielen en wierp de deur dicht.

„Suusje, schatje", riep de man en onmiddellijk hierop holde ook de moeder van 't kind smartelijk en angstig gillende naar beneden. Hij lette op Hans niet. Hij nam zonder iets te vragen 't kind over . . . hij kuste het . . .

„Paatje", zei ze zacht.

Toen was ook de moeder beneden.

„Kindje, kindje", kreet ze en op haar beurt nam ze de kleine uit de armen van haar man en kuste onstuimig het meisje op de natte wangen.

„Mijn liefje", wat is er dan, wat is er dan."

„In 't water gelegen, moesje, ik kon het niet helpen en deze jongen heeft me er uit gehaald.

„Breng ze gauw naar d'er bed", ried de agent

rustig. 't Is alles goed afgeloopen.

De moeder ging met 't kind naar boven.

En nu zag de vader voor 't eerst Hans aan en herkende hem.

„Heb jij mijn kind gered?" sprak hij met bewogen stem.

„Ja, een kranig stuk werk," prees de agent. „Goeienmorgen".

De agent ging heen.

Daar stond Hans alleen tegenover den man, die zijn ergste vijand was.

„Jij hebt mijn Suusje gered, mijn lief kindje".

Wil je me een hand geven en wil je me . . vergeven van toen?

Hans wist niet, wat hij antwoorden moest.

Hij knikte alleen.

„Mijn Suusje gered", herhaalde de man, alsof ie dat groote, wonderlijke gebeuren nog niet omvatten kon, zoo min als zijn geluk.

„Kom, ga mee naar boven".

Hij klom de treden op, Hans volgde hem.

Boven was de moeder bezig het kindje te ontkleeden.

En die vertelde in korte zinnetjes. Ze had gespeeld met haar bal. Die viel in 't water. Eerst lag ie dicht aan den kant. Ze wilde hem pakken. Ze schoot het water in. Hans had haar later gered.

Toen de kleine droge kleertjes aan had, zei de

moeder: „Nou eventjes naar je bedje, Suusje. Even rustig liggen en warm worden. Geef die jongen eerst een hand en bedank hem."

Vrijmoedig kwam ze op Hans toe. Ze stak haar handje uit.

„Ik dank je wel", zei ze eenvoudig.

Toen droeg moeder haar weg.

„Ga zitten". sprak de vader en toen Hans had plaats genomen, vervolgde hij:

„Jij hebt ons kindje gered en ik heb toen . . . .

Wat heb ik daar spijt van. Hoe heet je?"

„Hans van Staveren".

„En je woont, Hans"?

Hans deelde dat mede.

„Hans, wat mogen wij nu eens voor je doen?" Toe, noem eens iets, dat je graag zou willen hebben, of dat je graag zou willen doen."

„Niets", antwoordde Hans.

De moeder kwam beneden. Ze moest eerst natuurlijk van Hans in geuren en kleuren vernemen, hoe de zaak zich had toegedragen en toen ze tijdens Hans verhaal haar kindje daar zag drijven op 't water, dat haar graf had kunnen worden, brak ze weer in schreien uit.

Opnieuw drong de vader bij Hans aan hem toch te zeggen, waarmede hij Hans verrassen kon.

Doch deze haalde de schouders op.

„Niets", zei hij en ik moet nu weg, want mijn

boodschap voor moeder zou er bij in schieten en mijn kleeren zijn nog nat.

„Och, dat we aan jou heelemaal niet gedacht hebben", verweet de moeder zichzelf.

De vader en moeder van 't kind drukten hem opnieuw dankbaar de hand en de eerste zei: „Ik weet je adres, Hans, je hoort gauw wat van ons".

Ze lieten beiden hem uit en bedankten, bedankten hem maar.

„Hè, wat zie jij d'r uit, was moeders eerst verbaasde vraag, toen Hans bovenkwam.

„Moeder, 'k heb een kind gered", antwoordde Hans en hij keek zijn moeder trotsch en fier aan.

„Een kind gered, Hans?" en moeder zette zich op 'n stoel als in afwachting van 't verhaal dat komen moest.

Hans vertelde haar alles.

„En die moeder, die moeder?" vroeg ze „wat zei die wel, was die niet gelukkig?"

„Ja, ze schreide van blijdschap".

„O, o, wat kan ik me dat voorstellen, sprak haar moederhart. „En ik vind het kranig van jou, Hans, kranig. Wat is dat nu een mooie vacantie van 't jaar. Al zou er nu niets meer gebeuren, dan was je vacantie toch al mooi en goed".

Dat was Hans niet met haar eens. Nuchter antwoordde hij dan ook: „Nou u gunt me ook niet veel. Stel u voor . . . ."

Maar moeder viel hem in de rede: „Zoo bedoel ik 't niet", m'n jongen. Voor je zelf hoop ik, dat je nog veel prettigs beleven mag. Ik bedoel alleen, dat 't een heerlijk gevoel voor jou moet zijn en ook blijven zal, dat je een kind gered hebt en de ouders zoo gelukkig hebt gemaakt".

„Ze vroegen waarmee ze me konden verrassen."

„En wat heb je gezegd?"

„Met niets", heb ik gezegd.

„Dat 's goed, Hans. Zoo'n daad draagt de belooning in zich zelf. Maar ga nou gauw ander goed aantrekken. Ik zal 't voor je klaar leggen en een kop koffie maken. Dat zal je goed doen".

Hans trok droge en schoone kleeren aan en toen ging hij weer de deur uit om de boodschap te verrichten, die moeder hem opgedragen had.

En tijdens zijn afwezigheid gebeurde er iets bijzonders.

De heer en mevrouw Pelsert brachten Hans moeder een bezoek.

Ze wilden Hans een aandenken geven aan zijn kranige daad, en of moeder al aandrong zulks niet te doen, want zei ze, we zijn toch menschen om elkaar te helpen en te redden, de familie drong aan.

„Wisten we nu maar, waarmede we Hans een genoegen konden doen", zei mevrouw.

„Hij heeft zeker een fiets?" vroeg meneer.

Maar een fiets had Hans niet en toen moeder verzekerde, dat ie met een rijwiel natuurlijk dol zou zijn, was het cadeau vastgesteld.

Onmiddellijk zou mijnheer een fiets bestellen, die dan ook dadelijk moest worden gebracht, want als Hans terugkwam, moest ze er staan.

En of Hans' moeder al bij herhaling verzekerde, dat 't te gek was, veel te gek, een half uur later stond in de gang van de bovenwoning een blinkend nieuw rijwiel.

Telkens keek Moeder langs de trapleuning, of ze er nog wel stond, de fiets. Stel je voor, dat ie gestolen werd.

Ze had geen rust. Iedere twee minuten moest ze van haar werk af om te kijken en dat werd haar te lastig en te tijdroovend en daarom besloot zij het ding boven te zetten.

Moeder naar beneden. Ze pakte de fiets op. Het voorwiel maakte een halve draai en sloeg haar tegen de beenen. Ze besteeg de eerste trede. Het voorwiel sloeg tegen de tweede trede. Ze moest het ding hooger optillen, en 't goede mensch had zoo'n moeite het weerbarstige rijwiel boven te krijgen, dat ze hijgde van inspanning, toen 't haar eindelijk gelukt was.

Maar nu was ze ook gerust. Hier op de bovengang stond 't ding veilig.

En toen verlangde moeder naar Hans' komst. Ze wilde genieten van zijn groote, blije vreugde.

En Hans kwam. Hij steeg de trappen op. Hij kwam op de bovengang, hij zag de fiets, de mooie blinkende.

„Moeder — wie is hier?"

„Niemand, Hans".

„En die fiets?"

„Is van jou"!

„Van mij?"

„Ja, mijn jongen, ben je er blij mee?"

„Van die menschen, van de ouders van . . .?

„Ja".

Moeder vertelde toen, dat ze geweest waren en absoluut iets wilden geven.

„Ik kan er niks an doen", zei ze eenvoudig, en nu moest Hans direct er mee naar buiten, hij moest er mee naar Tom van Berkel en naar de andere jongens, ze moesten haar zien, zijn prachtig blinkend splinternieuw rijwiel!

Hij reed er op door de straten en hij had een gevoel een bezit te hebben, waarop hij nooit had durven hopen.

Keken alle menschen hem niet aan, keken ze hem niet na. Wat zouden de jongens zeggen?

Wat kon ie nou fijn lange tochten maken. Hij peddelde in die nog komende vacantiedagen half Nederland door. O, wat zou ie al niet zien, wat kon hij al niet beleven!

Jammer, dat Tom geen fiets had en ook geen van

zijn andere vrienden.

Hij was nu wel verplicht alleen te gaan. Alleen?

Een jongen, die een fiets heeft, is immers nooit alleen. Wat een pracht kar, redeneerde Hans. Wat liep ie onhoorbaar. Hoe blonk het stuur, wat makkelijk was het zadel. En electrische lantaarn zat er aan. Nu kon ie 's nachts rijden of het dag was.

Hij kwam bij Tom. Wat keek die zijn oogen uit. En toen ie 't heele verhaal gehoord had, zei ie: „Wat een geluk eigenlijk hè, dat 't kind in 't water lag. Is 't niet waar? Als zij niet in 't water had gelegen, zat jij nou niet op een fiets. Je boft, Hans".

En Hans, die geboft had, reed dagelijks op zijn fiets naar Scheveningen en 't Westland in, de bosschen door naar Wassenaar en elken dag weer verder. Is er iets mooiers voor een jongen dan zoo'n heerlijk, vertrouwelijk rijwiel?

En op een van zijn verre tochten gebeurde er iets bijzonders.

Hij was Leiden doorgereden en toen een groote weg rechtsaf ingeslagen. Hij wist niet, waar hij komen zou. Hij fietste maar en genoot. Hij genoot van de verre groene weiden, waarin 't welgedane vee liep, hij genoot bij 't zien van de wiekende molens, de stille dorpjes in de verte en vooral van zijn rijwiel, zijn rijwiel.

Het was dien dag smoor heet. Maar Hans reed verder, verder.

Links en rechts vlakten de weiden zich voort, waarin vele loome koebeesten lagen te herkauwen.

Maar hij reed door, tot ie 't zoo warm kreeg, dat ie zich neerzette op den met gras begroeiden wegberm. Hij at een boterham op, die hij meegenomen had.

Hij had dorst, dat voelde hij pas goed, toen hij de boterham, die zijn goede moeder met rookvleesch belegd had, had opgegeten.

Hé, nu water! Hij benijdde die twee koeien, die tot de knieën in 't water stonden.

Nu water!

Hij moest maar vlug verder fietsen. Misschien zag hij hier of daar een woning, niet al te ver verwijderd, waar hij heen kon gaan om drinken te vragen. De tong kleefde aan zijn verhemelte, zijn lippen schenen verdord.

Nu water!

Hij fietste sneller dan zooeven voort en met iedere wielwenteling groeide zijn onbedwingbaar verlangen naar lessching van zijn dorst.

Daar zag hij de sloot aan 't beneden-einde van den berm, hij zag water.

Hij legde de fiets neer; hij liep den berm af. Hij ging liggen op zijn buik, hij strekte den hals uit; reeds raakten zijn lippen het bruin-gele water, toen een reusachtige kikvorsch plomp! vlak naast zijn mond in de sloot duikte. Hans sprong griezelend

overeind.

Dat deed ie voor geen geld ter wereld, liever versmachtte hij van dorst, dan dat gore kikkerwater te drinken.

Verder ging het weer en na enkele minuten, daar zag hij een water, een echt water, wijd en blank uitleggend in de weide.

Hij vloog er heen. Hij was er. Nu drinken, drinken.

Reeds wilde hij zich neerleggen en als zooeven vocht tot zich nemen, toen hij overwoog dat ook een bad zoo heerlijk verfrisschend voor hem zou zijn.

Hij ontkleedde zich. Met een aanloop zou hij er in springen, heel ver er inspringen en dan zou ie zinken, zinken tot zijn mond de wateroppervlakte aanraakte en terwijl zijn lichaam de heerlijke verfrissching weldadig zou voelen, zou ie drinken, drinken.

Hij was ontkleed — hij nam een aanloop — hij sprong. Meer dan twee meter ver sprong hij in de wijde waterkom.

En hij zonk.

Hij zonk al dieper en dieper, tot zijn lippen het water aanraakten en hij zonk dieper en hij dronk, dronk.

Maar al dieper zonk hij en hij voelde plots met een hevige ontsteltenis, dat hij zonk in een breiige, weeke massa. Naar boven moest ie. Hij sloeg met

zijn armen, hij worstelde een been uit de zuigende brei en hij rees . . . .

Naar den kant nu! Hij trok 't opgeheven been hooger op en zette het weer neer dicht naar den kant en het been zonk opnieuw in den zuigenden grond.

Hij wist nu. In een moeras zat zijn lichaam gevangen. Dat moeras zou hem inzuigen — al dieper en dieper — tot ie geheel zou weggezakt zijn in die vreeselijke poel.

Hij schreeuwde, schreeuwde zoo hard hij kon en zijn geroep klonk als een leege stem in een eindelooze ruimte.

Het tweede been trok hij op en toen zonk het andere al dieper, dieper.

„Moeder, moeder!"

Niet waar, de mensch roept altijd om zijn moeder in stervensnood.

Zijn doodsangst uitte zich in al wilder en wilder kreten om hulp.

Opnieuw wilde hij een der beenen optrekken, maar 't gelukte niet meer. Beide beenen zonken — dieper, al dieper — het lichaam zakte mee. Zijn schouders raakten weer het water. Hij voelde nu zijn lichaam vastgeklemd als tusschen onbreekbare wanden en hij gilde, gilde en hij zonk al dieper, dieper.

Het water was aan zijn hals — de hals zakte — het water bereikte zijn kin.

Een laatste wanhopige gil . . . .

„Grijp, grijp", hoorde hij zich eensklaps toeroepen en hij zag om.

Hij zag een man, die hem een stok toestak.

„Grijp, grijp, en in Godsnaam laat niet los".

Hij greep den stok met beide handen en de man, die hem redden wilde, trok.

„Hou vast, hou vast, laat niet los, 't is je dood", riep de man waarschuwend.

En Hans hield vast. Hij voelde 't lichaam rijzen, hij voelde dat de bodem, waarin hij gevangen zat, week.

„Laat niet los, laat niet los".

En Hans was het plots of de bodem van de vreeselijke poel was losgewoeld — of ze wegzakte — en nu trok de man zijn lichaam op den kant.

Hijgend stiet deze uit: „Hoe - kom - je - zoo - stom om in dat - dat moeras - ze zijn hier - in de buurt - bang - als de dood - voor deze poel. Hij verslindt alles - alles".

Hans was op 't gras gaan zitten — hij hoorde slechts ten deele, wat zijn redder sprak — hij was als versuft. Zijn hart klopte in zijn borst. Zijn geheele lichaam trilde.

De man, die hijgde van inspanning, herstelde zich eer dan Hans.

„Kom, kleed je aan, 'k zal je helpen. Die beenen en voeten zullen we aanstonds wel wasschen.

Hij hielp Hans overeind.

„Je beeft", zei hij, „maar dat's niets. 't Komt zoo wel in orde. God, God, als ik een minuut later was gekomen. 'k Was in gindsche wei — ik hoorde je gillen en ik begreep alles. En dat ik deze stok onderweg zag liggen is je geluk, want anders . . . Hoe kon je er toe komen in dit kerkhof — ze noemen 't hier 't kerkhof . . .

„'k Had zoo'n dorst en 'k was zoo warm . . . en 'k wist niet" . . . bracht Hans met moeite uit.

„Nou stil maar, stil maar", suste de man gemoedelijk, ziende hoe Hans' lichaam beefde en schokte.

„'t Komt nu terecht . . . je bent den dood ontkomen . . . flink nu zijn . . . hier is je jas . . . trek die maar aan . . . Wat beef je!"

Hans bovenlichaam was thans met kleeren bedekt.

„Ik zal je wasschen", zei de man, maar niet hier. Voor geen geld van de wereld, hier. Daar zitten booze geesten op den bodem van de poel. Als je 't water aanraakt, komen ze naar boven en ze grijpen je bij de hand en ze trekken . . . trekken.

Kom mee gauw, ik zal je fiets wel meenemen.

Het overige goed dragende, liep Hans naast den man, die de fiets meevoerde.

Aan de eerste sloot, die ze bereikten, wiesch de man den nog bibberenden Hans.

Een oogenblik later was deze geheel gekleed.

„Ben je nu weer in orde", vroeg de redder met belangstellende deelneming.

„Ja, ja", antwoordde Hans -- ik dank u . . want . .

„Hou dat nou maar bij je", zei-ie, ruw-goedhartig, als er een van ons blij is, ben ik het".

„Waar moet je heen?"

Hans vertelde, dat ie uit Den Haag kwam en maar wat fietste.

„Dan heb je nog een paar uren voor de boeg. Als je met mij mee wilt gaan naar de boerderij om wat uit te rusten . . .

Hans, wat gekalmeerd, zeide, dat hij nu wel verder kon gaan.

„Nou, als je 't meent, mijn huis staat anders voor je open.

„Nee, ik kan werkelijk wel".

De boer schudde Hans de hand.

„Goeie reis", groette hij en denk er om, dat je nooit, nooit meer in dat kerkhof te land komt. Loop maar een beetje om . . . ga er niet vlak langs . . .

Nog een handdruk en ze scheidden.

Enkele minuten later was Hans weer op den grintweg. Hij sprong op zijn fiets met een vreemd gevoel in zijn hoofd en nog lichte natrillingen door zijn geheele lichaam. Een gedachte hield hem onafgebroken bezig, de gedachte, dat ie zonder de hulp van dien man nu dood zou zijn geweest. Dood! En o zijn arme moeder. Wat kon er toch in eens iets ontzettends gebeuren. Wat was ie moe; hij moest maar even op den berm gaan liggen met de fiets naast hem. Even maar rusten. Het hart wilde nog maar niet bedaren en die vreemde zenuw-

schokken beangstigden hem.

Hans stapte van zijn fiets, legde deze op den grasberm en ging er zelf naastliggen. Hè, dat deed hem goed. Rust . . . rust . . . En nog niet lang had hij gelegen of hij sliep en toen hij ontwaakte was er in hem nog een beangstigende herinnering, maar zijn lichaam voelde hij weer als altijd: gezond en krachtig. Hij sprong op de fiets en reed in flinken gang, want een groot verlangen was in hem thuis te zijn, thuis bij vader en moeder, de broertjes en de zusjes, want nu, nu eerst voelde hij, hoe lief hij die allen had.

Hij reed . . . hij reed hard, al harder reed hij en de wielen onder hem snorden over 't grint als tevreden poesjes.

Dat ie den naam van dien man niet gevraagd had, die hem gered had. Hij had hem eens kunnen schrijven en hartelijk bedanken. Zijn afscheid was, vond ie nu, zoo koel, zoo onhartelijk geweest.

En ook vader en moeder zouden 't jammer vinden, want stellig zouden ze behoefte gevoelen den redder woorden van dank te schrijven.

Om half acht was ie thuis. De lezer kan zich de gevoelens van verbazing, schrik, ontroering en blijdschap denken, die zich bij beurten van de ouders meester maakten, toen Hans vertelde.

Maar alles was goed afgeloopen en in dankbare vreugde bleven ze gezellig bijeen en moeder schonk limonade en presenteerde koekjes en de kleintjes vonden, dat 't toch maar goed was geweest, dat Hans bijna verdronken was.

HOOFDSTUK V.

MOEDER KRIJGT TRANEN IN DE OOGEN. VAN EEN HOOGE BETREKKING EN EEN DEFTIGEN PORTIER.

't Was Zondagmorgen. Een geheel andere stemming was er in de Kepplerstraat, heel anders dan op andere dagen.

Dan rammelden en ratelden al vroeg groenten-, melk- en andere karren door de straten, sloegen de deksels der broodkarren klappend dicht, klonken de hooge schreeuwklanken van venters op tegen de huizen.

Nu was de straat leeg; een enkel vroeg Zondagskindje liep voorzichtig in z'n zondagsjurkje of pakje over de trottoirs. En over de stille straatgeul golfden de klokketonen uit de kerk op het Regentesseplein.

In Hans' huis was echter groote bedrijvigheid.

Annie was bezig met Suusje.

Eén alleen was stil en zat stil: dat was vader, die z'n Zaterdagavondkrantje las, gezeten in den leunstoel in z'n gestreken overhemd. Maar de overigen waren allen in de weer, want ieder nam of kreeg de Zaterdagavondbeurt. Annie was bezig met Suusje, Frans waschte Lientje, terwijl Jaap en Hans zich zelf hielpen.

En toen om elf uur het geheele gezin was gebaad, — verschoond noemde moeder het — kwamen allen bij en om vader zitten.

En moeder schonk koffie aan de grooten en chocolade aan de kleintjes en ze deed er een koekje — een plesken zei Moeder — bij en dan heerschte er een stille, vredige stemming in 't gezin, dat uit den aard der zaak op werkdagen altijd wat roezig was.

En 't was op een dier Zondagmorgens, dat vader naar Hans' toekomstplannen vroeg.

„Wat wil je nu eigenlijk worden, Hans?"

„Ja", antwoordde Hans, die 't niet wist.

„Nou", moedigde vader aan.

„Het duurt nog 'n paar maanden, eer ik van school ga", antwoordde Hans ontwijkend.

„Twee maanden zijn gauw om. 't Wordt tijd om te kiezen. We hebben er al zoo dikwijls over gesproken".

„Och, Hans denkt, 'k heb het zoo goed", meende moeder. „Waarom zal hij zich haasten".

„Door leeren", zei vader meer tot zich zelf dan

tot Hans. „Och wat zit daar voor toekomst in. De menschen zijn of worden allemaal zoo razend knap, zoo geleerd, dat de wereld behoefte krijgt aan . . ."

„Aan stommerikken, gelukkig", zei Jaap, die niet goed leeren kon.

„Jij komt er ook wel". troostte moeder. „We moeten met de oudste beginnen".

„Hier, Hans, lees dit eens voor".

Dit zeggende reikte vader aan Hans de Haagsche krant toe.

En Hans las: „Een bekend professor te Weenen niet wetende, hoe in z'n onderhoud te voorzien, is thans opgetreden als straatmuzikant. Meer uit medelijden, dan uit eerbied voor z'n muzikale prestaties geeft het publiek hem rijkelijk. Diep treurig".

„'t Is toch vreeslijk", zuchtte moeder.

„Ik weet ten minste, wat ik niet worden moet", verzekerde Hans, „geen professor".

„Dat is ten minste één vak van de baan, waarover ik m'n hoofd niet hoef te breken", zei vader. „Verder dus".

Maar ze kwamen vooreerst niet verder, want een bepaald toekomstplan hadden Hans' ouders, noch Hans gemaakt, en een onverwacht belgetink stoorde hun aller gedachtengang.

„Trek eens open, Jaap".

Jaap trok open en kwam haastig en zenuwachtig terug, fluisterend:

„Meneer Verkoren".

„Gauw, laat meneer binnen", kommandeerde Hans, die vreesde, dat z'n onderwijzer te lang wachten moest.

„Sstt", kalmeerde moeder, „ik zal wel".

„Dag, meneer", riep ze en een seconde later: „Wilt U boven komen?"

Hans' onderwijzer verscheen, zei allen goedendag, sprak vriendelijke woordjes tot de kleinen en ging zitten op den stoel, door moeder klaar gezet.

„Ja, begon hij, „dat 's onverwachts, hè! ik dacht zoo, de Zondag is wel de geschiktste dag om eens te praten. Ik kom eens spreken over Hans".

Hans kleurde, voelde zich gewichtig.

„Dat 's wel toevallig", merkte vader op, „we spraken juist over hem.Over twee maanden moet ie van school en . . . ."

„Daar kom ik juist voor", zei de heer Verkoren.

„Jaap en Frans, vooruit. Jullie met de kleintjes wandelen".

„Hè moe", aarzelde Frans even. Doch moeder keek hem alleen even aan en 't viertal verdween.

De heer Verkoren glimlachte even.

„Zoo hoort het, juffrouw", zei hij, toen 't viertal weg was. „Die gezinnen, waarin de kinderen altijd tegen pruttelen. Mis hoor. Maar kom, daarover zullen we 't niet hebben. Ik kom, zooals ik zei, over Hans spreken. Ik weet, dat ie nog geen bepaalde

plannen heeft. Misschien weet ik iets voor hem".

„Geen onderwijzer, meneer", riep Hans, vreezende, dat de heer Verkoren dit vak voor hem gekozen had.

„Neen", antwoordde de heer Verkoren lachend, „geen onderwijzer".

„Ik geef privaatles bij een familielid van een der grootste handelskantoren hier in Den Haag. Deze vertelde me, dat er op z'n kantoor voor vlugge, goed onderlegde jongens een mooie toekomst is te maken en dat hij zoo'n jongen gebruiken kan. Nu dacht ik zoo: zou dat niets voor Hans zijn. Ik heb over jou gesproken, Hans, en als je er zin in hebt, zal de directeur wachten tot het eind van den cursus".

Meer door de onderscheiding, die hem te beurt was gevallen en door 't onverwachte vooruitzicht spoedig een nieuwen werkkring in te gaan dan wel uit overtuiging, dat die richting hem zou bevallen, antwoordde Hans: „Nou graag, meneer, ik wil wel".

„En wat kan hij dan worden, meneer", vroeg moeder.

„Dat hangt natuurlijk voor 't grootste deel van hem zelf af. Hij moet blijven studeeren; boekhouden, machineschrijven, stenografie . . . . En dan ja, dan hangt de rest af van z'n werklust en werkkracht en . . . z'n eerlijkheid. En wat ie worden kan? Die meneer — Rodin heet ie — vertelde van jongelui,

die 't in enkele jaren tot boekhouder, hoofdboekhouder, procuratiehouder zelfs hadden gebracht".

Maar, zooals ik zei, dat hangt voor 't grootste deel van hem zelf af. Je weet, Hans, Napoleon zei: „Ieder soldaat draagt den maarschalkstaf in z'n ransel".

Toen allen even zwegen, schonk moeder een kop koffie en vader presenteerde een sigaar, die de heer Verkoren opstak.

„Zoo 's Zondags meneer, rook ik een sigaartje; daags een pijp, 't loopt alles zoo op".

„Nou, dat moet U Hans maar eens vragen", zei de heer Verkoren. „Een pijpje zoo tusschen de lesuren en in 't speelkwartier, hè Hans . . . ."

„'k Heb er verscheiden gestopt, meneer".

„Nou, Hans".

Nu kreeg me toch die moeder van Hans tranen in de oogen, tranen van dankbaarheid, omdat er zoo'n prettige, vertrouwelijke verhouding was tusschen meneer en d'r jongen.

„Ik zou zeggen", vervolgde de heer Verkoren, „Hans moet er zelf maar eens heen. Woensdagmiddag heeft ie geen school. Tusschen 2 en 3 kan ie den heer Rodin spreken. En wordt ie aangenomen, dan direct 's avonds lessen nemen in typen en stenografie".

„Waar moet ie daarvoor wezen?" vroeg vader.

„Ik zou zeggen, laat ie naar de Pitmann-School

gaan, hier vlak bij op 't Regentesseplein".

„Maar U noemde nog een vak", merkte vader aarzelend op.

„Boekhouden", antwoordde de heer Verkoren. „Dat leer ik hem. 'k Ben wel geen specialist in dat vak, maar ik kan hem voorloopig goed op weg helpen".

Vader en moeder keken elkaar en toen Hans aan en geen van drie wist de groote dankbaarheid van z'n hart te zeggen.

Dat voelde de heer Verkoren.

„Nou", zei ie opstaande, „denk er maar eens over. Morgen hoor ik wel iets van Hans".

Hij drukte de drie menschen de hand en ging heen. Buiten gekomen in de als van goud doorzonde straat had hij het heerlijke gevoel, dat z'n arbeid en z'n streven door die eenvoudige menschen zoo werd gewaardeerd.

Dat werd een loopen en draven voor Hans dien dag. Hij moest het groote nieuws natuurlijk aan al z'n makkers vertellen. Hij moest vertellen, dat ie naar 't groote kantoor ging om te worden . . . Ja, wat kon ie ook weer worden? Boekhouder en . . . pro . . . pro . . . Dat was 'n dekselsch lang woord en dus ook een dekselsch hooge betrekking.

Hij was heel dicht bij 't huis van z'n besten vriend, Tom van Berkel, en hij moest het woord hebben, het gewichtige woord, voor ie aanschelde. „Pro . . .

pro . . . Nou had ie het: Procuratiehouder.

„Wat is dat", vroeg Tom, toen ie buiten bij Hans stond.

„Ja, dat weet ik niet. Maar hoog natuurlijk, bar hoog. Kom loop mee, dan gaan we 't ook aan de anderen vertellen."

Binnen een half uur zat een vijftal jongens op de bank tegenover 't café Emma en de Pitmannschool.

„'n Fijn huis", zei Tom.

„Nou", antwoordde Hans, die wel verplicht was het gebouw mooi te vinden, waarin hij de eerste schreden zetten zou op den weg naar de hooge betrekking.

„Zeg, waarom zou die school toch de Pitmanschool heeten?" vroeg Bas de Bruin.

Ze zaten allen te denken en te repeteeren: Pit . . Pit . . . man . . .

Tom was er in eens achter.

„Wat zijn we toch uilen," riep ie eensklaps, 't ligt voor de hand. „Pitman, hoor je 't goed. Pitman. Natuurlijk Pitman, omdat ze daar een man van pit van je maken. Van pit, snap je."

Ze hadden het gesnapt.

„Alles is eenvoudig", beweerde Dirk van Manen, als je 't maar weet". „Wanneer ga je er heen?"

„Woensdag moet ik naar de Kneuterdijk 2. Daar woont m'n directeur. Hij heet Rodin."

„Jô, dat 's een Franschman", riep Bas verrast

„Mijnheer Rodin is nooit te spreken, nooit!"

door z'n eigen ontdekking. Daaraan had Hans nog niet gedacht!

„Dat 's leelijk," zei ie.

„Nou, dan praat je Fransch", ried Tom, wiens Moeder een Française was.

„Makkelijk gezegd", beweerde Hans ontnuchterd.

„Toch eenvoudig", oreerde Tom. Je komt binnen, Je zegt: „Bonjour, Monsieur Rodin, Je . . je . . viens . . .

„Jô", lachte Dirk, „als je zoo begint, denkt ie, dat je stottert en kun je meteen wel weer weggaan".

„'t Is lam," zuchtte Hans.

Doch Woensdag, volgende op dien Zondag ging Hans naar de Kneuterdijk. De groote, dubbele deur stond open. In de gang, dicht bij de stoep stond een zware man, gekleed in blauwe uniform, met goud afgezet, Schuchter stapte Hans de stoep op, bleef voor den grooten man staan zette z'n pet af en vroeg aarzelend: „Meneer, mag ik den directeur spreken?"

Met groote oogen staarde de blauwe meneer Hans aan, vouwde de handen voor z'n dikken buik te zamen en sprak langzaam, met een kleine pauze tusschen iedere lettergreep: „U me . . . neer . . . Ro . . . din . . . spre . . . ken . . .?"

Hij trachtte te lachen, doch z'n gewichtigheid verbood zulks.

En wederom waagde Hans z'n vraag te herhalen.

„Maar ventje", klonk het toen heel hoog: „Je vergist je, meneer Rodin is nooit . . . bijna nooit te spreken."

Hans bleef een oogenblik sprakeloos staan. Maar gelukkig. Terwijl ie daar zoo stond en den goudblauwen meneer aanzag, herinnerde hij zich eensklaps eens gelezen te hebben, dat aanzienlijken meermalen minzamer zijn dan lakeien en stalknechts. Zoo kon 't ook hier zijn. Die mogelijkheid gaf hem den moed en de kracht tot spreken.

Hij vertelde, wie hij was, wie hem hier heen zond, wat hij kwam doen.

„Zoo, zoo — dat zou misschien de zaak . . . . eenigszins kunnen . . . . veranderen. We zullen zien. Wacht u maar even."

Na enkele oogenblikken kwam ie terug.

„Of u maar binnen wilt komen. Volgt u me maar".

De trap klom Hans op, vlak achter z'n breeden geleider. Geen geluid hoorde ie, daar de trap met een dikken looper belegd was.

De portier opende een deur met blinkende, koperen handvatsels.

In een groote zaal kwam Hans, met veel dames en heeren, die allen zwegen en slechts even opkeken om hem te bekijken. In de stilte klonk het eentonig getik der machines.

Hans volgde zwijgend. 't Was hem, als vertoefde hij in een omgeving vol geheimenissen.

Mijnheer Rodin was een gemoedelijke oude heer.

Nog zoo'n zaal door en Hans kwam in de kleine salon van den heer Rodin. Zonder een woord te spreken verdween z'n geleider.

„„Ah, daar hebben we . . ." De heer Rodin keek even op een stukje papier.

„Juist, Hans van Staveren, over wien meneer Verkoren me heeft gesproken".

„Ga zitten, Hans."

„Zie eens, ik weet eigenlijk al heel veel van je. Van meneer Verkoren natuurlijk. Heb je lust op m'n kantoor te komen?"

Hans was geheel de oude weer. De heer Rodin, vriendelijk en minzaam, had hem geheel op z'n gemak gebracht.

En vrijuit antwoordde Hans, dat ie nooit op een kantoor geweest was, doch 't graag wilde probeeren.

„Jij komt bij me op 't kantoor, Hans en zooals ik met den heer Verkoren heb afgesproken op één October. Doe flink je best, en wees eerlijk. Dag Hans."

En hij stak Hans heel vriendelijk de hand toe.

„Dag, meneer."

Veerkrachtig stapte Hans nu door dezelfde zalen, die hem enkele oogenblikken geleden nog van angst en ontzag beklemden.

Zelfs de portier gevoelde neiging, toen Hans langs hem ging, z'n pet af te nemen.

Ging daar in verre toekomst de procuratiehouder van 't groote handelshuis des heeren Rodin?

HOOFDSTUK VI.

WAAROM HANS EEN OORVEEG KREEG. VAN EEN BUIKSPREKER, EEN HOLLEND PAARD EN EEN HELD. HANS VERRICHT DETECTIVEN ARBEID.

De Pitmanschool, die, zooals gezegd, op het Regentesseplein stond, werd 's avonds door een dertigtal jongens en meisjes bezocht, die hier talen, boekhouden, machineschrijven, steno en andere vakken leerden.

Op deze school bracht Hans nu voortaan zijn avonduren door, terwijl hij Woensdag- en Zaterdagmiddag ten huize van den heer Verkoren les kreeg in boekhouden.

In 't begin konden zijn oogen maar niet gewennen aan de grillige haken en oogen en strepen der stenographie, doch dit wende spoedig en zijn leermeester was dan ook na enkele dagen zeer tevreden over zijn vorderingen.

Machineschrijven vond ie fijn. Dat getiktik van de machine beviel hem; als muziek klonk 't hem in de ooren en 't was zoo fijn, direct te kunnen zien, wat zijn vingers hadden gewrocht.

„Je ziet direct, wat je gezegd of gedacht hebt", zei ie altijd.

De Pitmanschool grensde links aan het meergenoemde Café Emma, en op een der mooie zomeravonden, dat de jongelui rustig te werken zaten, ontstond er plotseling een groote onrust in 't Café.

Het breede voorraam stond hoog opgeschoven en de groepjes dames en heeren, die hier dicht bij zaten, genoten van hun koel zitje en het gezicht op het bebloemde plein.

Aan de tafeltjes zaten heeren een partijtje te spelen, terwijl de ballen zacht klikten op het biljart, dat aan de achterzijde stond. Twee kellners in witte jassen liepen bedrijvig af en aan, om de gevraagde consumptie rond te brengen.

Daar plots werd de rustige stilte verstoord door den eigenaar zelf, die van boven gevlogen, zijn onheilspellende woorden: „Dieven op 't dak, dieven op 't dak", door de zaal riep.

De biljarters wierpen hun queu op 't groene laken, de heeren vergaten kaarten en damsteenen, die vooraan zaten waren 't eerst op de straat en het plein.

In een ommezien was 't café leeg, want een ieder

had zich naar de straat en het plein begeven, om van hier de dieven te zien.

Maar niemand zag hen.

„Je zult je vergist hebben, Winterink", waagde er een te zeggen tot den zenuwachtigen kastelein, die als wanhopig heen en weer vloog.

Maar Winterink beleedigd: „Vergist, maar meneer, 'k heb ze zelf gezien en gehoord".

Toen tot den kellner: „Gauw, Frits, bel de politie op; dat je dat nog niet gedaan hebt. En jij Gerard, naar den hoek en zie of ze daar niet verdwijnen. 't Is wat, 't is wat, mijn vrouw en de kleintjes boven beven van angst".

„Pappie, Pappie", klonk eensklaps een dreinstemmetje en die opkeken zagen het vijfjarig zoontje in z'n nachtpon alleen in 't groote, leege café.

En de kastelein wanhopig:

„Daar heb je 't al. Ga weg, ga heen, ga naar boven, ga naar mammie".

„Pappie, pappie". Een tweede nog fijner angststemmetje klonk inmiddels hoog op en het driejarig dochtertje, eveneens in nachtpon, verscheen.

„Ga toch weg, kinderen, ga toch weg", riep de kastelein, die van den een naar den ander liep, die buiten geposteerd waren.

„Heb je opgebeld, Frits?"

„Ja meneer, de politie komt zoo dadelijk."

„Zoo dadelijk, zoo dadelijk, dat kennen we", jam-

merde de man.

„Maar meneer Winterink", trachtte een tweede bezoeker te kalmeeren, „we zien heusch niets, niemand ziet iets, 't is toch ondenkbaar, dat in dit vroege avonduur . . . ."

„Maar meneer", viel halstarrig de kastelein den opmerker in de rede „'k heb ze toch zelf gezien, zelf gehoord, 'k weet toch, wat ik zie."

Daar kwam, toch nog bedaard en zich van z'n beteekenis bewust, een inspecteur van politie, geflankeerd door twee agenten, aanstappen.

En terwijl de inspecteur zich met den kastelein onderhield en de agenten gedwee toezagen, zaten in 't groote, leege café de twee kleintjes, knusjes naast elkaar in één grooten stoel en dronken beurtelings uit een glas limonade, dat broer heel handig had weten klaar te maken.

Een der dames zag ze 't eerst.

„O nee, maar kijk die twee", riep ze, „hoe snoezig; een schilderijtje".

„'t Zijn me gebakjes", bromde de kastelein, die door zenuwachtigheid en angst geen oog had voor het alleraardigst tooneeltje.

Den twee agenten werd bevolen naar boven en op 't dak te klimmen; de inspecteur bleef beneden.

De menigte wachte in spanning hun terugkomst.

En nog geen vijf minuten later waren de agenten terug en zij hadden ze te pakken, de twee gevaar-

De kleintjes dronken om beurten uit een groot glas limonade.

lijke dieven, die des kasteleins kostbaarheden stelen wilden, en die de oorzaak waren èn van den volksoploop èn van de zenuwachtigheid van den kastelein, maar ook van het genotvolle oogenblik der twee kleintjes.

En een der twee onverlaten was

Hans van Staveren,

leerling der Pitmanschool, procuratiehouder in spé van 't groote handelshuis des heeren Rodin.

„'t Zijn jongens, foei, foei," riep een dame, onthutst en verontwaardigd over zoo groote verdorvenheid op zoo jeugdigen leeftijd.

De agenten hielden hen stevig vast . . de inspecteur stond vlak voor hen, naast den kastelein, terwijl de menigte het groepje omsloot.

De inspecteur keek de jongens streng aan, ondervroeg hen en 't werd hem na een paar antwoorden duidelijk, dat hij hier te doen had met een jongensgrap van twee leerlingen der Pitmanschool en wendde zich toen glimlachend tot den kastelein met de vraag, of deze nog andere maatregelen wenschte.

„Welnee, laat ze toch loopen . . ." en dergelijke uitroepen klonken uit de menigte.

Toen was de kastelein ontwapend. „Kar op," riep ie, maar hij kon toch niet nalaten ze beiden een oorveeg te geven. „Dat zal je leeren m'n zaak niet meer in de war te sturen."

De politie rukte in, de gasten haastten zich naar hun oude plaatsen, de twee kleintjes maakten als de wind, dat ze boven kwamen, de twee dieven renden het plein op, terwijl de kastelein als ridder van de droevige figuur zijn schuilplaats vond achter het buffet, waar hij zijn gezicht achter een schuimend pot bier verborg.

Den volgenden dag stond het geval nog al humoristisch in de Haagsche Courant meegedeeld, waarop Hans niet weinig trotsch was.

Maar hij waagde zich wijselijk de eerste dagen maar niet al te dicht voor het café, want hij was er nog niet zeker van, dat de kastelein het malle figuur, dat hij gemaakt had, zou vergeten zijn.

Het spreekt echter van zelf, dat zijn geregeld bezoek aan de Pitmanschool hem meer of min dicht bij 't café Emma brengen moest, waarvoor zich op een avond, eenige dagen later een niet alledaagsch schouwspel afspeelde.

Door een troep nieuwsgierigen omgeven voerde een sjofele man de potsierlijkste kunsten uit, die niet weinig den lachlust der omstanders opwekten.

Toen de acrobaat eenige toeren had verricht, verscheen er plotseling in de verte een agent, op wien een der omstanders den man opmerkzaam maakte. Schielijk trok de straatartist zijn jas aan, doch stak daarop kalm een sigaret op.

„Wat is dit hier, doorloopen", klonk de barsche

..... kwam een acrobaat op straat zijn kunsten vertoonen.

stem van den diender. Voet na voet ging de een na den ander achteruit, doch de oorzaak van den oploop bleef staan en rookte kalm zijn sigaret.

„Bent U het?" vroeg de agent tot den acrobaat. En hierop klonk het eensklaps als een stem ver weg uit een andere wereld: „Vraag excuus, meneer de agent".

Wie sprak daar? Men keek links, rechts, naar boven — doch den spreker kon niemand ontdekken.

„Het is verboden op publieke plaatsen . . . " begon de agent en een stem als van verre herhaalde: „Het is verboden, het is verboden? Wie kan een mensch verbieden hier te staan?"

Maar wie drommel sprak dan toch?

„Het spookt hier, de dood zit op het dak", klonk 't nu, en aller oogen tuurden naar de daken, die daar verlaten glommen in 't maanlicht.

„'t Zijn zeker die twee jongens van de Pitmanschool", riep er een uit 't publiek.

„Wat jongens, geen jongens", klonk weer de mysterieuze stem. „'t Is de dood, de dood zelf, die loert op den agent".

Lijn 12 snorde bellend aan, de groep verdeelde zich en de agent maakte van deze gelegenheid gebruik om weg te sluipen.

De belangstelling in den zonderlingen schooier was nu niet weinig toegenomen.

„Menschen", sprak plots een stem, weer die

vreemde, verre van zooeven, „gedenk den acrobaat".

„Wie zegt dat?" riep er een.

Toen sprak de acrobaat en zijn gewone menschelijke stem zeide: „Weet jullie wie voor je staat?"

„Nee, nee", riep de menigte.

En toen weer die vreemde stem, die geen eigenaar scheen te hebben: „Parwaajo staat hier voor je".

En hierop de acrobaat: „Wie zegt dat, wie kent mijn naam?"

En plots klonk Hans' stem als een openbaring aan de menigte: „Ik ken U, U is een buikspreker.

Nu begreep 't publiek alles.

„Hoera, hoera," schreeuwden ze.

„Buikspreek nog eens?" vroeg Hans bewonderend.

„Een leege buik praat niet, eerst centen", zei de man.

Wie wat had, gaf wat.

„Nog meer buikspreken", schreeuwden ze van alle kanten.

„Als ik hem eerst vol heb", zei de man, die de ontvangen centen in z'n buis glijden liet.

„Bom, bom" sloeg de torenklok der kerk z'n zeven slagen en de jongens en meisjes, die de Pitmanschool bezochten, vlogen naar binnen.

„Hans was den heelen avond vol van dien buikspreker.

„'n Fijne kunst", zei hij tot den jongen naast hem,

die er ook bij geweest was. „'t Is toch de fijnste kunst die er is," meende de aangesprokene.

„En geloof maar, dat ie ze goed verdient," verzekerde Hans.

„Doorwerken", vermaande inmiddels de leeraar.

's Avonds thuis gekomen, had ie het natuurlijk druk over den acrobaat-buikspreker en hij hield vol dat buikspreken de grootste en de geheimzinnigste kunst der wereld is.

Zijn moeder glimlachte om het enthousiasme, waarmee Hans over dien sinjeur en z'n kunsten sprak.

„Wie weet, wat een zwerver ie is", zei moeder. „En wat een ellende hij heeft gehad en nog heeft. Ik denk, als ik van dat soort menschen hoor, altijd maar aan m'n eigen broer. Wie weet, wat er van den jongen geworden is."

En moeder verzonk in gepeins, als altijd, als ze aan hem dacht.

„Toch gek, dat U nooit meer iets van hem gehoord heeft, vond Hans, die 't verhaal van z'n verdwenen oom, moeders broer, al zoo dikwijls had gehoord.

„Och, jonge, wat zal ik je zeggen. Wie thuis niet deugen wil, gaat het maar zelden goed in de wereld. Wat heeft vader van dien jongen verdriet gehad. Zeventien jaar was ie, toen ie weg liep. O, die avond, dat ie vader sloeg. Vader, die toch zoo goed was

voor hem".

„'k Wil nooit meer iets met jou te maken hebben," schreeuwde ie tegen vader.

En toen liep ie weg en is nooit teruggekomen. Wat werd vader toen spoedig oud. Meermalen bad ie 's nachts in zijn bed. Meermalen schreide hij, en dan hoorde ik hem roepen: „Henk, m'n jongen, kom toch weer bij me. Ik hou zooveel van jou, m'n jongen, zoo veel".

Zwijgend hoorden vader en Hans moeders woorden aan. Ze hadden het verhaal al zoo dikwijls gehoord. Wat konden ze nog meer zeggen, nog meer antwoorden, dan ze al zoo dikwijls deden?

De acrobaat-buikspreker was na enkele dagen uit Hans' geheugen verdwenen. Hij had het ook te druk met z'n school en z'n lessen om aan iemand te blijven denken, die slechts tijdelijk z'n belangstelling had opgewekt.

In den vrijen tijd, dien Hans had, ging hij met zijn vrienden of de stad in, of naar Scheveningen of naar een der omliggende, mooie dorpen, of hij maakte tochten op zijn heerlijk rijwiel. Op een dier dagen was de tocht naar Wassenaar, langs de uitspanning „Het Roomhuis", en zoo naar het boschrijke, oude dorpje.

Beladen met proviand, waarvoor hun moeders

gezorgd hadden, stapten Hans en Tom en Bas en Dirk 's morgens tegen tien uur van het Regentesseplein. Het was heerlijk zacht zomerweer.

Aan de egaalblauwe hemel stond de zon en haar licht schitterde op de huizenzee der stad, op de straten en pleinen. Doch in het Haagsche Bosch, welks bebladerde takken een groot, groen gewelf vormden, was het heerlijk koel. Over de breede lanen, die het bosch doorkruisen, reden allerlei voertuigen, snorden en gonsden automobielen en fietsen in allerlei vorm en kleur. Boven, in de hooge boomen, kwetterden musschen en schalden vinken.

„Jo, 't is hier toch fijn", zei Hans, blij voortstappend naast zijn vrienden.

„'t Is zoo fijn, dat ik trek krijg in een sinaasappel" antwoordde Tom nuchter.

„Jij bent een nuchtere kaffer", spotte Hans met een knipoogje tot de andere vrienden. „Maar kijk, daar gaat een hofdame van de Koningin.

„Hou ze dan, hou ze", riep Henk.

„Ik bedoel d'r rijtuig". „Hoe kan ze toch uitgaan", vroeg Tom heel gewichtig. „Moet ze dan de soep voor morgen niet koken".

De jongens lachten om dien spot en Tom stikte bijna in het stuk sinaasappel, dat ie in den mond had.

Ze kwamen aan het Roomhuis, een mooi groot restaurant, aan 't eind van 't Haagsche Bosch, om-

geven door een breeden, met boomen beplanten tuin.

„Hebben we spie genoeg, om hier een poosje te gaan zitten?" vroeg Dirk.

„Natuurlijk, als we maar geen aardbeien met slagroom bestellen", verzekerde Hans.

„Vooruit dan", stelde Tom voor, „een glas limonade kan er wel af". En ze stapten het hek door en den tuin in, gingen zitten en bestelden ieder een glas frambozenlimonade.

Het terras en de tuin zaten reeds vol met dames en heeren, terwijl kinderen zich vermaakten op schommels, wippen en draaimolens, die achter in den tuin geplaatst waren.

Nog niet lang hadden ze gezeten en gesmuld met kleine teugen van de limonade, toen hun aandacht werd getrokken door een man, die schoorvoetend het hek naderde, als was hij bang binnen te treden.

„Als ik goed zie", riep Hans eensklaps, „is het de acrobaat-buikspreker, die onlangs voor Emma zijn kunsten vertoonde".

En Hans keek, keek.

„Hij is het, ik herken hem", riep ie.

„'k Wou, dat ie hier kwam. 't Zou zoo fijn zijn", roep Hans opgewonden, en hij vergat zijn omgeving voelde alleen zijn heftig verlangen van den man te genieten, en schreeuwde: „Kom hier".

De man keek op, zag de jongens en naderde, schuw loerend naar links en naar rechts, tot hij aan

den ingang van den tuin stond. Doch toen schoten een paar zwartgerokte kellners toe en beduidden den man kort en goed, dat ie hier niet hoorde en onmiddellijk moest verdwijnen. Schokschouderend schoof ie weg de straat op.

„Flauw, gemeen", riep Hans zoo hard, dat een andere kellner toeschoot en ook Hans aan 't verstand bracht, dat hij hier had te zwijgen.

„'k Zit hier toch voor m'n plezier", opperde Hans.

„Dat zit nog", antwoordde de kellner, die een gezicht had, of ie ook niet voor z'n plezier hier was.

Een onverwacht gebeuren maakte een einde aan de woordenwisseling tusschen den kellner en Hans.

Plots klonken uit de verte, blijkbaar achter de kromming van den weg, wilde angstkreten. Een ieder in den tuin vloog op van zijn stoel. Wat ging er gebeuren? Paardenhoeven klonken kletterend op de straatkeien, terwijl angstgillen de lucht als van een scheurden.

„Een paard, een paard op hol", schreeuwde een ieder angstig.

Een minuut later . . . . daar vloog in dollen ren een paard over den weg. Achter hem slingerde een open rijtuigje, waarin een dame met kind in doodsangst als waanzinnig om hulp riepen.

„Help, help, O, help" schreeuwde men in den tuin en een ieder drong naar het hek, maar niemand had den moed toe te schieten. Als vastgenageld bleef een

..... wierp zich op het hollende paard!

ieder op de plek, waarop hij stond, geen durfde toespringen om het dolle dier te grijpen, niemand . . . .

Niemand, dan die eene verschoppeling daar, wien de tuin ontzegd was. Die had het pakje, dat ie droeg weggeworpen en toen het voorthollend dier dicht bij hem was, wierp hij zich met één sprong er op, greep de leidsels en zich optrekkende, dat z'n lichaam schokkend slingerde langs de flanken van het sidderende dier, en hotsend botste tegen diens lichaam . . . . bracht hij het beest tot staan.

Het stond nu, trillende op zijn pooten, schuimbekkend en met verwilderde oogen, maar het stond en de kranige kerel hield hem vast, dat ie niet meer kon ontsnappen.

Omzichtig klommen de dame en 't kind uit, en de herademende tuinbezoekers schoten toe, om aan de geredden de behulpzame hand te bieden en hen omzichtig naar den tuin te leiden.

En om dien moedigen redder scheen niemand te denken.

Daar kwam luid schreeuwend in de verte de koetsier aan, die, het vreeselijke gevaar ziende, van den bok was gesprongen, begrijpende, dat hij 't paard toch niet kon toomen.

Hij was bij zijn paard, hij zag, dat paard en rijtuig beide ongedeerd waren en klopte den dapperen kerel ontroerd op den schouder.

„Dank je", zei ie geroerd, „en de dame en 't kind?"

„Zitten daar, waar ik niet komen mag", gromde de man.

De koetsier trok zijn beurs.

„Daar", zei ie, een briefje van tien den man in de hand stoppende.

„Niet noodig", weerde de redder af", „zooveel wil ik van jou niet.

Doch de koetsier weigerde de belooning terug te nemen.

Nu naderde de dame en haar hand dien moedigen redder toestekende, zei ze, geroerd: „Ik dank u wel, ik dank U". Waarmee kan ik U beloonen.?

„Niet noodig, mevrouw. 'k Ben blij genoeg om U en om 't kind. En hij wilde heengaan. Doch de dame hield hem terug. „Als 't u blieft, kranige kerel", zei ze en een groote belooning had hij in ontvangst te nemen.

„Nou, is dat een vent of niet", riep Hans opgewonden. „Dat is een vent. Kom, laten we hem nagaan, laten we zien, waar hij blijft. Ik geef den tocht naar Wassenaar er voor. En jullie?"

De jongens wilden wel, de mogelijkheid, nader met den man kennis te maken, lachtte hun meer toe dan een wandeling naar Wassenaar.

Ze liepen terug naar den tuin, betaalden en volgden den man, die in de verte, in de hoofdlaan van het Haagsche bosch zichtbaar was.

Ze liepen stevig door en waren daardoor den

zwerver dicht genaderd.

Doch een zekere angst deed hen de vlugheid van hun schreden matigen. Wat wilden ze eigenlijk! Hoe zou hij het opnemen, als hij bemerkte, dat ze hem opzettelijk volgden. „Laat ons zachter loopen", fluisterde Hans. „Je kunt nooit weten."

„Je hebt zelf voorgesteld hem te volgen", merkte Dirk op, die 't nu al benauwd had. „Dat weet ik wel, maar daarom hoeven we niet vlak achter hem te loopen. Maar kijk, hij gaat zitten op die bank daar".

„Willen we terug gaan?" vroeg Dirk. Het viertal zweeg even, want ondanks hun verlangen en nieuwsgierigheid nader met den zwerver kennis te maken, bekroop hun een vage angst hem te naderen.

Ze bleven staan, tersluiks glurend naar den man, die daar op de bank zat, het pakje voor zich op den grond. „Hij loert naar ons, kijk", fluisterde Dirk angstig. „Als ie in de gaten krijgt, dat wij hier staan wachten op hem . . . ." „Weet je wat, laten we doorloopen, langs hem heen gaan en niets zeggen", stelde Tom voor. „Zoo kunnen we niet blijven staan."

„Ja, kom, vooruit", zei Hans.

Het viertal liep zwijgend over de breede laan, hun oogen op den man, die daar zat, gebogen naar den grond.

Toen hij echter de naderende voetstappen hoorde, richtte hij zich op en keek de jongens aan.

„Kijk voor je, zeg niks," waarschuwde Dirk.

Doch, 't was alsof een geheimzinnige macht hun oogen naar den man toetrok; ze moesten tersluiks naar hem kijken.

De man voelde het, vond het onaangenaam als een rariteit bekeken te worden en barstte uit: „Kijk voor je; 'k ben geen" . . .

Maar hij voleinde de zin niet, want plots de jongens uit den tuin herkennende, riep hij: „Stil jongens, kom hier. Nou ken ik jullie pas. Jullie riep me in den tuin".

„Ja, dat deden wij", antwoordde Dirk haastig, die van angst op zijn beenen te trillen liep.

De jongens naderden de bank, waarvoor de zwerver nu stond.

„Ga zitten", zei ie. De jongens namen plaats.

„U rust zeker uit van de vermoeienis met dat paard", begon Hans 't gesprek.

„Och, 'k ben aan inspanning gewend", antwoordde de man ontwijkend.

„Ik heb U vroeger ook al eens gezien, enkele weken geleden voor Café Emma", vertelde Hans, niet weinig trotsch op 't feit, dat hij 't eerst met den vreemde had kennis gemaakt.

„Emma, Emma", herhaalde de stem. „'k Herinner me niet. Ik treed zoo dikwijls op, en op allerlei plaatsen."

„Als U er niet geweest was, waren die mevrouw

en 't meisje vast dood geweest nu", prees Tom.

„Dat zijn ze zelf nu al lang weer vergeten", schamperde de man. „Een mensch vergeet zoo gauw," liet hij er na een oogenblik zuchtend op volgen.

„U kunt ook buikspreken", zei Hans, „'k heb het toen voor café Emma gehoord".

„Ja, dat kan ik ook. Zooveel heb ik moeten leeren en doen, om aan den kost te komen".

„'k Wou, dat ik het kon", riep Hans uit den grond van z'n hart.

De man lachtte bitter.

„En ik wou, dat ik 't nooit had behoeven te leeren. Altijd voor gek spelen valt niet mee".

Hij zweeg en de jongens hadden gelegenheid op te merken, dat een bittere trek om z'n mond z'n stemming uitdrukte. Wie was die man toch, van waar kwam hij, waarheen ging hij? Brandend nieuwsgierig waren ze, den levensloop van dien man te weten. Doch ze durfden hem niet rechtstreeks vragen hun van z'n leven, dat wel veel bewogen moest zijn, te vertellen.

„U hebt zeker veel van de wereld gezien?" begon Hans, in de hoop z'n verlangen bevredigd te zien.

„Ja, veel, heel veel", antwoordde de man toonloos. „Amerika, Indië, Rusland . . . . En nou ben ik weer hier".

„Is U hier geboren?"

„Hier in den Haag? Neen. Ik kom . . ."

Maar hij onderbrak zich zelf. Plotseling voer hij heftig uit, zoodat de jongens schrokken: „Maar, wat weerga! Ik sta hier niet voor den rechter van instructie. 't Gaat jullie immers geen weerlicht an, wie ik ben".

Dirk sprong verschrikt op, gereed om de plaat te poetsen.

De vreemde barstte in lachen uit.

„Die wil 'm nou al smeeren, is nou al bang. Nee hoor, zoo'n vaart loopt dat niet. Ga maar gerust zitten. 't Is ook eigenlijk stom van me. Waarom zou ik jullie 't niet vertellen? Je kunt er je voordeel mee doen. Leven jullie ouders nog?"

Op 't bevestigend antwoord der jongens, antwoordde de man: „Hou ze in eere, hou ze in eere, jongens".

Toen sprak hij door, steeds op denzelfden toon en 't scheen of ie meer sprak tot zich zelf dan tot z'n hoorders: „Had ik m'n vader in eere gehouden . ."

„En Uw moeder?" vroeg Hans er haastig tusschen.

„M'n moeder stierf, toen ik nog heel jong was. Maar m'n vader . . . Had ik maar naar hem geluisterd. Maar ik meende, dat ik 't zonder hem wel stellen kon. En ik was pas zeventien.".

Hij zweeg weer, verwijlend met z'n gedachten in 't verleden.

„Toen U zeventien was", informeerde Hans nieuwsgierig.

„Toen liep ik de deur uit en ons huis en m'n vader heb ik nooit meer gezien".

Hans dacht maar aldoor aan moeders verhaal, het verhaal van haar broer, die ook op zeventienjarigen leeftijd het ouderlijk huis had verlaten. Als deze havelooze zwerver toch eens . . . Met schrik moest hij er aan denken. Als z'n onderstelling bewaarheid werd, nu bewaarheid, terwijl hij hier zat met z'n vrienden. Hij schaamde zich. Die schooier zijn oom! Moeders broer. Wat zouden de jongens zeggen? Aan een ieder en overal zouden ze 't vertellen. En moeder? Zou ze 't niet sterk veroordeelen, dat hij zich opzettelijk in verbinding had gesteld met den man, die een smet had geworpen op z'n familie, die zijns vaders dood had verhaast? Meer moest ie weten, zekerheid moest ie hebben. Daarom vroeg ie: „Is U in Den Haag geboren?"

„Neen, in Gelderland".

Een schok ging Hans door 't lichaam. Zijn donker, angstig vermoeden scheen zekerheid te zullen worden. Waren de jongens maar weg, dan zou hij z'n naam vragen en dan zou ie zeggen: „Oom . . . ik . . . ."

„Jongens", verbrak eensklaps de man de stilte, „'k moet opstappen. Eén ding moet je nooit vergeten: Op de heele wereld heb je eigenlijk maar twee

goeie vrienden. Dat zijn je ouders. Toen ik zeventien was, liep ik weg van m'n vader; ik meende hem te kunnen missen".

„Leeft Uw vader nog?" vroeg Hans en z'n stem beefde.

„Is ook dood".

„En . . . en . . . Hebt U nog andere familie?"

„'k Heb een zuster. Ze moet getrouwd zijn. Waar ze woont, weet ik niet".

Nu wist Hans 't. Leed geen twijfel. Die zwerver naast hem was zijn oom.

Hij durfde noch den man noch de jongens aan te zien, vreezende, dat zijn uiterlijke ontroering zou verraden, wat er in hem omging.

„En nu stap ik op. Loop jullie mee?"

Ze liepen mee met den man. Eén vraag brandde Hans op de lippen, maar hij voelde, dat hij hem nu niet kon uitspreken. Z'n ontroering zou trillen in z'n stem.

Doch enkele minuten later, voelende, dat ie z'n ontroering meester was, vroeg hij: „Waar woont U eigenlijk?"

„'k Woon nu hier en dan daar. Op 't oogenblik heb ik een slaaphuis in de Lage Nieuwstraat. Maar morgen zit ik misschien weer ergens anders. Wij zwerven maar wat".

Een wondere stemming was in Hans. Moest, kon hij zich openbaren, als de neef van dien man? Zou

moeder het goed vinden, dat hij dien zwerver terug had gebracht op haar weg? En kon hij z'n verwantschap met dien man openbaren in aanwezigheid van die jongens? Maar ook, mocht hij dien man, moeders broer toch, laten gaan, zonder voor hem de mogelijkheid te openen, dat hij door moeders, door vaders hulp weer terugkwam in 't leven der menschen?

Allerlei gedachten verdrongen elkaar en maakten hem onrustig. Wat moest ie toch doen?

„Salut", riep de man plotseling, „'k ga hier links af, dat 's voor mij korter".

En zonder een woord meer te zeggen, liep hij den weg linksaf op.

„Een rare sinjeur", zei Dirk. „'k Ben blij, dat ie weg is. Je kunt nooit weten".

„Wat was jij stil onderweg, Hans", merkte Tom op, „net of je iets had".

„Nee . . ik . . ik weet niet. Ik dacht over . . . over . .

Hij voleinde den zin niet. In de verte zag ie den man weggaan, den man, die zijn oom was. Hij kon hem niet laten gaan, hij moest weten, waar hij woonde, moest hem zeggen, dat hij z'n neef was.

Na eenige oogenblikken van stilzwijgen zei hij haastig en zenuwachtig: „'k moet die . . . 'k moet hem nog wat vragen. Loop maar door, 'k haal je misschien wel in".

En hij liep weg en liet de verbaasde jongens staan.

„Hei je nou ooit zoo iets gezien? Wat zou ie hebben?" vroeg Tom.

Ze wisten het niet en keken met stomme verbazing Hans na, die zoo hard hij kon voortliep om den zwerver in te halen.

„'t Is gek", zei Tom, „heel gek. Laten wij maar doorloopen. Zoo gauw komt ie toch niet terug. Morgen of misschien van avond al hooren we wel wat naders".

Ze keken nog eens in de richting, waarin Hans verdwenen was, doch zagen hem noch den zwerver, want beiden waren achter een boomenrij in de verte verdwenen.

Hans was den man opzij gekomen.

„He, jij?" uitte de zwerver z'n verbazing.

„Ja ik . . . ik", begon Hans te stamelen.

„Wat is er, jo?" vroeg schielijk de man, ziende dat Hans' lippen trilden en hoorende, dat hij z'n woorden met moeite uitbracht.

„Ja, U . . . U . . . heet . . . m'n moeder . . . die heeft . . . m'n moeder is ook uit Gelderland . . . en moeder . . . die heeft . . . U is oom Hendrik".

Door z'n zenuwachtigheid riep hij de woorden zoo hard, dat zij, die passeerden, verbaasd omkeken.

„Oom Hendrik", herhaalde de man en hij staarde Hans ten hoogste verbaasd aan.

„Ja, ja", riep Hans, „Moeder heeft over U zoo dikwijls gesproken. Moeder heet van zich zelf

Konings".

„Marie", riep de man, „is Marie jou moeder?"

Ontroerd greep hij Hans' beide handen.

„En jij zelf, zeg me hoe je heet".

„Hans van Staveren. Oom, kom, ga mee naar moeder".

„Je moeder heeft ook veel verdriet gehad. Ze zal me niet willen zien, Hans".

„Toe, ga mee, oom".

Aarzeling en verlangen streden om den voorrang. Maar het verlangen z'n zuster weer te zien, kreeg ten slotte de overhand.

„Ik zal komen", beloofde hij. „Van avond. Waar moet ik zijn?"

Hans noemde 't adres.

„Ik zal komen", herhaalde hij. „Van avond, als 't donker is. En als je moeder me liever niet ziet, laat ze 't dan eerlijk zeggen. Je zult haar wel op m'n komst voorbereiden?"

Met een handdruk scheidden ze en ieder ging z'n eigen weg, het hoofd vol gedachten.

„He, ben je nu al terug van Wassenaar?" was moeders verbaasde vraag.

„'t Is te warm", antwoordde Hans en zweeg verder.

Moeder voelde, dat er iets moest gebeurd zijn. Ze keek vader aan, die echter zoomin als moeder iets begreep.

„Hei je nou ooit zoo iets gezien? Wat zou ie hebben?" vroeg Tom.

Ze wisten het niet en keken met stomme verbazing Hans na, die zoo hard hij kon voortliep om den zwerver in te halen.

„'t Is gek", zei Tom, „heel gek. Laten wij maar doorloopen. Zoo gauw komt ie toch niet terug. Morgen of misschien van avond al hooren we wel wat naders".

Ze keken nog eens in de richting, waarin Hans verdwenen was, doch zagen hem noch den zwerver, want beiden waren achter een boomenrij in de verte verdwenen.

Hans was den man opzij gekomen.

„He, jij?" uitte de zwerver z'n verbazing.

„Ja ik . . . ik", begon Hans te stamelen.

„Wat is er, jo?" vroeg schielijk de man, ziende dat Hans' lippen trilden en hoorende, dat hij z'n woorden met moeite uitbracht.

„Ja, U . . . U . . . heet . . . m'n moeder . . . die heeft . . . m'n moeder is ook uit Gelderland . . . en moeder . . . die heeft . . . U is oom Hendrik".

Door z'n zenuwachtigheid riep hij de woorden zoo hard, dat zij, die passeerden, verbaasd omkeken.

„Oom Hendrik", herhaalde de man en hij staarde Hans ten hoogste verbaasd aan.

„Ja, ja", riep Hans, „Moeder heeft over U zoo dikwijls gesproken. Moeder heet van zich zelf

Konings".

„Marie", riep de man, „is Marie jou moeder?"

Ontroerd greep hij Hans' beide handen.

„En jij zelf, zeg me hoe je heet".

„Hans van Staveren. Oom, kom, ga mee naar moeder".

„Je moeder heeft ook veel verdriet gehad. Ze zal me niet willen zien, Hans".

„Toe, ga mee, oom".

Aarzeling en verlangen streden om den voorrang. Maar het verlangen z'n zuster weer te zien, kreeg ten slotte de overhand.

„Ik zal komen", beloofde hij. „Van avond. Waar moet ik zijn?"

Hans noemde 't adres.

„Ik zal komen", herhaalde hij. „Van avond, als 't donker is. En als je moeder me liever niet ziet, laat ze 't dan eerlijk zeggen. Je zult haar wel op m'n komst voorbereiden?"

Met een handdruk scheidden ze en ieder ging z'n eigen weg, het hoofd vol gedachten.

„He, ben je nu al terug van Wassenaar?" was moeders verbaasde vraag.

„'t Is te warm", antwoordde Hans en zweeg verder.

Moeder voelde, dat er iets moest gebeurd zijn. Ze keek vader aan, die echter zoomin als moeder iets begreep.

De verschillende gevoelens, die Hans tot nu toe hadden beheerscht, hadden plaats gemaakt voor het besef, dat hij thans een gewichtige taak te vervullen had.

Hij had een geheim, dat noch vader, noch moeder kende, waarvan ze zelfs niets konden vermoeden. En hij moest dat geheim openbaren. Hoe zou moeder het opnemen?

Hij vertelde eerst van Boschhek en den moedigen redder. En zoo vol vuur sprak hij over dat heldenstuk, dat zijn ouders den man zeer belangwekkend vonden.

„Vind U dat geen prachtvent, moeder?"

„Zeker, mijn jongen".

„Nee, moeder, niet zoo gewoon zeggen: „Zeker mijn jongen".

Is 't niet bijzonder, is 't niet kranig, wie durft zoo iets? Hij heeft toch 't leven van twee menschen gered. Dat deed hij en al die anderen deden niets. En daar waren ook groote kerels bij, een heeleboel groote kerels, maar die bleven veilig achter 't hek. Maar hij, hij greep 't paard met doodsgevaar, moeder. Zijn heele lichaam sloeg tegen de flanken van 't beest. Maar hij hield hem. Is dat niet bijzonder, moeder? Is dat geen held? Ik wou, dat ie mijn broer was, of — of mijn oom — ik zou trotsch op zoo'n oom zijn, U niet, moeder? Als dat nou eens Uw broer was, moeder. Zou U niet trotsch op zoo'n

broer zijn, moeder. Nu, zeg nou eens".

„Ja", zei moeder gewoon.

Toen moeder dat gezegd had, kon Hans zich niet langer bedwingen.

„Moeder", riep ie, „'t is oom Hendrik, 't is Uw broer, Uw broer, moeder. 'k Heb hem gesproken. Oom Hendrik is terug. En oom is een held, en oom komt van avond hier . . . ."

Moeder was er de vrouw niet naar, om als een zenuwachtig dametje flauw te vallen.

Ze was wel ontroerd, maar bedwong zich.

„Vertel nu alles eens rustig, Hans. Zoo kan ik 't niet goed begrijpen".

Nu vertelde Hans alles en toen hij had uitgesproken, zei ze:

„Ja, 't is oom Hendrik. Vind-je 't goed, vader, dat ie vanavond hier komt?

En heel natuurlijk antwoordde vader: „Zeker, vrouw. Hendrik moet hier komen. Al licht kunnen we iets voor hem doen".

Toen de avondschemer zich gelegd had in de straten, werd er schuchter gebeld.

Hans mocht open doen.

„Kom boven, oom", zei ie gewoon.

Oom kwam binnen.

Even keken moeder en oom elkaar aan. Toen gaven ze elkander een hand, maar toen moeder na zooveel jaren afwezigheid weer voor 't eerst den hand-

druk voelde van haar eenigen broer, begon ze te schreien. „Vergeef me alles?" vroeg oom Hendrik zacht.

„Ja, ja", snikte moeder, „vader heeft je ook alles vergeven".

Toen nam moeder hem mee naar de achterkamer en toonde hem vaders portret aan den wand. En zwijgend keken ze naar de beeltenis van den geliefden doode en tranen blonken in hun oogen.

HOOFDSTUK VII.

IN HANS' HOOFD WOELEN GROOTE PLANNEN.

Oom Hendrik bleef bij Hans' ouders thuis; het was hem een behoefte zei ie, tot de maatschappij en 't leven der maatschappelijke menschen terug te keeren.

Als ie 's avonds gezellig in de huiskamer zat bij de familie, voelde hij iets warms, iets vertrouwelijks te bezitten, dat hij jaren gemist had.

Daar oom geen bepaald ambacht kende, moest hij zich tevreden stellen met een vak, waarvoor geen bepaalde vakkennis vereischt werd. Door bemiddeling en tusschenkomst van Hans' vader werd hij enkele dagen na zijn komst in de woning, aangenomen als opperman bij denzelfden patroon, bij wien vader werkte.

Hij was blij, dat hij nu zooveel verdiende, dat hij

kostgeld kon betalen en verder voor zichzelf kon zorgen.

Hij bleek heel gelukkig, nu hij zich veilig wist in Holland, te midden van familie.

„Dat zwerven op den duur", zei hij, „is ook niets".

En dat meende hij.

Maar blijvend bleek zijn gevoel niet. De arbeid, die hij te verrichten had, was eentonig. Een tas steenen den ladder opzeulen, terug weer en weer naar boven en weer terug en zoo het eene uur na het andere, acht lange uren per dag. Hij verzweeg het angstvallig voor zijn familie, dat hij 't eentonig gezwoeg zat werd, hij wilde het hun niet zeggen, omdat hij hen niet wilde bedroeven, noch de ondanbare schijnen. En o, hij was niet ondankbaar, erkentelijk was hij voor hun goede daden en hun besten raad. Maar ze moesten eens voelen, hoe dat leven van een paard in een tredmolen, van een eekhoorn in een rad, hoe dat eentonig gareel hem knelde, benauwde, vervulde soms met heimwee naar zijn verloren zwerversbestaan. En uit dat heimwee werd geboren de neiging, de zucht, om uit dat rijke, kleurige leven, dat voorbij was, veel te vertellen. Want het deed hem zelf goed, met zijn herinnering te verwijlen in het leven, dat geweest was. Het beurde hem op, verdreef de grauwheid en triestheid van zijn eentonig bestaan. Daarom vertelde hij maar. Aan tafel en vooral 's avonds vertelde hij. En

al vertellende kleurde dat zelfde verleden, dat hij nog kortelings zoo gaarne vaarwel had gezegd, zich zoo schoon en zoo begeerlijk en zoo verleidelijk, als het nimmer geweest was. Hij vertelde van al het moois in de wondere wereld gezien, van grootsche gebouwen, trotsche gebergten, schuimende watervallen, van pracht en rijkdom en weelde en dacht niet meer aan de armoede en de koude en de ontbering, die hij geleden had op zijn jarenlange zwerverstochten.

Hans zat meestal bij al die gesprekken en met een hoogroode kleur luisterde hij naar al die vertellingen met open oogen en open mond, ja soms met kloppend hart van verlangen. Van verlangen om ook de wereld te kunnen ingaan, ook dat alles te kunnen zien en te genieten, waarvan zijn oom zoo opgewonden vertelde. Maar als hij na zulke verhalen gehoord te hebben, alleen was, vroeg hij zichzelf wel af „Maar waarom is oom dan in Holland teruggekomen, waarom niet in de wereld gebleven, die hij zoo mooi en zoo wonderlijk vindt?" Hij vond het vreemd, zonderling en onbegrijpelijk en hij zou het zijn oom eens vragen. Reeds eerder zou hij het gedaan hebben, doch hij vreesde, dat het gevolg van zijn vraag wezen kon, dat oom met vertellen ophield. En dat wilde hij niet. Hij had om ooms verhalen de avonden met vader en moeder er des te liever om, iederen dag verlangde hij er naar, als naar iets prik-

kelends, iets dat voedsel gaf aan zijn fantazie en verbeelding. Maar toch: hij moest het oom vragen, wachten deed hij alleen op een geschikte gelegenheid. En die deed zich natuurlijk voor, zooals iedere begeerde gelegenheid zich nu eenmaal als vanzelf aanbiedt.

Vader en moeder waren op een avond uit, en toen de kleintjes en ook zijn broer Frans naar bed waren en hij dus met oom Hendrik alleen was, moest het hooge woord er uit.

„Oom", zei ie eensklaps, „ik moet U eens wat vragen". Met niet weinig verbazing keek oom hem aan, wijl hij zoo officieel zijn aanloop begon.

„Ga je gang, Hans".

„Oom, als U vertelt, dan, ja, dan blijkt het altijd, dat het zoo mooi is en zoo fijn in die andere landen. Waarom bent U er dan niet gebleven?" U was toch blij, toen U weer in Holland was en in ons huis?"

Verlangend naar een antwoord keek Hans z'n oom recht in de oogen.

Even zweeg deze; hij scheen na te denken, want een diepe rimpel legde zich tusschen z'n oogen.

Toen zei hij: „Ik begrijp je vraag best, Hans. En ze is ook niet moeilijk te beantwoorden. Ze is eigenlijk met een zin te beantwoorden. Luister eens goed en denk er over na. Een mensch is nooit tevreden. met wat ie heeft. Hij waardeert alleen, wat ie verloren heeft, wat ie kwijt is. Begrepen?"

Hans dacht na. Zacht herhaalde hij: „Een mensch waardeert alleen, wat ie kwijt is en een mensch is nooit tevreden, met wat ie bezit".

„Ik geloof dat wel, oom", zei ie na een oogenblik zwijgens, „maar mag ik het dan anders vragen? Zoudt U wel terug willen in uw leven van zwerven, weer net willen doen als vroeger?"

Met groot verlangen naar een antwoord keek hij oom aan. Deze gaf echter niet dadelijk antwoord. Een angstig vermoeden der bedoeling van Hans' vraag kwam in hem op. Hadden al z'n vertellingen in Hans' hart de begeerte opgewekt ook de wereld in te trekken, uit behoefte aan, uit jacht op avontuur. Als dat zoo was, moest hij voorzichtig spreken, want voor niets ter wereld wilde hij, dat door zijn invloed, door zijn phantastische verhalen, Hans zijn voorbeeld zou volgen.

„Ik zei je toch al", gaf oom ontwijkend ten antwoord, „een mensch is nooit tevreden met wat ie bezit".

„Is U dan nu ook niet tevreden, oom?" vroeg Hans, die aanhield met de volhardendheid van iemand, die weten wil.

Doch oom gaf geen kamp, en wederom ontwijkend antwoordde hij: „Zou ik je vader en moeder niet dankbaar zijn voor alles, wat ze voor me gedaan hebben? Verdien ik thans niet als eerlijk werkman m'n brood? Maar kom, Hans, morgen komt er weer

een dag. Ik moet vroeg op. Laten we gaan slapen en zooals ik zei: tevreden zijn. En bovendien, je bent nog zoo jong, met al die dingen zou ik m'n hersens nog maar niet vermoeien. Wel te rusten".

En oom ging de kamer uit en klom de trap op naar zijn slaapkamertje.

Hans draaide de lamp uit en volgde hem.

Op bed lag ie lang na te denken over ooms antwoorden, die, dat voelde hij heel goed, vaag en ontwijkend waren geweest.

En hij vond alles heel gek, begreep er eigenlijk niets van.

Toen hij zijn oom ontmoet had in diens zwerversleven, bleek deze norsch en ontevreden, hatelijk en bitter. Dat zou hij toch niet geweest zijn, als zijn dolend bestaan hem tot blijdschap ware geweest? Of was die ontevredenheid in zijn ziel gekomen, sedert hij weer terug was in Holland? Maar waarom was hij dan niet in het buitenland gebleven, in de vreemde landen, waarvan hij thans zulke mooie herinneringen had? Hans begreep er nog niets van. Maar begrijpen wilde hij het. Net zoo lang zou hij vragen, zou hij onderzoeken, tot hij alles wist, alles begreep.

Dien avond viel hij laat in slaap. Oom zelf lag ook langer wakker dan gewoonlijk. Hij voelde, waarom Hans hem die vragen gedaan had, en vond de oorzaak verschrikkelijk. In Hans leefde een heftig verlangen de wereld in te gaan, te zien, wat zijn oom ervan gezien had. Doch aan dit verlangen zou hij geen voedsel geven. Nu al verweet hij zich zelf, dat in Hans' ziel door zijn verhalen dit verlangen ontstaan was. Hoe kon hij dit ooit verantwoorden voor zijn zuster en zijn zwager? Het beste was, dat hij niet meer sprak over zijn verleden en als hij het weer deed, in elk geval niet zoo, dat het Hans' begeerte wekte de wondere wereld in te trekken. Voortaan zou hij verhalen van zijn getob en ellende, zijn verdriet en ontberingen, die als verkillend ijs zouden vallen op het vuur van Hans' heftig verlangen.

Dat hij zulks echter voorzichtig moest doen, begreep oom Hendrik volkomen: te sterk kleuren kon hier alles bederven.

Op een avond, toen het gezin weer bijeen zat, vroeg vader: „Zeg Hendrik, ik lees daar in de courant van een hevige brand in New-York, en nu valt mij ineens te binnen, dat jij je hier hebt ingescheept naar Holland. Dat was nog tijdens den oorlog. Heel makkelijk zal dat niet voor je geweest zijn?"

Hans was al een en al aandacht. Hij keek zijn oom aan, of hij de woorden ook van diens lippen lezen wilde.

En oom Hendrik, begrijpende, dat hij nu een kijk geven kon in zijn leven van tobben en ontbering, hing tafreelen op van zooveel miseres, dat in Hans

wel elk verlangen naar een zwerversbestaan moest worden gedood. Dat geloofde oom; het vervolg van dit verhaal zal doen zien in hoever oom goed had gezien.

„Ja, ik was in New-York, tijdens den oorlog", vertelde hij. „Met een boot, die uit Indië over China en Japan naar Amerika voer, had ik San-Fransisco bereikt en uit deze stad vertrok ik met de Pacific Royal naar New-York, in de hoop van hieruit direct naar Holland te kunnen afvaren. Maar jawel, geen enkel schip verliet meer de haven van New-York, om naar Holland te varen. Ik zat daar bijna zonder geld in de groote millioenenstad, waar ik niemand kende. Ik ging naar den Hollandschen consul, hem vragende iets voor me te doen. Maar hij kon mij niet helpen. „Afwachten, zei ie, „voorloopig vaart geen boot; hier blijven en hier wachten. Tracht werk te vinden, om in je levensonderhoud te voorzien."

Werk vinden? Welken arbeid kon ik aangrijpen, ik, die geen enkel vak verstond. De eerste dagen doolde ik rond, mijn honger stillende met het karige voedsel, wat ik koopen kon. 's Nachts sliep ik meermalen in de portiek van een huis, of op een plek, waar ik beschut was voor wind en regen".

„Vreeselijk", zei moeder.

„En gevaarlijk", meende vader.

„Gevaarlijk? herhaalde oom Hendrik", er gaat

immers geen nacht voorbij, waarin er niet eenigen in New-York vermoord worden".

Hans zei niets.

Heerlijk angstig vond hij het.

„Wat heb ik een honger, wat heb ik in dat New-York kou geleden".

„Eindelijk vond ik een Hollandsch gezin; twee brave, ouwe menschen, maar als ik, straatarm. Ze woonden in een krot in een der armelijkste buurten van de stad. Een bed was er niet. Ik sliep in een soort van lange bak en dekte me toe met lompen, een paar oude jassen en mijn eigen kleeren. Ons eten moesten we opschooieren. Vragende, bedelende trokken we langs de hotels en de eethuizen en wat we kregen, was van onze gade. Het waren oude menschen, zooals ik zei, beide in de zeventig. Daar ik veel jonger en sterker was, bracht ik meer eten in dan zij samen. Ik kon immers dagelijks een veel grooter aantal straten afloopen. Daarom hielden ze me graag en verleenden me onderdak, in ruil voor het voedsel, dat ik aanbracht. Maar dat leven verstompt, verdierlijkt en ik had me voorgenomen, niets onbeproefd te laten, om Holland te bereiken. Maar hoe? Op een dag liep ik op straat met den ouden man. Hij sprak, omdat hij jarenlang in Amrika gewoond had, goed Engelsch. Ik kende ook iets van die taal, doch wij spraken Hollandsch omdat het voor mij gemakkelijker was, en wij beiden

het wel aardig vonden. De moedertaal vergeet je niet, heb je altijd lief, vooral in den vreemde. Oom zweeg even en keek naar Hans. Doch deze, verlangend naar avonturen, riep: „Vooruit, oom, en wat gebeurde er toen?"

„We spraken Hollandsch", zooals ik zei. Ineens word ik door twee kerels beetgepakt.

„A spy", riepen ze. Spy beteekent spion.

Ik wilde hun vertellen, wie ik was, doch ze lieten me hiertoe den tijd niet. Krachtig grepen ze me beet. Ik verzette me, doch nu regende het slagen op mijn hoofd en mijn rug.

„Damned German", riepen zij, wat zeggen wil, vervloekte Duitscher".

De oude man, die vloeiend Engelsch sprak, trachtte mij te verdedigen, te redden, doch men luisterde niet naar hem.

„Hij is een ouwe man", riepen ze „laat hem gaan, maar deze zal mee naar de police".

Geen verzet hielp. Ik werd meegenomen, en moest het aanhooren, hoe een opgewonden, vijandige menigte me uitjouwde, bespotte. 'k Werd in een der hokken van 't politiebureau geworpen.

Tijd of lust mij te ondervragen, schenen ze niet te hebben. Ze lieten me daar eenvoudig liggen op de brits of zitten op den eenigen stoel, die het vertrek bevatte, en wierpen me een paar keeren per dag wat voedsel toe: oudbakken brood, met wat

vet besmeerd of een koud ratjetoe van een of ander voedsel. Vier dagen en vier nachten heb ik daar geleefd, als het leven heeten kan. Toen verschenen een paar mannen van de politie. Gelukkig kon ik uit mijn papieren bewijzen, dat ik Hollander was, en toen ik zulks gedaan had en de zekerheid mocht hebben, dat ze me onmiddellijk op vrije voeten zouden laten, hoorde ik me toeschreeuwen: „A, zoo Dutchman, dus spion".

Ik wilde nog meer zeggen, doch ze lieten me hiertoe noch tijd, noch gelegenheid. Ze duwden me terug op de brits, verdwenen en sloten de deur en weer lag of zat ik drie dagen af te wachten, wat er met me gebeuren zou. Toen kreeg ik wederom bezoek. Nu waren het drie van de politie.

Na wederom mijn Hollandsche afkomst aangetoond te hebben, vertelde ik van den ouden Vormer en diens vrouw, bij wie ik sedert eenige dagen inwoonde, en noemde de straat en het nummer van hun woning.

„Dat zal onderzocht worden", zei de oudste, die een krommen neus had en gele slagtanden. En ze lieten me weer zitten en bleken geen haast te maken met hun onderzoek, want drie dagen later zat ik nog in mijn cel.

Toen werd ik na een kort bezoek van weer twee andere politiemannen losgelaten, en begaf ik mij naar de woning der twee oudjes, bij wie ik tenmin-

Op het New-Yorksche politiebureau ondervroeg men mij.

ste vrijheid en eenige warmte had. Doch — hier gebeurde het verschrikkelijkste. Ze wilden me niet meer binnenlaten, de vrees voor de politie, de angst voor nog meer onaangenaamheden, benam hun daartoe den moed. Ik stond weer op straat, bijna zonder geld in het hartje van den winter.

„Kon U toen met buikspreken niet aan de kost komen, oom?" vroeg Hans, die tot nu toe, ooms ellende niet meevoelde, doch wel geprikkeld was door het avontuurlijke van ooms ervaringen.

Weer keek oom Hendrik hem aan en zei: „Je begrijpt, Hans, dat je in die omstandigheden al heel weinig lust tot grapjes voelt. En bovendien een volk, dat in oorlog is, dat zegt zijn heiligste belangen te verdedigen, is al weinig gediend van die grapjes.

Ik stond weer op straat, zooals ik zei, in 't hartje van den winter en bijna zonder geld.

„Heerlijk", dacht Hans, maar hij durfde het niet zeggen. Dat was pas avontuurlijk, vond ie. Want, had oom geld gehad, was ie rijk geweest, dan zou het immers geen kunst zijn geweest, en in geen geval avontuurlijk.

„Wat moest ik beginnen?" vervolgde oom.

„'k Had dienst genomen in 't Amerikaansche leger", riep Hans eensklaps beslist en heftig. „Dat was fijn geweest. Dan had U met een groot transportschip de overtocht naar Frankrijk gemaakt, U

had daar gevochten, U had zich onderscheiden, U had het legioen van eer gekregen . . . ."

„Of de kogel", wierp oom tegen.

„Dat 's laf", zei Hans, en hij schrok ervan.

„Sst" deed moeder.

Vader keek Hans met bewondering aan, terwijl oom in een schaterlach losbarstte.

„In elk geval kon ik geen soldaat worden", vervolgde oom. „In de eerste plaats nam Amerika geen vreemdelingen aan in zijn legers, en in de tweede plaats zou het maanden geduurd hebben, voor ik afgericht was geweest.

„Vertel verder, oom, gauw", riep Hans.

„Ik leed honger, ik leed kou".

'k Sliep, waar ik slechts een schuilplaats kon vinden tegen regen of wind. En omdat ik geen raad meer wist, had ik mijn besluit genomen: 'k Zou diefstal plegen; dan kwam ik in de gevangenis, en had tenminste voedsel en een onderdak. Ik mag het een toeval noemen, dat het zoover niet met me gekomen is. Op dien zelfden dag, dat mijn besluit vaststond, slenterde ik langs een der havens. Daar viel mijn oog op een boot, waarop ik las: Gentoise, reliefboot. Ik wist, dat reliefbooten naar Rotterdam voeren, met voedsel voor het geteisterde België. Kon ik met die boot mee? Op goed geluk sprak ik een matroos aan, en tot mijn uitbundige blijdschap vernam ik van dien man, die een Belg was

..... trachtte ik een baantje op een boot te krijgen.

en Hollandsch sprak, dat op de uitreis niet ver van de Amerikaansche kust de mess-boy gestorven was en de kapitein nog geen plaatsvervanger had gevonden. Jullie kunt mijn vreugde en geluk begrijpen, toen de kapitein, dien ik toevallig op het schip vond, en spreken mocht, mij direct aannam. Nooit ben ik gelukkiger geweest, toen ik in een verwarmde kooi lag, onder dekens en lakens, na warm voedsel te hebben gebruikt en met het heerlijke vooruitzicht Holland, het veilige Holland weer te zullen bereiken. Enkele weken later stapte ik behouden en veilig te Rotterdam aan wal.

Ooms verhaal was uit.

„Vreeselijk", zei moeder, en ze zag haar broer aan, half medelijdend, half bewonderend.

„Je hebt heel wat beleefd, dat moet ik zeggen", zei vader. En ook hij keek zijn zwager met een bewonderenden blik aan. Die blik van moeder, die blik van vader ontging Hans niet en ze gaven hem moed, uit te roepen: „Fijn, oom, is dat niet fijn?" 'k Wou, dat ik . . . .

„Ja, het lijkt fijn", viel oom Hendrik hem in de rede, „Maar alleen als het voorbij is. Die kou, — die ontbering, — die honger, — die angst — ik zou ze niet graag meer meemaken".

„Ik zou alles willen meemaken", riep Hans vol vuur.

„Maar niet zonder je moeder, mijn jongen", zei moeder zacht. „Maar daarover praten wij samen wel eens. Kijk eens, het is over tien, ga eerst nog effen slapen".

Hans stond op, wenschte de drie menschen goeden nacht en verdween achter de deur van zijn slaapkamertje.

„Hij is vol van jouw avonturen, Hendrik", zei vader bezorgd.

„Ja, en ik maak me er ongerust over", verzekerde oom Hendrik. „Verbeeld je eens, dat Hans het in zijn hoofd krijgt . . ." Doch moeder onderbrak hem.

„Hans heeft het al in zijn hoofd, vast en zeker. Maar, er is nog een heele weg tusschen het plan en de daad. In elk geval zal het goed zijn, als we voorloopig niet meer over jouw avonturen spreken, Henk. Het windt Hans op, ik weet het. Hij is direct vol vuur, voor alles, wat hij hoort. Maar gelukkig bekoelt dat vuur wel en dooft dan langzaam uit. Niet meer erover praten, dat is het beste".

Oom Hendrik beloofde dit.

„Dan komt ook dat weer in orde", zei moeder, doch vader keek zeer bezorgd en was eigenlijk boos op zijn zwager, die Hans' hoofd op hol had gebracht.

Een zekere onrust had zich van Hans meester gemaakt. Een onrust, die het gevolg was van een inwendigen tweestrijd. Zijn verlangen als avonturier de wereld in te gaan, streed den strijd met zijn gevoel, zijn liefde voor zijn ouders, een liefde, die

hem maande, die hem dwong te blijven.

Die strijd maakte hem onrustig, en teneinde zijn onrust te stillen las hij, las hij het eene boek na het andere en allemaal avontuurlijke. En in zijn keuze had hij een goede bondgenoot in den eigenaar der bibliotheek in de Weimarstraat. Die man kende Hans, omdat hij er iedere week boeken haalde, voor moeder, voor zichzelf en Frans. Hij had den man wel niet van zijn avontuurlijke plannen verteld, doch wel zijn verlangen kenbaar gemaakt, alleen avontuurlijke, romantische boeken te willen lezen.

„A, zoo", zei de boekenman", dan zal ik je helpen, Hans". En Hans las boeken van de tuimelendste fantazieën: hij las: de Llano Estacado, Miss Mousqueterre, en veel detective verhalen. En Hans smulde. Spelen deed hij niet meer, wandelen evenmin. Hij las, las maar. Hij las 's morgens in zijn bed, hij las op ieder verloren oogenblikje, als hij kwam van de Pitmanschool.

En vader en oom zagen dat lezen met groote bezorgdheid aan. Doch moeder, die verstandige, eenvoudige moeder dacht er anders over. Het lezen er over bevredigt zijn verlangen al half", dacht ze. Hoe meer hij leest, hoe meer hij ervan zal weten. En weten wil ie. En als hij weet, bekoelt zijn verlangen. Zoo zag en geloofde moeder het.

Op een avond ging Hans als gewoonlijk naar de

Pitmanschool. Hij was wat vroeg; pas één jongen stond op het Regentesseplein te wachten.

„Je bent ook vroeg", zei ie tot Hans.

„Ja", antwoordde deze en zette zich neer naast den jongen op de bank.

„Bevalt 't jou goed op school?" vroeg de grootste jongen, die Willem de Vrij heette.

„Ja", antwoordde Hans. En jou?".

„Mij?" Op school die paar uur dat gaat. Maar, dien heelen dag op 't kantoor. Bah. Ben jij al op 't kantoor?"

„Nog niet."

„Ga d'r dan ook maar nooit heen".

„Waarom niet?"

„Waarom niet", herhaalde Willem. Waarom niet? Omdat je d'r dood gaat van verveling. Den heelen dag, den eenen dag na den anderen, zit je op je kruk te tikken, te tikken, te schrijven, over te schrijven, copieeren noemen ze dat, om 't je lekker te maken. Maar ik heb er genoeg van. Eerstdaags ga ik er vandoor".

„Er van door?" vroeg Hans met belangstellende verbazing. „En waar ga je heen?"

„Weet ik het. Als ik maar eenmaal weg ben, zal ik wel verder zien. Ik heb van zooveel jongens gelezen, die er van door gegaan zijn en die 't best gekregen hebben, heel best".

Hans keek den spreker aan. Hij wilde hem zeg-

gen, dat ook in hem hetzelfde verlangen leefde, dat dit verlangen hevig geweest was, doch sedert het lezen van al die boeken juist wat bekoeld was. Maar dat zei hij niet. Hij vroeg alleen: „Maar je Vader en Moeder?"

„O, daar bemoei ik me niet mee. Daar denk ik niet over. Als ik eenmaal weg ben, zullen ze er wel aan wennen".

Hans schrok van dit antwoord en voelde plots een zekeren weerzin tegen dien jongen. Hoe kon ie dat zeggen, zoo spreken? Wat zijn verlangen de wondere wereld in te trekken juist deed bekoelen, was z'n innig medelijden met z'n Vader en Moeder, met z'n Moeder vooral.

En die jongen dacht niet aan hen.

Het gesprek werd niet langer voortgezet, want er kwamen andere jongens van alle kanten aanloopen.

Om zeven uur gingen ze naar binnen.

Hans zette zich aan z'n tafeltje en begon aan z'n werk, dat gereed lag. Werktuigelijk verrichtte hij z'n arbeid, want hij moest maar aldoor denken aan Willems plan, maar vooral aan Willems woorden: „Vader en Moeder? O, daar denk ik niet over".

Onwillekeurig dacht ie aan oom Hendrik en de omstandigheden, waarom deze de ouderlijke woning had verlaten.

„'k Wil met jou niks meer te maken hebben, had die z'n Vader toegeschreeuwd".

Oom Hendrik en Willem! De eerste had slecht gedaan, de tweede liep met plannen rond, even leelijk te doen. En wilde hij nu als zij doen? Hij zag z'n Moeder in haar radeloosheid, hij hoorde haar schreien. Plots dacht ie met schrik, dat z'n Moeder iets van z'n plannen bevroedde. Want een paar dagen geleden, toen hij te lezen zat in een boek, toen was ze naar hem toegekomen en haar oogen in de zijne had ze gezegd: „Al maar die avonturen, m'n jonge?"

„Fijn, Moeder", had ie geantwoord.

En toen Moeder: „Als m'n jonge die ook wil gaan beleven, neemt ie z'n Moeder mee, hè? Je begrijpt, dat ik je niet alleen laat in die groote wereld".

Zoo had Moeder gesproken. Toen had ie aan haar woorden niet zooveel beteekenis gehecht. Maar nu voelde en begreep ie die heel goed. Moeder leefde nu al in angst over hem. En dit beseffende kwam een groot verdriet in hem, een hevig medelijden.

Toen was oom Hendrik slecht en Willem was slecht . . . . en iedere jongen, die z'n ouders, die z'n Moeder verlaat . . . .

Hij zei tot den leeraar, dat ie hevige hoofdpijn had en hij ging naar huis. Een groot verlangen dreef hem naar moeder.

Hij kwam thuis. De kleintjes waren naar bed, Frans en Jaap waren nog buiten. Moeder zat alleen voor 't raam te turen in de leege straat. De scheme-

ring lag in de kamer; de meubels stonden daar als onwezenlijke, vage, raadselachtige dingen.

Moeder hief 't hoofd op, toen ie binnen kwam. Waarom zei Moeder niets? En plots voelde Hans z'n lang gekoesterd verlangen als een groote misdaad tegen haar.

Hij liep naar Moeder en ging op den stoel naast de hare zitten. „Moeder, Moeder", riep ie plots en begon heftig te snikken.

Moeder zei niets. Ze streelde z'n hoofd en liet hem uitsnikken. En toen vroeg ze eenvoudig:

„Wat wou je me zeggen, Hans?"

En Hans vertelde haar alles.

Toen hij had uitgesproken, zei Moeder: „Ik ben wel bang geweest, Hans. Ik begreep, wat er in je omging, maar ik wist, dat je te veel van me houdt, m'n jonge . . . ."

En toen liep Moeder weg.

„'k Ga een glas limonade maken?" zei ze.

In de keuken zong ze en licht trilde haar stem.

HOOFDSTUK VIII.

HANS IN DEN ZIJSPANWAGEN. VAN KIPPENSOEP EN EEN BRIEF.

Zwaar geronk en gezucht van een motor klonk voor de deur van Hans' huis. Hans sprong op, liep naar 't raam, keek en zag een hem onbekenden heer met een groote stofbril op den neus. Hij zat op het zadel, en hield zich in evenwicht met het linkerbeen, dat op de trottoirband stond. Hij bleek in druk gesprek met Vader.

Hans de trap af naar buiten. Naast zijn Vader ging ie staan en keek naar den meneer, die als een echte sportman gekleed was.

„Is dat jouw jongen?" vroeg ie aan Vader.

„Dat is ie", gaf Vader ten antwoord.

Toen spraken ze verder over de zaak, die hen bezig hield. Het gesprek interesseerde Hans weinig. Met belangstelling keek ie naar den nieuwen

Harley, met bewondering naar den grooten sportman en met begeerend verlangen naar den leegen zijspanwagen, die op een passagier scheen te wachten.

't Gesprek was geëindigd en reeds maakte mijnheer aanstalten verder te rijden, toen z'n oog weer op Hans viel.

„Heb jij geen school?" vroeg ie.

„'k Ben er al af", antwoordde Hans.

„Dus niks te doen?"

„Nog een drie weken kan ie rentenieren", antwoordde Vader voor Hans, „en dan gaat ie naar 't kantoor".

„Maar dan zou ik zeggen, laat de rentenier meerijen. Voor zoover ik weet, heeft er nog nooit een rentenier in m'n zijspan gezeten. Wil je?"

„Nou", riep Hans en ie keek naar Vader met de vraag in z'n oogen of ie mocht.

„Wel ja", zei Vader, „maar denk er om, je loopt je eten mis".

„In Alfen is ook nog wel wat te krijgen", merkte glimlachend de motorrijder op. „Stap maar in".

Hans in den bak en alsof ie 't gewoon was in zoo'n modern vervoermiddel te zitten, vleide ie zich behaaglijk neer op het zachte leder.

„Geef effen een paar slagen aan den slinger", vroeg de heer Luyendijk — zoo heette de bestuurder — aan Vader. Deze deed het, de motor sloeg aan en ronkend zette het voertuig zich in beweging.

Hans keek naar boven. Hij zag Moeder voor 't raam en heel voornaam, zooals 't een rentenier betaamt, groette ie Moeder door een wuifbeweging met twee vingers.

De Kepplerstraat ging 't uit, de Regentesselaan op. 't Was een heerlijke Septemberdag. Warm scheen de zon, een zacht gouden gloed lichtte over de boomen.

„Naar Alfen, vijf, zes uur ver, in die heerlijk veerende bak.

„Bevalt het je?" vroeg de heer Luyendijk, die, als de weg veilig was, z'n motor wat meer aanzette.

„Nou, nou". Met dit enkele woord zei Hans z'n groote verrukking. Ze waren in de breede laan van het Haagsche Bosch, dezelfde laan, waarin Hans z'n oom Hendrik ontdekt had.

„Nou hebben we ruimte", zei de heer Luyendijk. En daar ging het. De boomen vlogen langs Hans heen, een frissche koelte woei hem in 't gelaat en hij hotste en hobbelde zoo zalig op het veerende leer. O, als ie toch eens geld had later, dan kocht ie ook een Harley met duo en zijspanwagen en dan Vader op de duo en Moeder in den bak en hij op 't zadel en dan racen, racen, dat Vader hem met bewondering zou bekijken en Moeder met lichte angstgilletjes telkens zou opveeren.

Het Roomhuis vlogen ze voorbij en toen stoof de

..... vlogen wij door de lage weilanden.

machine tusschen lage weilanden door, waarop de zon haar gouden gloed deed rusten ver, heel ver.

Melkbeesten graasden vredig, hier en daar cirkelden de wieken van molens.

„Mooi hè", zei de heer Luyendijk, die als geroutineerd bestuurder, ondanks de vaart van z'n Harley, toch het landschap bekijken kon.

„Prachtig, meneer, prachtig en 't is zoo fijn te rijden."

Leiden lieten ze rechts liggen, toen vloog de machine door lage landen met veel breede vaarten en slooten.

„Nou komen we in 't echte waterland", zei de heer Luyendijk, „en dat is ook mooi". „Kijk, ginds komt de boot uit Amsterdam aan, ik zal de vaart wat matigen en aanstonds stoppen, dan kunnen we haar wat langer bekijken".

't Vaartuig naderde, 't was een der booten van de Karsjens Maatschappij en ze bleek vol blije opvarenden. Vlaggen en wimpels wapperden aan de masten en raas zoo luchtig en blij, als deelden ze in de vreugde der passagiers. Plotseling sprong Hans met een kreet over eind en schreeuwde: „Meneer, dag meneer", en hij zwaaide met z'n pet. En de meneer, dien Hans zoo vurig groette, keek, keek, doch scheen Hans niet te kennen. Tot ie eensklaps wuifde met z'n hand. 't Was de heer Rodin, Hans' aanstaande patroon.

Doch toen de boot achter hen wegvoer, bedacht Hans met schrik, wat ie gedaan had. Mocht ie dat doen? Op zoo luidruchtige wijze een heer begroeten, die z'n aanstaande patroon was, de directeur van het grootste handelskantoor in de residentie?

Op de vraag van den heer Luyendijk, wie die meneer was, dien hij zoo vroolijk gegroet had, deed hij dezen het ons bekende verhaal.

„Zou ie niet kwaad zijn, dat ik zoo tegen hem geschreeuwd heb?" vroeg Hans met lichte angst.

„Geschreeuwd", herhaalde de heer Luyendijk lachend, „zoo mag 't heele menschdom tegen me schreeuwen. Als zoo de menschen altijd schreeuwen, zou er geen vijandschap in de wereld zijn".

„Ja, maar hij is zoo rijk en zoo voornaam", wierp Hans tegen.

„'k Wed dat ie 't leuk van je vindt, let maar op", verzekerde de heer Luyendijk, die inmiddels de machine weer op gang had gebracht. Dit stemde Hans gerust. En gelukkig, z'n angst zou de heele tocht hebben vergald.

Ze kwamen in Alfen. Voor het Hotel-Café-Restaurant „Het Witte Paard" stopte de heer Luyendijk en beide reizigers zaten een oogenblik later in het restaurantzaaltje.

„Half een", zei de heer Luyendijk op z'n horloge kijkend. Dat is net een uur, want om half twaalf zijn we vertrokken.

„Met welk een vaart hebt U nu gereden?" vroeg Hans.

„Verschillend natuurlijk", was 't antwoord, „een paar afstanden hebben we gemaakt met een snelheid van tachtig kilometer".

De vaart van den sneltrein. En Hans had 't gevoel, of hij zelf ook aandeel had in 't bereikt hebben van die snelheid.

Toen ze zich aan het tafeltje hadden neergezet, waarop een kellner het door den heer Luyendijk bestelde maal had geplaatst, vroeg Hans' gastheer: „Je denkt stellig wel Hans, dat ik voor m'n plezier zoo'n uitstapje maak? Maar, dat is niet het geval. Als we gegeten hebben, moet ik naar een fabriek hier dicht bij om een motorboot te koopen.

„Een motorboot?" vroeg Hans. „Dus U maakt ook watertochtjes?"

De heer Luyendijk lachte.

„Je denkt zeker, Hans, dat ik zoo'n soort van rijkaard ben".

„Nee, geen soort van, maar een echte", antwoordde Hans openhartig.

„Dan moet je mij eens vertellen", begon de heer Luyendijk, terwijl ie z'n beide, open handen onder den neus van Hans hield, „of jij wel eens een echte meneer hebt gezien met twee zulke dikke, rooie eelthanden en kromme vingers?"

„Ja, dat 's gek", antwoordde Hans heel gewoon.

„Maar wat is U dan?"

„Ik ben schipper, Hans, een gewone schipper".

„Schipper", herhaalde Hans ongeloovig.

„Ja, valt 't je tegen?"

Hans kreeg een kleur.

De heer Luyendijk deed, of ie 't niet merkte en vervolgde:

„Ik ben beurtschipper, 'k Heb twee motorbooten en hoop er vandaag een derde bij te koopen. Smaakt het je goed?"

„Fijn meneer".

Toen de maaltijd was afgeloopen, stapten ze op.

Onderweg vertelde de heer Luyendijk, dat hij de boot reeds zag en hoopte haar te kunnen koopen.

„Is zoo'n boot duur?" vroeg Hans.

„'k Betaal voor deze graag twintigduizend gulden", antwoordde de heer Luyendijk, maar liever minder, dat snap je".

De boot werd van alle kanten in- en uitwendig bekeken. Over ieder onderdeel spraken ze en terwijl de heer Ulfers, de fabrieksheer, iedere mekaniek hemelhoog prees, haalde de heer Luyendijk de schouders op, of vergenoegde zich een twijfelend: „Nou, nou", te doen hooren.

Toen de boot van alle kanten bekeken was, werden in de ontvangkamer van den directeur de onderhandelingen over de koopsom geopend. De heer Ulfers vroeg twintig mille, maar de heer Luyendijk sloeg de handen in de lucht, als was hij verbaasd over zoo'n ongehoord hooge prijs.

„Twintig mille", riep ie, twintig mille. Toch zeker in geen twintig jaar. En bovendien, brandend noodig heb ik hem niet. Kan ik hem voor een zacht prijsje krijgen . . . ."

Hij zweeg en trok aan z'n sigaar.

Hans voelde en begreep, dat ie zich niet in 't gesprek mengen mocht, dat zulks onbescheiden zou zijn, ongepast, onhebbelijk en dus bedwong hij de vraag, die op z'n lippen brandde: „Meneer U zei toch zooeven, dat U graag twintig duizend voor de boot zou geven en nu beweert U, dat die som veel te hoog is. Is dat eerlijk?"

Hans dacht er over na, terwijl de heeren doorspraken. En al nadenkend begreep hij het. Dat was nu handel, zaken doen. Maar mocht men dan oneerlijk zijn, onwaar? Of mocht men dat niet oneerlijk noemen? Hij moest dat weten. Hij zou 't z'n Vader vragen en als die 't niet wist, z'n onderwijzer, van wien hij nog altijd les had.

De heeren werden 't eens.

Voor negentien mille werd de heer Luyendijk de bezitter der boot en hij lachte glunder en wreef zich vergenoegd de handen, toen hij met Hans was teruggekeerd in het „Witte Paard".

„Dat 's tenminste duizend gulden vandaag verdiend, Hans", zei de heer Luyendijk lachend.

„U had er toch ook twintig voor gegeven, niet waar, meneer".

„Zoo is het en daarom heb ik al vast die duizend verdiend".

„Dat is zaken doen, niet waar meneer?" vroeg Hans, in de hoop, dat de heer Luyendijk hem nader zou inlichten.

Doch deze klopte hem op den schouder en zei: „Dat heb je goed begrepen, doe er je voordeel mee, als je later zelf in zaken zit. Maar kom, jij een glaasje limonade en ik m'n biertje en dan rijden we terug".

De kellner bracht het bestelde.

„Hoe ver varen Uw booten", informeerde Hans.

De heer Luyendijk vertelde: „De gewone route is naar Amsterdam of naar 't zuiden: Rotterdam, Dordrecht, Vlissingen. Een paar maanden geleden zijn we nog in Leuven geweest".

„Vaart U dikwijls mee?"

„Och een enkele maal, als dat zoo eens noodig is. Veel is er niet aan. Zoo'n boot is beladen met manden, kisten, zakken, een rommel".

„Nou, ik zou graag eens mee gaan. 'k Ben eigenlijk nog nooit lang op 't water geweest".

„Maar beste vrind, vaar dan eens mee, daar is volstrekt geen bezwaar tegen. Ik zou zeggen, vaar overmorgen mee naar Rotterdam. De boot ligt aan de Laakhaven en vaart om acht uur af. Zorg dat

je op tijd bent. De boot vindt je gemakkelijk, want ik ben er ook".

Dankbaar en blij nam Hans de vriendelijke uitnoodiging aan.

Twee dagen later stond ie op de vrachtboot, die tot vertrek gereed lag. Een schreeuw van de fluit — nog een — een derde en met een zacht krakend sidderen door z'n lompe leden schoof traag de boot van den steiger. En voortschuivend stuwde ze het weerbarstige water op tot schuimende golven, die weerloos uitrolden tegen de steenen havenmuren.

Hans stond boven op een kist, die op de voorplecht stond. Hij stond daar hoog uit boven de kisten, pakken en manden, die de plaats van hun bestemming berustend schenen af te wachten. Dit was weer een nieuw, ongekend element in z'n leven. Op 't schip. Als een jonge kapitein boven op het dek en driest keek ie rond, alsof zijn oogen de vaart bepaalden, of zijn beheerschende wil de richting aan wees. Die op de kade liepen, bleven stil staan, om 't vertrekkende vaartuig na te oogen. Hans geloofde, dat al die belangstellende oogen hem golden, hem den jeugdigen kommandant en hij voelde zich zeeman in hart en ziel. En toen het schip buiten de stad was, buiten tusschen de verre weiden en op het breede water, dacht Hans plotseling met schrik aan het kantoor, waarop ie over eenige dagen zou zitten: tusschen muren, enkele meters van elkaar gebouwd,

Hans stond op een kist op de voorplecht.

tusschen stapels domme, zwijgende papieren, met geen geluid om zich dan het getik-tik van de schrijfmachines. Geen geluid — geen verten. En hier. Het water klotste en kabbelde, het schip scheen tevreden te knerpen en te kraken en de weiden strekten zich uit tot aan den verren einder en melkwitte wolkjes dreven als spelend langs den blauwen hemel.

Man op 't kantoor — man op de zee — welk een verschil.

De heer Luyendijk, die tot nu toe in z'n klein kantoortje beneden had doorgebracht, om met den schipper enkele administratieve zaken te regelen, kwam Hans' overpeinzingen storen.

„En hoe vind je het nou op 't water?" vroeg ie.

Hans schrok even, weggerukt als ie werd uit de wereld zijner bespiegelingen.

„'k Wou altijd wel op 't water", begon ie en z'n stem begon werkelijk licht te trillen, „'t is zoo mooi, zoo . . . ."

De heer Luyendijk voelde Hans' ontroering beven in z'n stem.

„Dat doet me nou echt plezier", riep ie. „'k Heb meer jongens mee laten varen, maar na een kwartier begonnen ze zich te vervelen en dan liepen ze van boven naar beneden en weer naar boven en de knechts in den weg en mij aan m'n kop te zaniken, hoe lang de tocht nog duurde en of ik onderweg nog stopte, en één was er dan toch zoo vervelend, zoo'n

heel lange slungel, dat ik tusschen Delft en Schiedam de boot liet stoppen. Hij was blij, meende nu een ander soort verpozing te vinden. Maar dat viel 'm leelijk uit de hand. Toen we vast lagen, zei ik: „Jô, ginds zie je dat witte huisje. Hier heb je een dubbeltje. Haal me eens vijf sigaretten: Serdar". Hij weg, dacht natuurlijk: „Fijn, straks op de boot ga ik knusjes met Luyendijk zitten rooken en dan vertelt ie me 't een en ander. Ja 'k heb nog al tijd op zoo'n korte reis vertelseltjes op te hangen. Hij weg, zooals ik zei en toen gaf ik bevel: „Vooruit". Met de grootst mogelijke vaart stoomden we vooruit en hem voorbij. „Je komt ze maar eens op Loosduinen brengen", riep ik 'm toe. Als versuft bleef ie een oogenblik staan, daarop holde ie naar den oever en riep half huilend: „Meneer, toe laat me mee, laat me er op".

Maar ik wees in de richting van Den Haag.

„Altijd maar rechtuit den weg volgen", riep ik 'm toe, dan kom je van zelf in den Haag en bij je moeder. Hij had 't verdiend; 't was een harde les, maar die droge sufferd kon ik niet hebben".

Weg liep de heer Luyendijk naar beneden, waar de zaken hem wachtten.

Hans glimlachte nog na over de poets, die de heer Luyendijk het ventje gebakken had. Straks zou ie 'm naar den naam vragen.

Dicht bij Schiedam kwam de heer Luyendijk weer boven en op Hans toe.

„Altijd maar rechtuit, Flip", riep ik.

„Kijk hier bij dezen steiger heb ik dien lastigen sinjeur afgezet. 'k Denk er altijd aan, als ik eens meevaar".

„Hoe heette ie, kent U z'n naam?"

„Z'n naam? Ja, wacht, Flip de Wekker".

„He, hij. Die ken ik. De lintwurm noemen wij hem, om z'n lengte. O, meneer, dat 's zoo'n . . zoo'n . . . 'k weet niet. Maar ik zal U eens wat van hem vertellen. Hans vertelde het ons bekende geval op dien middag, toen ie, z'n vader en moeder niet thuis vindend, de buurt op stelten zette en den smid liet komen om de deur open te steken en de Eerste Hulpdienst met dokter en verpleger.

„Dan heb ik 'm een goeden dienst bewezen", meende de heer Luyendijk. „Ondervinding alleen maakt wijs en hoe meer harde lessen die sukkels krijgen, hoe beter. Maar nu wat anders. We hebben afgesproken samen met de electrische naar Den Haag terug te gaan, dat kan, wat mij betreft, niet. Ik moet bij de uit- en inlading tegenwoordig zijn, maar ik denk, dat je ook alleen wel terug durft".

Ze naderden Rotterdam. Het was, of de torens en huizen langzaam opklommen uit den weidegrond. Al grooter werden ze; steeds vaster teekenden zich de omtrekken der massieve gevaarten af, tot ze voeren tusschen de hooge kaden, waarover zware sleeperskarren met breedgeschofte paarden er voor rammelend dreunden.

Tot de boot stil lag in 't hart van de stad. 't Was juist twaalf uur. Over de groote stad galmden de klokketorens, die 't uur van twaalf aan de zwoegende menschen op de havens en aan de kaden verkondigden.

Met den heer Luyendijk en den schipper wandelde Hans de stad in.

„We hebben een vast café, waarin we koffie drinken", had de heer Luyendijk reeds verteld, en die mededeeling had Hans aangenaam getroffen, want als een goed zeeman voelde hij z'n maag jeuken.

In vijf uur niets gehad. De maag eischte haar rechten.

't Was overvol op de straten. Wagens en karren ratelden en botsten over de bonkerige straten, electrische trams beugelden klinkelend af en aan, auto's en motors toeterden waarschuwend, fietsers belden druk en zenuwachtig en over de trottoirs schoven de dichte drommen der hun bestemming zoekende menschen. Hans keek zijn oogen uit; wel was hij de drukte gewend in de binnenstraten van zijn stad, doch welk een verschil tusschen het stratenleven in Rotterdam en dat in de residentie. Hier steeds een bedaarde, een soort voorname drukte, de drukte van rustig naar huis of bureau wandelende ambtenaren, rijke nietsdoeners en winkelkijkende dames. Hier de kalme drukte van menschen, die geen haast hebben, die wel in de straten schijnen te

moeten wezen, maar voor wie de boterham er niet van afhangt. In Rotterdam de hijgende drukte der zwoegende handelsstad.

„Ieder café heeft zoo zijn eigen aantrekkelijkheid, wat het menu aangaat", zei de heer Luyendijk, toen ze in het café gezeten waren. „Hier is het speciale adres voor: Kippensoep. Kippensoep en — met kip, dat zul je zien. Lust je dat?"

De heer Luyendijk bestelde drie porties met brood, den kellner verzoekende, het verlangde zoo spoedig mogelijk te brengen.

„Dat 's waar ook", zei de heer Luyendijk eensklaps, zich meer tot Hans dan tot den schipper wendende: „weet jij, wie de slechtste mensch op de wereld is".

En 't viel Hans ineens uit den mond: „Ja, een schipper".

„Wat, een schipper", riep de heer Luyendijk, terwijl z'n blozend gelaat van louter plezier nog blozender werd, „een schipper? En waarom een arme schipper?"

„Wel", antwoordde Hans vrijmoedig, „die neemt een jongen mee op z'n schip, de jongen denkt: „Fijn, ik vaar voor niets en voor m'n plezier en drie uur van z'n huis zet de schipper hem aan wal. Loop nou maar terug naar je moeder", zegt de schipper en vaart door. Nou, wie is de slechtste man van de wereld?"

De heer Luyendijk lachte schaterend.

„Mooi", riep ie, „dat vind ik nou gevat en daarom een lekkere kop koffie na de soep. Maar een schipper bedoel ik niet. Ik bedoel een anderen wereldburger. Nu moet je begrijpen, wat me gisteren overkomen is. Ik kom van Loosduinen en moet de Loosduinschebrug op. Op deze brug staat, zooals je weet, een verkeersagent. Je weet, dat je met de hand moet aanwijzen, in welke richting je wenscht te rijden. Ik beduid het hem en hij geeft door een gebaar te kennen, dat ik doorrijden kan. Nou, ik rijd door en met word ik aangereden door een groentenkar. Wat volgt daaruit? Kijk je naar den verkeersagent, dan word je aangereden en kijk je hem niet aan, je loopt een bekeuring op. Begrijp je? En daarom zeg ik: „de slechtste kerel op de wereld is een verkeersagent".

De schipper en Hans keken elkaar aan en knikten, alsof ze zeggen wilden: „Gelijk heeft ie".

De kellner bracht de soep, waarin zooveel kippeboutjes en zooveel kippevleesch dreef, dat ze alle drie den „slechtsten kerel op de wereld" vergaten en onuitgesproken het hierover eens waren, dat er geen liever diertjes op de wereld zijn dan malsche kippetjes, mits ze in de soep hun wereldsche uitstapjes hebben gestaakt. Geen van hen drieën sprak. Ze smulden, tot van de heerlijke kippenboutjes

slechts enkele witte beentjes waren overgebleven, die roerloos lagen in de leege soepschotel en op de borden. Toen pas keken de smullers elkaar aan en hun glimmende gezichten verrieden hun genoegdoening en tevredenheid.

Ze dronken ook nog een kop koffie en toen ook dit gebruikt was, rekende de heer Luyendijk af en zeide tot den schipper: „Tot straks dan, ik ga Hans effen naar 't station van de Electrische brengen".

Hans groette den schipper en reikte dezen de hand.

„Als de heer Luyendijk het goed vindt", zei de schipper, „mag je meer meevaren. Van jou heb ik geen last gehad".

Driest stapte Hans met den heer Luyendijk het café uit; een half uurtje later zaten zij bij Loos, het station van de Electrische.

„Zie zoo", zei de vriendelijke gastheer, „nu nemen we een kopje thee en dan ga ik je verlaten. 'k Heb het druk vandaag. Heb je voldoende geld bij je?"

Op Hans' bevestigend antwoord zei de heer Luyendijk: „'t Is hier druk. Altijd is 't hier druk. De consumptie is hier uitstekend en ook het eten".

De kellner had inmiddels de thee opgediend.

„'t Is nu tien over twee, Hans. Om half drie gaat je trein. Ginds naast het buffet zie je een trapje naar beneden, dit ga je af, je loopt de gang links in

en vindt daar de loketten. Dan ga je breede trap rechts op en je komt op de perrons. Dwalen kun je niet."

„Ik zal 't best vinden meneer."

„Daaraan twijfel ik niet en daarom betaal ik en ga je verlaten. 'k Heb het nog druk, zooals ik zei en . . . zaken zijn zaken".

De heer Luyendijk rekende af, drukte Hans hartelijk de hand en verdween met een uitnoodigend: „We zien elkaar nog wel. Denkelijk kom ik morgen nog bij je vader. Adieu."

Hans bleef alleen achter en terwijl hij den heerlijken dag overpeinsde en dacht aan zijn gullen, hartelijken gastheer, keek hij de frissche, met bloemen en groen versierde zaal eens rond met haar vele bezoekers, die wel alle blij schenen, want ze lachten en spraken druk.

Tot het tijd voor hem werd op te stappen. De klok wees acht minuten voor half drie. Dus liep hij naar den uitgang, dien de heer Luyendijk hem had aangewezen, kocht aan het loket een kaartje en klom de trap op, die naar de perrons leidde.

De trein liep vol. Het sein werd gegeven en voort beugelde de electrische enkele minuten later tusschen de weiden met grazende koeien, blanke vaarten en wiekende molens, tot ze na een half uur onder den glazen koepel schoof en een paar seconden later stil stond.

Hans stapte uit, verliet het station en nam lijn twaalf. Aan het Regentesseplein stapte hij uit. Hier waren als gewoonlijk jongens, allen buurtbekenden van Hans.

„Ajoe, ajoe", schreeuwden ze hem tegen.

Hans vertelde van zijn heerlijke boottocht met zoo'n vervoering, dat enkelen jaloersch werden.

Flip de Wekker noemde hem een opschepper.

„'t Is je wat, smaalde hij. „'k Heb die tocht ook gemaakt en ook met Luyendijk. Niks bijzonders, hoor".

Maar Hans, alsof ie niks gehoord had: „Nee, maar nou zal ik jullie wat vertellen, dat ik ook beleefd heb. Op dezelfde schuit, waarop ik vandaag gevaren heb, voer ook eens een andere jongen, ook 'n Haagsche. Maar die verveelde zich en liep dan een knecht in den weg en dan den schipper. Die kreeg het land natuurlijk. Hij verveelde iedereen met z'n gezanik van: „Bennen we d'r haast en duurt 't nog lang en legt U nog ergens an, schipper? Toen de schuit dicht bij Schiedam was, legde de schipper werkelijk aan. Hij liet het lastige ventje sigaretten halen en voer toen met z'n schuit verder. De held mocht te voet teruggaan naar Den Haag. En die held . . . die dappere . . . was . . . Flip de Wekker."

Nu zou Flip bijna kwaad zijn geworden, maar de jongens namen hem zoo in 't ootje, en omringden hem met zoo uittartend getier, dat ie maar gauw

een goed heenkomen zocht in de vlucht.

Wat had Hans dien avond thuis veel te vertellen van den heerlijken dag die achter hem lag!

Als je dat straks op 't kantoor maar niet tegenvalt", meende vader. ',Je geniet nu je vrije leven, of je een buitenjongen bent, en dat is straks uit, baasje."

Daar had Hans nog niet aan gedacht, maar hij ging er dien avond in bed over liggen denken. Nog enkele dagen en hij zou op 't kantoor zitten te midden van zwijgende menschen, die daar den heelen dag zaten achter hun machines of de groote inktpot met stapels wachtende papieren. Zou ie dat uithouden? En weer voelde ie zich in den zijspanwagen, luchtig veerde ie op, terwijl ie genoot van de verre verten. Hij zag zich op de boot, zag het weerbarstige water in breede banen wegrollen langs het sterke vaartuig en opkrullen tegen de steile muurkaden. Hij zag de molens draaien boven de groene weiden en de wolkjes drijven langs den blauwen hemelkoepel. En het denkbeeld, straks opgeborgen te zitten, dag na dag in een beperkte ruimte, zonder verten, vervulde hem met een benauwenis, die aangroeide tot angst. Kon ie niet terug? Moest ie naar 't kantoor? Kon ie den heer Rodin niet gaan vertellen, dat ie liever een andere werkkring koos? En weer dacht ie aan oom Hendriks avontuurlijke zwerversleven. Als ie den heer

Rodin eerlijk vertelde, waarom ie niet naar 't kantoor wilde, zou deze hem begrijpen en hem gelijk geven. Zijn besluit stond vast: den volgenden morgen zou ie gaan en alles aan den heer Rodin vertellen. En die zou hem gelijk geven.

En met dit vaste plan in z'n hoofd, viel Hans spoedig in slaap.

Toen Hans den volgenden morgen ontwaakte scheen de Septemberzon warm in z'n kamer. Hij keek in de tuintjes beneden hem, nog vol warm Septembergroen. Hij waschte en kleedde zich en liep toen naar beneden, regelrecht naar Moeder. Die zou ie 't nu maar in eens vertellen, dan was ie d'r af. En ie vertelde van z'n besluit. Maar nou keek die Moeder hem toch zoo aan, als ze hem nog nooit had aangekeken, en ze gaf hem kort en goed te verstaan, dat daar niets van in kwam. Ze wees hem op z'n verplichtingen jegens z'n onderwijzer en jegens den heer Rodin, jegens z'n ouders, jegens zich zelf. „Wou jij je woord, je belofte, je plicht vergeten . . . om een gril? vroeg ze. „Je hebt je eerste jeugd prettig genoten, nu wacht je de plicht. En die moet je vervullen, voor je eigen geluk".

„Den eersten October ga jij naar den heer Rodin".

Moeder had beslist, maar nog denzelfden dag zou een kort schrijven haar vaststaand besluit te niet doen.

En dit schrijven kwam van den heer Rodin zelf,

die er zijn groote teleurstelling over uit sprak, dat hij tot zijn spijt Hans niet op zijn kantoren plaatsen kon.

„De omstandigheden", zoo schreef hij, „zijn van dien aard, dat ik den eersten der volgende maand eenige employe's hun ontslag zal moeten geven. Een ander aanstellen zou natuurlijk onbillijk en onrechtvaardig zijn. Van harte hoop ik, dat uw zoon Hans er in slagen mag, spoedig een andere betrekking te vinden, die naar zijn genoegen is".

De brief kwam, toen het gezin koffie zat te drinken.

Moeder zat als verslagen, vader, die geen raad wist te geven, schudde telkens het hoofd, terwijl oom Hendrik maar steeds herhaalde, dat het jammer was, erg jammer.

En Hans had wel willen jubelen, maar dat deed hij niet, kon hij niet om zijn moeder, die daar zat, alsof Hans' heele verdere leven gebroken was. Medelijden met zijn Moeder bedwong zijn vreugde. Want vreugde voelde hij, dat hij niet naar 't kantoor hoefde, terwijl zijn rijke jongensverbeelding reeds allerlei gewenschte toekomstmogelijkheden voorzag.

„Vind jij 't ook zoo ellendig, Hans", vroeg Moeder, wier liefdevol hart nog meer aan Hans dan aan zich zelf dacht.

Een onverwacht belgeluid ontsloeg Hans van de

netelige plicht, Moeder antwoord te moeten geven.

Hij sprong op, liep naar de trap, trok aan het touw, de deur wuifde open en daar stond . . . . de heer Luyendijk.

„U, meneer, U", riep Hans en het klonk als een verlossing.

„Ja, ik zei 't je immers gisteren", dat ik waarschijnlijk vandaag nog aan zou komen. Is je vader thuis?"

„Kom boven, kom boven, meneer", riep Hans. „Ja, vader is thuis".

De heer Luyendijk klom de trap op.

„Goeden middag, goeden middag", groette hij hartelijk, een stoel bijschuivende en er op plaats nemende. Toen keek hij den kring van menschen eens rond en voelde direct, dat er iets haperde.

„Wat is hier aan de hand?" vroeg hij dan ook.

Moeder vertelde het hem, zuchtend.

Gedurende Moeders verhaal keek de heer Luyendijk steelswijs naar Hans en zag heel goed, dat deze 't geval niet zoo ernstig opnam als zijn Moeder.

En gewoon, over kleine zorgen en bekommernissen heen te lachen, sprak hij: „En nou zit moeder in zak en asch? Denkt, dat haar jongen verloren is. Is er dan niets meer op de wereld dan kantoorbediende? Zijn er geen zeelui meer en geen schippers? En, zeg jij eens eerlijk, Hans, verlangde jij naar 't kantoor?"

Nu was het de beurt aan Hans om Moeder aan te kijken.

„Nou?", drong de heer Luyendijk aan.

„Eigenlijk niet, meneer".

„En een schip, en 't water?"

„Fijn, meneer".

„Dan moeten we daar maar direct samen eens over praten", aldus wendde de heer Luyendijk zich tot vader en moeder. Ik houd van spijkers met koppen".

Hans ouders stonden op en gingen den heer Luyendijk voor in de andere kamer.

„Dat gaat over jou", zei oom Hendrik en het zou mij niet verwonderen, als je straks je ooren voelt tuiten".

Hans kon op z'n stoel niet blijven zitten. Hij liep naar 't raam en dan weer naar de tafel en weer naar 't raam en sprak geen woord.

„'t Ventje is zenuwachtig", spotte Frans.

Wel een half uur spraken de groote menschen en die tijd scheen Hans een eeuwigheid.

Tot ze eindelijk kwamen. Hans keek het eerst naar Moeders gezicht en bemerkte tot z'n niet te zeggen vreugde, dat alle zorg en teleurstelling verdwenen waren. Haar glimlach ging tot Hans uit.

De heer Luyendijk nam het woord.

„Hans" zei hij, ik heb je leeren kennen als een flinke, wakkere jongen. Ik heb geen kinderen. Een

flinke zaak heb ik wel en als ik nou oud en op begin te raken, moet er een in mijn zaak zijn, die voor me zorgt. En dat zal jij wezen. Met je ouders heb ik afgesproken, dat je in mijn zaak komt en dat ik je 't schippersvak leeren zal. Dit vak is moeilijk en zwaar en . . . . Maar dat zal je zelf wel ondervinden. De vraag is alleen: heb je er zin in".

Het was Hans, als verwijlde hij in een andere, mooie wereld, waarin al zijn wenschen bevredigd zouden worden. Maar hij kon zijn geluk noch omvatten, noch uiten.

„Graag, meneer", was al, wat hij kon antwoorden, maar er klonk ontroering in zijn stem.

„Dan is dat afgesproken", besloot de heer Luyendijk, die niet van lange redeneeringen hield, „en als je je best doet . . . . Misschien dat eenmaal de

Firma Luyendijk & Co.

tot de grootste beurtschippers van ons land zal behooren. Dat hoop ik, ook voor jou, Hans. Je komt Maandag over acht dagen in mijn dienst. Je moeder zal nog wel voor wat dikke en stevige kleeren moeten zorgen, want je begrijpt aan zulke fijne blousjes hebben we niets. Om acht uur verwacht ik je. Adieu."

En de heer Luyendijk liep heen.

HOOFDSTUK IX.

FRANS SCHELDT HANS VOOR OPSCHEPPER. LUYENDIJK BEWEERT, DAT HANS REEDS DEN EERSTEN DAG ZIJN ZAKEN IN DE WAR BRENGT.

Wat kan er toch in korten tijd veel veranderen, dacht Hans, toen de heer Luyendijk vertrokken was en hij zei 't ook tot z'n vader en moeder.

„Ja, ja," zuchtte moeder.

„Nou zucht u weer", riep Hans en zooeven lachte u.

„Ja, een mensch weet eigenlijk nooit of ie huilen of lachen moet", zei vader. Een week of wat geleden zag je je zelf al stappen door 't deftige bankiershuis als een gewichtige procuratiehouder en nou ....."

„Nou als een armzalige schipper", lachte Hans. „Maar dat zult u anders zien. Is niet onze groote

Michiel Adriaanz. de Ruiter als een gewoon matroos naar zee gegaan, nadat ie eerst 't wiel had gedraaid en is ie niet als onze grootste admiraal bewonderd? O, zoo. En u zult 't zien moeder, eenmaal vaart u met me mee over zee naar Indië, naar Amerika, wie weet waar heen, en ik regeer de boot als kapitein. Kapitein Hans van Staveren! Klinkt het of niet?"

Moeder schudde het hoofd. Zoo was ie nou altijd geweest; vol blijen moed, vol vertrouwen.

En daarom antwoordde ze: „Natuurlijk hoop ik, dat 't je ook als schipper goed zal gaan, Hans. Maar als je mij vraagt, had ik toch zoo'n mooi, rijk kantoor beter voor je gevonden".

Maar Hans viel haar in de rede: „Beter moeder. Zoo'n duf, saai kantoor, waar je bang wordt, als je je eigen stem hoort. 't Water is beter, moeder. 'k Heb één keer pas gevaren, dat 's waar, maar echt dat 't was!

„Je moet nu eerst maar naar je onderwijzer gaan en van de groote verandering vertellen. Daar heeft ie recht op".

„Ik zal na vier uur naar zijn huis gaan en dan ga ik naar de jongens op 't plein, want....."

„Want die hebben er natuurlijk ook recht op, alles te weten", spotte moeder.

„Zoo is het", eindigde Hans philosophisch.

Om vier uur stapte Hans naar den onderwijzer.

„Och", zei deze, „een mensch weet nooit waar z'n geluk ligt, Hans. In elk geval lijkt me die heer Luyendijk een ronde, eerlijke kerel en als jij 't heerlijk vindt op 't water en van harden arbeid houdt, want dat 't schippersvak zwaar is, lijdt geen twijfel, komt alles terecht.

Hij stak hem de hand toe. „'t Ga je goed, Hans, in je nieuwe leven. In elk geval hoop ik je nog eens weer te zien. We hebben samen veel te mooie jaren gehad, om elkaar te vergeten. Is 't niet zoo?".

„Ja", zei Hans eenvoudig.

Nog een handdruk en ze scheidden.

Toen liep Hans naar 't plein

Daar vond ie de jongens, zooals iederen middag tegen dien tijd.

Hij deed heel gewichtig, wist zelf niet waarvoor.

„Bonjour", groette ie bijna deftig.

Ze keken hem verbaasd aan.

En omdat Tom van Berkel meende, dat ie sip keek, vroeg ie: „Heb je op je falie gehad?"

Toen liet Hans z'n deftigheid varen en z'n spotzucht deed hem antwoorden:

„Ja, op m'n falie".

„Van wie dan?" vroegen ze belangstellend.

„Van m'n schoonmoeder", antwoordde Hans en hij begon zelf 't eerst hartelijk te lachen.

Nu was 't ijs gebroken en begon Hans te vertellen van z'n nieuwe leven. Zijn vrinden vonden 't

echt, alleen Flip de Wekker, wien de heer Luijendijk toen die poets had gebakken, lachte niet, zei evenmin, dat ie 't echt vond.

„En hoe doe je nou met de Pittmanschool?" vroeg een van z'n klassegenooten.

„Dat 's waar ook", antwoordde Hans, daarover heb ik nog niet eens gedacht. Ik zal van avond nog maar gaan en dan voor de tik-eer bedanken".

Dien avond ging ie, na met vader en moeder de zaak overlegd te hebben, nog lessen, bedankte directeur en leeraren en verdween ook uit dit kortstondige schoolleven.

Op dien Maandagmorgen stond ie om zeven uur in z'n schipperspak gereed om te vertrekken. En vader en moeder keken 'm met trots aan.

„Nou moeder, zit hier nou geen nieuwe Michiel de Ruiter in", snoefde ie en zette hoog zijn borst op.

„Opschepper", smaalde Frans.

En Hans plaagde: „Pas maar op, mannetje, als ik aanstonds kapitein of iets anders hoogs ben, kom je op m'n schip en bij 't minste verzet of vergrijp: Ik kielhaal je. Of weet je niet wat dat is?"

„Je bedoelt, dan haal ik m'n kiel en ik smeer 'm", kaatste Frans gevat terug, waarop Hans weer plagend antwoordde: „Je bent toch geestiger dan morgen".

„Nou, nou", suste moeder, „moet zoo 't afscheid wezen?"

„Een mooi afscheid", verkleinde Frans, „'t ventje komt iederen avond of om de paar avonden weer bij moeder thuis. Een flinke schipper. Jô, je kunt net zoo goed je klomp op 't water van de waschtobbe laten drijven."

„Of mijn porseleinen kop", lachte vader, die opstond om naar z'n werk te gaan. „Dag jongen, de groeten aan den heer Luyendijk".

Hans ging heen, droeg z'n fiets naar beneden en reed weg in de richting van Loosduinen. Die hij voorbijreed en hem kenden, doch niet wisten, dat hij in het vak ging van den heer Luyendijk, bleven staan, keken hem na en vroegen zich af, waarom Hans van Staveren er zoo schippersachtig uitzag.

De heer Luyendijk was op 't kantoor.

In de vaart lagen twee volgeladen schuiten, die om acht uur zouden wegvaren naar Rotterdam.

„Ha, jij bent zeker de nieuwe schippersjongen, waarvan de baas me verteld heeft. Ik ben de schipper, ja, als ik deftig wou zijn, zou ik zeggen, de kapitein van de Jonge Jan vier, die daar geladen ligt voor Rotterdam. Maar ik denk niet dat je mee moet varen, want we zijn al met z'n beien. Ik heet Petrus Persoon".

„Misschien varen we al gauw samen".

Hans zette z'n fiets tegen het hek, dat 't tuintje voor 't huis omgaf, liep de kleine, smalle gang in en klopte aan de eerste deur rechts.

„Binnen", klonk de zware stem van Luyendijk.

„Goeienmorgen", groette ie. En toen zich wendende tot den meneer aan de andere zijde der tafel: „Meneer Jansen, dat is de Hollandsche Schipper. 'n Flinke boy, hè?"

De heer Jansen, die accountant was bij den heer Luyendijk, drukte Hans hartelijk de hand en zoo welgemeend zei ie: „Nu Hans, ik hoop dat je 't schippersleven goed zal bevallen. En ik denk 't wel, meneer Luyendijk, 't is een ferme jongen".

Het deed Hans goed, dat ook de heer Jansen zoo vriendelijk was.

„Zie eens, Hans, de heer Jansen is m'n accountant. Wij zorgen, dat de zaken kloppen en de accountant draagt er zorg voor, dat de getallen kloppen. Dat is beide noodzakelijk. Maar, è, jij moet niet beginnen met m'n zaken en m'n getallen in de war te schoppen. En . . . daar ben je al druk mee bezig."

„Ik, meneer?"

Hans kreeg een kleur. Daar begreep ie nou niks van.

De heer Luyendijk lachte.

„Je brengt je fiets mee, hè?"

„Ja, meneer" . . . .

„Juist, en zoo breng je mijn zaken in de war. Verbeeld je, dat jij je eigen fiets in dienst stelt

van mijn zaak. Dan kom je over een tijd met je rekening:

Een fiets in de zaak gebracht	*f* 100.—
1 nieuwe band	„ 6.50
3 maal band gerepareerd	„ 1.20
Maakt	*f* 107.70

Neen, m'n waarde, dat gaat niet. Als je voor mijn zaak d'r op uit moet op de fiets, moet 't de fiets van de zaak zijn. Daar staat al een nieuwe voor je klaar. Die gebruik je voor en in mijn arbeid. Je fiets laat je dus voortaan maar thuis. En nu wil je natuurlijk graag weten, wat je vandaag te verrichten hebt. Nou, dat is gemakkelijk gezegd. Vandaag doe je niets of liever, we gaan samen 't een en ander eens na, dat ik je zal uitleggen. Zoo wordt je, wat de menschen noemen, bidwijs."

Luyendijk zette z'n pet op.

„Kom maar mee", zei hij.

Het eerst gingen ze naar de twee schuiten, die op de Loosduinsche Vaart gereed lagen tot vertrek.

Een dezer schuiten gingen ze op. De heer Luyendijk liet Hans het uit- en inwendige van de boot zien, legde hem 't een en ander uit, en bracht hem in kennis met enkele termen, die hij te weten had.

Vijf minuten over acht voeren de schuiten af. De schipper ging aan 't roer, de knecht bracht de motor in beweging en voort ging het. Traag schoof

de eerste schuit voort, het water in breede banen opstuwend tegen de steenen muren aan weerskanten der vaart.

De tweede volgde. Na eenige minuten waren beide schuiten uit het gezicht.

„Nu loopen we samen even op, 'k moet iemand in 't dorp spreken over 't vervoer van 500 mud aardappelen naar Klaaswaal. Je wandelt maar mee, dan zal ik je nog een en ander van m'n zaak vertellen."

Onderweg vertelde de heer Luyendijk:

„'k Heb thans vier motorbooten, die ik de Jonge Jan 1, 2, 3 en 4 heb gedoopt. Ze meten gemiddeld duizend ton.

Zijn ze vol geladen, dan halen ze een vaart van acht kilometer per uur, leeg wordt dat twaalf kilometer. De schuiten zijn drie meter twintig breed en een en twintig vijftig lang, terwijl ze vol geladen een vaart noodig hebben, die minstens twee meter diep is.

In Rotterdam ligt mijn steiger aan de Wijnhaven. Hier kan je ook altijd de schuiten vinden, als ze er zijn natuurlijk. Morgen ga je met me mee, dan kan je daar eens een kijkje nemen. We gaan met de fiets naar 't Hollandsche Spoorstation en van hier met de Electrische. Zorg om half acht aan de zaak te zijn, dan nemen we de electrische van half negen.

Mijn booten varen in hoofdzaak naar Rotterdam, Nijmegen en tusschenliggende plaatsen, naar Amsterdam, naar Gent en naar Antwerpen. Het spreekt van zelf, dat ik ook goederen vervoer naar alle plaatsen, die tusschen die hoofdplaatsen liggen.

Over enkele weken vaart de Jonge Jan IV naar Gent om twintig duizend bloempotten met palmen te halen. Deze reis moet je maar eens meemaken, voorloopig nog maar als passagier: Om bidwijs te worden, zooals ik zei. Trouwens, 't is mijn bedoeling niet, dat je schippersknecht blijft.

Je moet alleen langzaam in m'n zaak groeien en daarvoor is noodig, dat je ook eens een enkele maal meevaart. Mijn bedoeling is, dat je op den duur zoo in mijn zaak zit, zoo volkomen alles weet, dat ik je zelfstandig kan laten gaan. Want — zooals ik aan je vader en moeder heb verteld — ik handel zelf ook: speciaal in kolen en in ramen voor broeikassen. Je begrijpt, dat 't Westland met z'n enorme hoeveelheid tuinderijen, hiervan veel kan gebruiken. En dat is nu de hoofdzaak, dat je zoowel in 't schippersvak als in mijn handel na enkele jaren geheel doorkneed bent. Begrepen?"

's Avonds tegen zes uur reed Hans op zijn eigen fiets — en nu voor 't laatst — naar huis.

„Je laat je fiets maar thuis", had Luyendijk gezegd, „morgen vroeg loop je naar hier en dan is verder de fiets van de zaak jou eigen rijwiel".

Hans hoofd scheen te duizelen. Wat had ie veel gehoord, wat begreep ie goed, hoeveel hij te leeren,

hoe veel hij te begrijpen had, voor hij zich werkelijk zou kunnen noemen

De Compagnon van Luyendijk.

Zijn taak bleek moeilijk, maar dat prikkelde hem tot groote inspanning. Wat zou hij z'n best doen en als ie toch eenmaal naar Luyendijks wensch diens compagnon was . . wat zou vader, wat zou moeder gelukkig zijn.

Plotseling dacht ie aan z'n fiets. „Die fiets, die hij eens ontvangen had, als belooning voor z'n daad, die fiets, die bijna getuige was geweest van zijn dood in 't moeras, die fiets, waarop ie zulke heerlijke tochtjes gemaakt had, die fiets had ie nu niet meer noodig, kon ie missen, kon ie wegdoen, kon ie . . .!

„Ja, hij kon 'm weggeven. En hij zou 'm weggeven, hij zou 'm geven aan z'n broer Frans."

En Hans was gelukkig om de vreugd, die zijn broer straks aan den dag zou leggen, als ie dat eens hooren zou.

Hij kwam thuis. Ze keken hem allen aan, ze verwachten veel te hooren van dien eersten, bijzonderen dag bij Luyendijk in diens zaak doorgebracht. En ze hoorden zoo veel . . . en wisten nu voor het eerst, welk een rijk, werkzaam leven Hans wachtte.

En toen ie alles verteld had, toen er niets meer te vertellen overbleef, toen zei ie ineens tegen

Frans: „Frans", zei ie, heel gewoon, „Frans, jij krijgt m'n fiets".

Dat geloofde Frans niet, dat kon ie ook niet gelooven.

„Hm", zei ie, bijna wantrouwend.

„Jô, 't is zoo".

En toen legde Hans uit, waardoor dat zoo kwam.

Voor 't eerst van zijn leven keek ie z'n broer aan met zoo'n innig dankbaren blik, waarin een wereld lag van groote vriendschap en broederliefde voor de toekomst. 's Avonds op z'n bed, overdacht Hans dien eersten dag, die hij navoelde als een mooie belofte voor de toekomst.

HOOFDSTUK X.

VAN EEN STILLEN AVOND EN EEN AANDOENLIJKE HERINNERING.

Ze zaten, ieder op een stoel voor 't huis van den heer Luyendijk. De avond daalde. Een enkele schuit, met groenten geladen, schoof traag door de vaart. De zon stond laag. — Alleen in de boomenkruinen boven hen was een zacht-gouden gloed. Op de aarde schemerde het.

Een enkele late vogel zong.

Ze zwegen beiden.

De heer Luyendijk rookte een sigaar.

„Wat is het stil nu", begon Hans, „vergeleken met over dag".

„Ja, 't is stil", antwoordde de patroon en daarop zweeg hij weer.

Hans voelde iets als benauwenis. Dat was hij niet gewend van z'n baas, die steeds joviaal, hartelijk sprak en alle zorgen en muizenissen scheen te verjagen met zijn blijen, open lach.

„Zouden er zware zorgen zijn?" dacht Hans, „zorgen, die hem erg drukken?"

Tersluiks keek hij naar zijn patroon en hij zag een weemoedigen trek om diens mond en . . . . Zag hij goed? Waren zijn oogen vochtig? Waarom liet hij de sigaar, die uit was gegaan, rusten tusschen zijn twee vingers en keek hij maar aldoor naar den hemel, die blauwde achter de dikke stammen der boomen?

„Ja, ja", zei ie opeens en Hans schrok er van.

Toen begreep ie ineens, dat 't nu tijd was, iets te vragen.

En hij vroeg: „Wat bedoelt U? U zegt zoo maar in eens: ja ja. Ik begrijp U niet".

De heer Luyendijk zag hem aan.

„Als een mensch zoo, na een tijd zwijgen, ja, ja, zegt, Hans, beteekent dit, dat ie na lang denken en na lang peinzen . . . in iets berusten moet. En zoo is 't met mij ook, jongen. Ieder mensch heeft in z'n leven iets dat ie zoo graag anders zou gewild hebben, maar . . . . dat nou eenmaal niet anders is geloopen.

En zoo is 't mij ook gegaan. Kijk eens, je moet me voor niet beter aanzien dan ik ben. Nu ik jou bij

me heb genomen en waarachtig Hans, met geen andere bedoeling, dan jou later een mooie zaak na te laten, met geen andere bedoeling dan jou gelukkig te zien, nu zou jij kunnen denken met zoo'n buitengewoon edele menschenvrind te doen te hebben. Och, en dat is zoo niet. Misschien zit er zelfs veel eigenbelang in wat ik voor je doe. Toen ik jou voor de eerste maal zag, je weet wel op dien morgen, toen we die heerlijke motortocht maakten, toen dacht ik, 's avonds thuis gekomen: „Kijk, zoo'n jongen zou je nou net kunnen gebruiken. Als ie 'n beetje op de hoogte is met 't bedrijf, kan ie langzamerhand goeie diensten bewijzen. En als je later oud ben en ..... versleten, nou, dan heb je zoo'n jongen, die voor je zorgen kan. Laat ik nou eerlijk zeggen zooals 't is. Je scheen me bovendien ..... en daarin heb ik goed gezien — je scheen me een pientere, gezonde boy, die in zoo'n vak als 't mijne op z'n plaats is. Daarom heb ik je bij me genomen. Dat 's alles".

De heer Luyendijk stak z'n sigaar weer aan en rookte.

„Maar", begon Hans aarzelend, „ik begrijp U niet. Toen U na een tijd zwijgen zoo in eens: ja, ja zei en ik vroeg, wat u met dat ja, ja, bedoelde, antwoordde U: „dat U in iets moest berusten." Berusten? Bedoelt U daarmede, dat U nu reeds berusten moet in mijn aanwezigheid hier?"

De heer Luyendijk klopte Hans op den schouder.

„Je bent een heldere jongen", zei hij, „die zich geen knollen voor citroenen laat verkoopen, of zich met een kluitje in 't riet laat sturen. Je hebt gelijk. Wat ik je nu verteld heb, had niet tot gevolg, dat ik het berustend: ja, ja, hooren liet. O nee".

Ik zal je 't nu vertellen.

„Heeft 't je nooit verbaasd, dat mijn schuiten alle De Jonge Jan heeten, zij 't dan ook met verschillende nummers? Die naam heeft een oorzaak Hans — Een droeve oorzaak.

Jaren geleden, 't is nu twaalf jaar, woonde ik bij den Briel. 'k Had een heel klein boerderijtje en — 'k had een zoontje — een jongetje toen van vier jaar. Zoo'n gezond, blozend, blij kereltje, Hans. Ja. 'k Zie 'm nog voor me, nu ik 't jou vertel. 't Is nog net, of ie me nou aankijkt. 't Ging me goed met de boerderij. Alles ging goed. Maar die jongen, Hans, die kleine Jan . . . die Jonge Jan . . . Begrijp je . . . De heele dag speelde ie om ons heen . . . Hij ging mee naar het land . . . als ik 't koren dorschte, dorschte ie mee . . . z'n vlegel was . . . mijn dikke wandelstok . . ., als ik naar Rotterdam ging, naar de markt . . . hij ging mee . . .

Eens vroeg ie me, of ik een scheepje voor 'm maken wou. Die kon ie dan laten drijven in de sloot, achter ons huis 'k Heb een klompje van 'm genomen . . . z'n eigen klompje . . . 'k heb er een mast

opgezet. Mijn vrouw heeft van een oud, versleten kieltje een zeiltje gemaakt . . . van een gekleurd halsdoekje knipte m'n vrouw een vlaggetje . . . Toen had m'n jongen een eigen scheepje . . . En dat liet-ie drijven in de sloot . . . en als dan de wind het vaartuigje heel hard voortdreef . . . . hoorden wij hem thuis schateren van pret . . . Maar op een middag, toen we zouden eten . . . toen . . . kwam ie niet . . . .

En nu kon Luyendijk niet verder. Hij barstte in snikken los . . . .

„Mijn jonge, mijn jonge", schreide ie smartelijk.

„Ik begrijp, ik begrijp", riep Hans, „hij was . . . verdronken", en voelende, wat een naamloos leed er schreide in 't hart van dien man, schreide hij zacht mee.

't Was donker geworden, de gouden gloed in de kruinen der boomen was verdwenen — het duister had zich vastgelegd boven de aarde.

De weg voor hen was leeg . . . geen vogel sjilpte meer.

„Kom even mee naar 't kantoor, Hans. Ik wil je wat laten lezen".

Zwijgend volgde Hans z'n patroon.

In het kantoor gekomen, stak Luyendijk 't licht op. Hij sloot 't gordijn. Uit een der laden van z'n bureau haalde hij een opgevouwen papier. Hij vouwde 't open.

„Lees dit vers eens van Speenhoff", vroeg ie aan Hans.

En toen deze begon te lezen, ving Luyendijk aan zacht te zingen en licht trilde z'n stem:

Er dreef een scheepje in de sloot,
Een scheepje zonder roer,
Dat heel alleenig zeilen ging
En door de biezen voer.
Het was 'n klompje van een kind,
Met touwtjes en 'n mast,
Het raakte in het groene kroos,
En niemand hield 't vast.

De moeder had het zeil gemaakt,
Met nog een vlag er bij.
De Vader had 't opgetuigd,
Toen was hun jongen blij.
Het scheepje draaide heen en weer
En zeilde langs 't gras.
Toen ging de vader aan z'n werk
En moeder aan de wasch.

Maar toen 't tijd van eten werd
Keek moeder angstig rond.
Omdat ze aan de waterkant
Alleen 't scheepje vond.

Hun lieve dreumes was er niet,
Ze vloog naar buiten toe,
Ze riep z'n naam wanhopig uit,
Maar niemand riep er, „joe!"

Er stond 'n scheepje op de kast,
Dat was millioenen waard.
Wanneer de vader er naar keek,
Dan trok ie an z'n baard.
En als de moeder 's avonds laat.
't In haar handen nam,
Dan hoorde zij een lieve naam,
Waar „oe" en „ie" in kwam.

De heer Luyendijk had 't vers gezongen, dat al de weemoed vertolkte, die schreide in zijn hart.

Ze stonden naast elkaar. Hans met 't papier in de hand. Ze spraken niet.

„Ja, ja," zei de heer Luyendijk eindelijk en hij nam 't blad, vouwde 't in de oude plooien en bergde 't weer in 't bureau op 't oude plaatsje.

„Kom even mee", zei ie zacht.

Hij klom Hans voor de trap op.

Ze kwamen in de huiskamer.

„M'n vrouw is niet thuis," zei hij, „anders . . . .

„Kijk, daar staat het scheepje."

De heer Luyendijk wees de overdierbare herinnering aan, die op de kast stond.

..... toonde het scheepje op de kast.

Zwijgend keek Hans er naar. En hij kon niets zeggen.

Tien minuten later fietste hij naar huis. Zijn weg leidde langs het kerkhof: Oud Eik en Duinen.

Onwillekeurig keek hij terzijde naar de plaats, waar de dooden rusten en hij dacht aan het arme ventje en de nog armer ouders.

„De Jonge Jan", herhaalde hij onwillekeurig, terwijl hij snel voortreed, want 't was of een huivering zijn ziel beving, of er angst was in de zwijgende boomen boven hem.

Hij voelde zich verruimd en verlicht, toen hij in de huiskamer zat bij vader en moeder en Frans, die hem, als steeds, blij verwelkomden.

Maar 't kon hen niet ontgaan, dat Hans stiller was dan op andere avonden, 't kon hen zelfs niet ontgaan, dat zijn oogen een peinzende uitdrukking hadden.

„Er is toch niets gebeurd, dat je zoo stil bent", vroeg moeder bezorgd.

Toen vertelde Hans het droevig verhaal van zijn patroon.

Wat konden ze anders doen dan in stilte meeleven het groote leed van dien man.

Ze aten hun avondboterham.

„Oom Hendrik nog niet thuis?" vroeg Hans.

„Nee", antwoordde moeder en ze schudde het hoofd.

„'t Is al dagen lang, dat ie nooit op tijd is, al dagen, dat ie met een soort onverschilligheid rondloopt. Op den duur schijnt ie hier niet te kunnen aarden".

„'k Heb 't al lang gezegd", antwoordde vader, „het zwerven zit 'm in 't bloed. Dit eentonige leven houdt ie niet uit op den duur. Je zult het zien. Hij voelt zich, zooals hij trouwens al meermalen gezegd heeft, als een eekhoorn in een rad, een paard in een karnmolen. Maar . . . ik zou 't zoo erg voor hem niet vinden, als ie weer de wereld in trok. Hij is jong en sterk en hij heeft genoeg geleerd, om te weten, hoe hij niet moet doen. En dat is al veel waard. In elk geval hebben wij gedaan, wat we konden en ik ben er zeker van, dat ie ons daarvoor altijd dankbaar zal wezen.

„We moeten maar afwachten", zei moeder, gewoon niet op de zaken vooruit te loopen. „We hebben gezien, dan zijn hart goed is en als ie nu iets ernstig aanpakt, zal 't leven voor hem ook wel goed worden."

HOOFDSTUK X.

EEN ZENUWACHTIGE MORGEN VOOR HANS. HIJ EET HEERLIJK EN GEEFT MOEDER DAARNA EEN LES.

Je blijft morgen maar op 't kantoor," zei de heer Luyendijk, „ik moet voor een zaak naar den Bosch, maar hoop 's avonds terug te zijn. Bizondere dingen verwacht ik niet, doch er moet altijd iemand op 't kantoor zijn, en de heer Jansen is er niet. Je weet, die komt maar één dag in de week voor de boeken. Schrijf alles nauwkeurig op, wat er zich voor doet. De telephoon kan je bedienen".

Den volgenden dag zat Hans op 't kantoor en hij voelde zich, voelde zich niet alleen verantwoordelijk, neen, hij voelde zich nu al compagnon.

Hij zat daar alleen . . . voor hem over de Loosduinsche weg rammelden en ratelden karren en

wagens en vlogen auto's en fietsen voort, terwijl over de Loosduinsche gracht voortgeboomde groentenschuiten zich traag voortbewogen. Als er maar veel gebeurde, hoopte ie, toen ie daar zoo afwachtend zat. Ging de telephoon maar. Dat gerinkink van die geheimzinnige bel vond ie zoo fijn.

Hij zat en wachtte. Niemand kwam . . . . de telephoonbel waarschuwde niet. De verveling en de afwachting maakten hem zenuwachtig. Dat er nou niemand kwam en op andere dagen kwam dan de een, dan de ander en soms stond de telephoon niet stil.

Zijn zenuwachtigheid groeide aan tot angst. Als er nou eens niets gebeurde, als er nou eens niemand kwam, zelfs geen telefoon hem riep . . .

Dan zou z'n patroon kunnen denken, dat ie geslapen had of buiten maar had gewandeld in de heerlijke Octoberzon.

Plotseling bedacht ie: „Moest zelf maar eens iemand opbellen, 't kwam er niet op aan wie. Dan hoorde ie ten minste wat.

Hij liep naar de telephoon en belde maar een nummer op in Den Haag; wat kon 't hem schelen, welk nummer. En hij vroeg aan: 30194.

Hij hoorde aan een licht getik in zijn oor, dat ie aansluiting had, en onmiddellijk daarop klonk een zware stem: „Hallo, 30194.

Daar stond ie met den hoorn aan z'n oor. Wat moest ie zeggen?

En omdat ie toch praten moest, vroeg ie:

„Met wie spreek ik?"

„Met 30194 was 't wederantwoord, en de eigenaar van dat nummer zei z'n naam niet."

„Ja . . . maar . . . aarzelde Hans, „uw naam als 't u blieft."

„Ja . . . wie moet u hebben?"

Dat wist Hans niet, had zoo maar op goed geluk een nummer opgebeld.

Hem bleef nu niets anders over, dan de telephoon op den haak te werpen en zich zelf te verwijten, dat ie weergaasch onhandig geweest was.

En weer ging ie zitten en wachtte.

't Was al tien uur en nog niemand geweest. Maar even later . . . hoogstens een paar minuten later . . daar kwam iemand op 't huis en 't kantoor toe.

Er werd getikt.

„Binnen", riep Hans blij en ook gewichtig.

„Môrge, . . . de baas d'r niet?"

„Is naar Den Bosch".

„Hm, dat spijt me, En jij kunt me misschien niet zeggen, of er een schuit vrij is, die Donderdag of Vrijdag vierhonderd mud aardappelen naar Rotterdam kan vervoeren?

Het groote boek voor hem, waarin alle bestellingen stonden genoteerd, sloeg ie open. Hij monsterde zwijgend de lijst van bestellingen.

„Donderdag", herhaalde ie en alsof 't van zijn beslissing afhing, of de lading verscheept kon worden, deelde ie langzaam maar met nadruk mee: „Donderdag . . . meneer . . . dat kan."

„Ik kan er op rekenen?"

„Het zal gebeuren", verzekerde Hans en schreef de bestelling op. „Voor wien moet ik noteeren?"

„Voor Van Straaten, Noordwal 33. Maar . . . de vrachtprijs."

„Ja . . . dat kan ik natuurlijk niet zeggen, maar U weet, dat de baas scherp concurreert. U vindt geen schipper in de heele wereld . . . ik bedoel natuurlijk in 't heele land, die zoo goedkoop vaart".

De heer v. Straaten lachte.

„Ik kan er dus op rekenen?"

„Ongetwijfeld, meneer."

De heer Van Straaten vertrok. Hans sprong, dol van vreugd, 't kantoor rond. „Een bestelling, een bestelling", jubelde 't in hem.

Hij ging zitten, gierde 't uit op z'n stoel, toen ie zich herinnerde gezegd te hebben:

„U vindt geen schipper in de heele wereld . . ."

In de heele wereld! . . . Verbeeld je, dat ie gezegd had: „In heel de wereld en omstreken".

Hij gierde 't uit en zag des heeren Luyendijks vrouw pas, toen deze met een kop koffie vlak naast hem stond.

„Je bent een vroolijke schipper. Heb je zoo'n plezier?"

Hij vertelde haar, wat ie gezegd had.

„Maar dat 's goed, dat 's goed", zei ze, „dat had je slechter kunnen doen en ze liep heen.

Hans stak een sigaret op. Die smaakte hem bij de kop koffie.

„Rrrr", ging de telephoon.

Daar was weer wat. Wat was 't schippersbedrijf toch heerlijk. Verbeeldt je, dat ie op zoo'n dood kantoor. . .

„Allo, met wie?"

„Spreek ik met Luyendijk?"

„Nee . . . met . . met z'n compagnon".

Hij schrok er van.

„Heeft Luyendijk . . . een compagnon?" was de verbaasde vraag aan 't andere einde.

„Nee . . . nee . . . haastte Hans zich . . . een . . . bediende . . .

„Zoo . . . daar heb ik niks an", en die opgebeld had, haakte af.

Wat was Hans kwaad op dien kerel!

Verbeeld je, die had gezegd: „Daar heb ik niets aan." Daar zou die meneer Van Straaten anders over praten. Daar heb ik niets aan. Wist ie z'n naam maar! Ja, hij was in staat 'm op te bellen, hem er over te onderhouden, dat ie . . . .

„Rrrr", waarschuwde weer de bel.

„Hallo!, met Luyendijk?"

„Ja, ik belde zooeven op. Wanneer is meneer thuis?"

„Hij is naar den Bosch en hoopt van avond terug te wezen. Maar kunt U met mij de zaak niet afdoen?"

Hij hoorde lachen aan 't andere einde.

„Over twintig jaar misschien wel", hoorde ie hem toevoegen.

En de spreekbuis werd leeg, want weer was er afgehaakt.

Hans troostte zich zelf: Hij zou wel te weten komen, wie 't geweest was. Hij zou dien man nog wel eens spreken en dan . . . . „Ja, wat dan? Dat wist ie zelf ook niet. Maar zulke dingen kwamen vanzelf. De dag verliep verder kalm, een paar klanten kwamen een rekening betalen, waarvan de heer Luyendijk de quitanties had klaar gelegd. Hans at om twaalf uur op 't kantoor de boterhammen, die Luyendijks vrouw had gebracht en werd om vier uur verrast door 't binnentreden van den heer Luyendijk, die van z'n reis was teruggekeerd.

Hans vertelde hem alles en met niet te verhelen genoegdoening keek de heer Luyendijk hem aan.

„Ga zoo door", zei ie „en ik ben over enkele jaren overbodig. Zoo moet 't ook zijn in een goeie zaak. En wat die meneer betreft, waar je nijdig op bent: nou ik hoor morgen wel, wie dat geweest is en als je hem dan eens ziet, moet je 't hem maar flink

zeggen. Maar nu wat anders: Ik moet om zes uur iemand spreken in Café Het Zuid en heb dus geen tijd hier te middagmalen. En omdat je zoo goed gewerkt hebt en bij de hand bent geweest, ga je met met me mee in de stad eten. Ik zal even mijn vrouw waarschuwen en dan rijden we langs je huis om 't je ouders te zeggen."

Even zweeg ie en scheen na te denken.

„Ja", zei ie, als resultaat van zijn overwegingen, dat is 't beste. Jullie moet thuis maar een telephoon nemen, die ik natuurlijk betaal. Daar kan telkens, 's avonds laat, 's morgens heel vroeg, 's nachts zelfs, wat komen, zoodat ik je noodig heb. 'k Zal er direct met je vader over spreken."

De heer Luyendijk ging naar boven, en Hans herhaalde: Een telephoon — Een telephoon in zijn huis. Hij zou durven wedden, dat zijn moeder de eerste dagen dat geheimzinnige ding niet zou durven aanraken. Wat waren die vader en moeder verrast, toen ze Luyendijks tevredenheid hoorden.

Maar toen ie weg was met Hans, werd diens voorspelling bewaarheid. „Dit zeg ik je, zei moeder tegen d'r man, ik weet wel, dat een mensch aan alles went, maar ik verzeker je, dat ik de eerste weken dat ding niet aanraak. Als ik er nou al aan denk, dat ik door zoo'n trechter mot staan schreeuwen tegen een vreemd mensch, slaat me de angst om 't hart.

„Dat went wel, vrouw", kalmeerde en verzekerde hij, en zij: . . . „'t Is mogelijk, maar mij slààn ze nog niet naar zoo'n toeter toe."

Toen 's avonds na zijn heerlijk maaltje Hans thuiskwam, begon ze er direct met hem over.

„Hans", begon ze, „'k ben blij om jou, en als de heer Luyendijk zoo'n telephoon noodig vindt, goed dan, goed. Maar als ik maar niet naar dat ding toe moet".

Hans schaterde.

„Nou zal ik 't je eens leeren, ouwe ziel. Frans haal eens een lang touw".

Frans vloog de kamer uit, om touw te halen.

Dat was de eerste uiting van dankbaarheid voor die fiets.

Het touw kwam.

Hans bond om beide einden een sleutel.

„Moeder", beval ie, „houd nou dat eene eind bij dien sleutel vast".

Moeder deed het.

Hans vatte 't andere eind, en liep zoover van zijn moeder af, tot 't touw strak was gespannen.

„Pas nou op, moeder".

„Frans, nou moet jij met een mes op moeders sleutel tikken. Heb je een mes. Goed. Nee, nog niet slaan. Als Frans nou direct slaat moeder, beteekent dit, dat de telephoonbel gaat, dat er dus iemand is, die aansluiting met ons huis vraagt. Dan hou je de

hoorn, dat is nou uw sleutel, aan uw oor. En dan luistert u maar, wat er gezegd wordt en u geeft antwoord. Begrepen. Pas op nu. Frans, tik".

Frans tikte. Moeder hield de hoorn tegen haar oor.

Hans begon.

„Spreek ik met vrouw van Staveren".

Moeder keek hem aan.

„Nee, nou moet u praten".

„Ja, Hans".

„Nee, nou moet u denken, dat u mij niet kent. Zeg nou: „Jawel, meneer".

„U spreekt met Luyendijk. Wilt U aan Hans zeggen, dat ie morgen om zes uur aan de zaak moet wezen".

„Jawel, meneer."

„Dank u, vrouw van Staveren."

„Nou, is dat moeilijk. Dat 's nou uw eerste les in telephoneeren. Als u 't nog twee maal gedaan hebt, doet u niets liever."

„Ja, als jij aan 't andere eind staat. Maar als je niet weet, wie daar is . . . brrr . . ."

„Een mensch went aan alles moeder", zei Hans nu op zijn beurt philosophisch.

Den volgenden morgen, toen de heer Luyendijk en Hans op 't kantoor zaten, samen een en ander van den vorigen dag besprekende, werd er aan de deur geklopt en op het „binnen", verscheen de

meneer, naar wien Hans eigenlijk verlangde.

„Ah, dag meneer", aldus verwelkomde de patroon den bezoeker, „gaat u zitten".

Toen de binnengetredene had plaats genomen, wendde deze zich 't eerst tot Hans.

„Zoo, zoo, dus jij bent de compagnon van den heer Luyendijk?

„Bijna", antwoordde Hans driest en gevat.

De heer lachte.

„De steun voor je ouderdom, Luyendijk. Je weet je menschen te kiezen".

En hij knikte Hans gemoedelijk toe, dat deze ontwapend was en zijn wraakplannetje van den vorigen dag geheel vergat.

„Maar nu de zaak, waarvoor ik kom", vervolgde de bezoeker. „Ik moet dringend Donderdag twintig duizend steenen vervoerd hebben naar Rotterdam. Zie je daar kans toe?"

De heer Luyendijk wilde het groote boek nemen, doch Hans nam 't woord.

„Onmogelijk Donderdag, meneer, maar als 't Dinsdag kan?"

De heer Luyendijk liet 't boek gesloten.

„Niet waar, patroon, Donderdag moeten we vierhonderd mud aardappelen naar Rotterdam vervoeren. Als we die aardappelen nu Donderdag vervoeren naar Rotterdam, kunnen ze Vrijdag gelost worden en we varen terug om de steenen te halen".

Met een glimp van bewondering keek de heer Hans aan.

„Toch een goede compagnon", prees ie en Hans kreeg een kleur van dankbaar genoegen.

Na nog enkele bizonderheden met den heer Luyendijk besproken te hebben, was alles geregeld.

En toen de heer vertrokken was, zei Luyendijk: „Daar is drukte genoeg aan den winkel en je hebt je zoo best geweerd, dat een reisje naar Gent je goed zal doen. De volgende week gaat, zooals je weet, de Jonge Jan Vier om die twintigduizend bloempotten met palmen te halen. In Rotterdam moeten eerst nog duizenden turven gelost worden. Je maakt die reis, zooals ik je gezegd hebt, mee als passagier. Ik hoop, dat 't je bevallen zal, hoewel op den duur wordt zoo'n reis saai en vervelend. In elk geval, je kijkt de zaak maar eens aan. Mocht je 't de heele reis niet kunnen uithouden, dan kom je maar met den trein terug."

Hans' eerste groote reis was aanstaande.

HOOFDSTUK XI.

HANS GEBRUIKT ZIJN EERSTE SCHIPPERSMAALTIJD. WAAROM DE „JONGEJAN VIER" BLIJ IS.

Dinsdag 's nachts om drie uur voer de Jonge Jan Vier af naar Rotterdam.

't Was donker, het roode licht aan de voorzijde was 't eenige sein, dat er een schip voer in de richting van Rotterdam.

Schipper Persoon stond aan 't roer; de knecht was bij den motor.

Hans stond op 't dek, Den Haag lag achter hen en hij keek naar de slapende stad, waarboven een flauw gouden gloed van de vele nog brandende lantaarns scheen te kwijnen.

Traag voer de zwaar geladen schuit door de lage weilanden, waarop hier en daar heel vaag een

silhouet van een koe of paard was te onderscheiden. De maan lag laag, omgeven door ijle mist; enkele sterren tintelden heel hoog aan den donkeren hemel.

Geheimzinnig klotste het weggestuwde water tegen de lage glooiingen.

„Heb je 't niet koud?" vroeg eensklaps de zware stem van den schipper.

„Niet erg", antwoordde Hans.

„Als je trek in een bakje koffie hebt, zou je 't water kunnen opzetten".

„Goed, schipper".

Hans daalde in de kajuit af, die de schipper de roef noemde.

Hij stak 't kleine petroleumstel aan, zette een keteltje water op, en ging op een der drie lage stoelen zitten.

„Op de plank boven een der bedden vin-je de koffie, de suiker en de melk", klonk eensklaps de zware stem van den schipper naar beneden".

„'k Zal 't wel vinden, schipper."

Toen Hans de koffie gezet en ingeschonken had, bracht ie knecht en schipper een bakje.

„Hè, dat smaakt in den nacht", prees de schipper. „Verlang je niet naar je warme bed?"

„'t Bevalt me best", antwoordde Hans, „'t Is zoo heel anders en alles wat anders is . . . ."

„Zoo is het", viel de schipper hem in de rede, „de mensch wil telkens verandering. Het gewone be-

Schipper Persoon nam het stuur.

gint hem te vervelen. Heb je de knecht ook een bakje gebracht?".

„Ja".

„Wat zei ie?"

„Niets".

„'t Is een lastige jongen, een heel lastige jongen. Of lastig? 'k Weet niet, wat ik zeggen moet . . . Lastig is ie eigenlijk ook niet. Hij doet gewillig z'n werk, pruttelt nooit tegen, maar . . . je weet niet, wat je aan 'm hebt. Praten doet ie nooit, d.w.z. hij zegt nooit meer, dan precies noodig is. Hij vaart nou al vier jaar met me, maar ziedaar, nog geen vier woorden heeft ie te veel gezegd."

„Willem de Zwijger", lachte Hans.

De schipper had z'n kop koffie leeg gedronken.

„Wil ik U er nog een inschenken?"

„Als je wilt graag".

Hans bracht het tweede kop, daalde weer af in de roef en schonk een tweede kop voor den knecht, die Rinus heette.

„Alsjeblieft, nog een kop".

De knecht pakte de kop aan. Hij zat op z'n hurken naast den motor, doch zei niets.

„'t Is vrij koud van nacht", begon Hans.

„Hier niet", antwoordde ie.

„Ben je al lang in dienst bij Luyendijk?"

„Vier jaar — ruim".

„Bevalt je 't schippersleven?"

Hij keek Hans aan, doch zei geen woord.

„Vin-je 't op den duur niet eentonig dit leven, altijd op de schuit, altijd op 't water, altijd 't zelfde werk!

„Hm", antwoordde ie.

Hans vroeg maar door, doch kreeg slechts korte, afwijzende antwoorden.

Toen ie weer in de roef zat alleen, vroeg ie zich af wat er toch wel in dien jongen moest omgaan. Om twee uur waren ze vertrokken, ruim zes uur lagen ze in de Wijnhaven aan den steiger.

En onmiddellijk werd met het lossen begonnen, want er moest voortgang gemaakt worden, wilde de schuit op tijd naar Antwerpen kunnen afvaren.

„Ik zou je raden, wat te gaan slapen", ried de schipper, „wat moet je zoo vroeg door Rotterdam zwerven?

Hans leek dit voorstel; hij daalde in de roef af, ontkleedde zich ten deele en ging liggen.

Boven hem hoorde hij 't zware geschreeuw van stemmen en 't geklots en geklep van klompen en laarzen, maar hij had 't koud, was moe en sliep dan ook spoedig in.

Toen hij wakker werd en de oogen opende, zag hij de knecht, druk bezig met het bereiden van 't middagmaal.

„Hè, dat is een goede dut geweest", zei hij, opstaande. „Ben je bezig aan 't maal?"

„Ja", was 't korte antwoord.

Toen Hans zich geheel gekleed had, klom hij naar boven.

Vele handen waren bezig de steenen te lossen en in hooge tassen op den kant te stapelen. De schipper stond rustig z'n pijp te rooken. Hij glimlachte toen ie Hans zag.

„Dat is een goede tuk geweest, Hans", zei ie lachend.

„Fijn", antwoordde Hans.

„'k Heb de patroon daar net gesproken!"

„Hè . . . Luyendijk . . . is ie hier?" riep Hans blij verrast. „Waar is ie?"

„'k Heb 'm net gesproken door de telephoon, die we hebben daar op den wal in dat huisje. We moeten hem altijd opbellen, als we aan zijn. Hij vroeg nog naar je. Ik zei, dat je sliep".

Hans had spijt van zijn dutje. Wat zou dat leuk geweest zijn, als ie 'm zelf even had mogen spreken.

„Wat zei ie der wel van, dat ik sliep?" vroeg Hans.

„Hij lachte door de telephoon".

„Alles op z'n tijd, schipper", zei ie, „en als ie wakker is, doe je 'm maar de groete".

Ze zwegen even.

„Als we nou strakjes het maal ophebben, zou ik je raden eens een kijkje in Rotterdam te nemen",

zei de schipper. „Wat moet je hier den heelen dag op en bij de schuit hangen?"

„'s Lands wijs", 's lands eer", dacht Hans, toen ie met schipper en knecht het maal nuttigde, door den knecht bereid.

En ie had wel reden zich deze aloude spreuk te herinneren: ze aten wel naar 's schippers wijs. Uit een grooten, ronden schotel pikten ze met hun vork een aardappel, roerden deze door de saus, die eveneens in een grooten, ronden schotel was gegoten, pikten tegelijk een stuk spek op en lieten aardappel, spek en saus in hun mond verdwijnen.

Hans at ijverig mee.

„Vieze varkens worden niet vet", dacht ie. Toen de maaltijd geëindigd was, zei de schipper: „Nou zou ik je raden maar direct op te stappen. Ga eens 't een en ander bekijken. De havens zijn de moeite waard".

„Kan Rinus meegaan?" vroeg Hans eensklaps en hij wist eigenlijk niet, waarom ie 't vroeg.

„Mij goed", antwoordde schipper Persoon, „maar ik denk niet, dat ie zal willen. 't Is zoo'n eenzelvige. Maar . . . vraag 't hem".

Hans klom naar boven, waar hij Rinus vond.

„'k Ga de stad in, loop je mee".

Verrast keek Rinus hem aan.

„Mee?" herhaalde hij en zweeg verder.

Hij keek over de Wijnhaven en meer tot zich zelf dan tot Hans zei ie: „Nou, de stad in . . . naar

't breede water . . . . naar de havens, waar de groote schepen liggen . . . . .

Toen eensklaps tot Hans: „Ja, 'k ga mee, kom".

Ze liepen samen heen.

De schipper, die inmiddels ook op 't dek gekomen was, keek hen na.

„Zonderling", mompelde ie, „dat ie meeloopt".

De twee opgeschoten jongens, Rinus achttien, Hans bijna zestien liepen zwijgend naast elkaar voort, de eene straat in, de andere uit, tot ze kwamen aan de Boompjes.

Op de brug bleef Rinus plotseling staan.

„Zie!" riep ie, bijna in vervoering, „wat een schip dat is! Zie je 'm! Als je daar nou op was, op die groote . . . .

Plotseling, als schaamde hij zich z'n enthousiasme, zweeg ie en zei nuchter: „Laten we doorloopen".

Doch Hans bleef staan, ook onder den indruk van dat machtige zeekasteel, dat daar als beheerschend het groote water, scheen te liggen.

„Ja", zei ie, „als je daar nou zoo'n schuit mee vergelijkt, waar wij op varen, 't Moet heerlijk zijn, op zoo'n vaartuig te zitten, op de groote zeeën en te varen naar vreemde landen".

„Vin-jij dat ook?" vroeg Rinus plotseling, alsof ie verbaasd was over Hans' verlangen.

Doch deze antwoordde met de wedervraag: „Ik geloof, dat jou verlangen groot is. Is het niet?"

„Op zoo'n grôôt schip zou ik willen zijn!"

Rinus zweeg.

„Laten we maar verder loopen", stelde ie voor.

En ze liepen verder.

En weer zwijgend gingen ze door de drukke straten, waarover zware sleeperskarren voortdreunden over de bonkerige keien en geweldige vrachtauto's met hun zware lasten den grond deden dreunen.

„'k Heb dorst", riep Hans op eens. „Daar is een café. Laten we iets gebruiken."

Rinus antwoordde niet, doch liep met Hans mee 't café in.

Ze zetten zich tegenover elkander aan een tafeltje. Rinus dronk bier, Hans victoriawater.

„Wil je rooken?"

„Goed".

Ze rookten beiden een sigaret.

Eén ding voelde Hans: Daar moest een verlangen zijn in Rinus, een fel verlangen naar zee te gaan, te varen op zoo'n groot schip. Maar, als dat verlangen zoo onbedwingbaar in hem werkte, waarom was hij dan niet gegaan, nu reeds vier jaar geleden? Waarom ging ie nog niet?

Hij moest 't hem vragen.

En plotseling, zonder verdere aanleiding, vroeg ie: „Zeg . . Rinus . . waarom ga je niet naar zee?"

Verrast en verbaasd keek Rinus hem aan. Hoe wist Hans, wien hij nooit een blik in zijn hart gegeven had, die niets wist van zijn verleden, maar

ook niets van zijn verlangen, hoe wist Hans, wat er in hem omging. Maar hij moest het wel weten, wel voelen! Hoe anders kon hij die van inzicht getuigende vraag doen: „Waarom ga jij niet naar zee?"

Nu, na deze vraag, voelde Rinus de behoefte tot spreken. Voor 't eerst zou hij hèm vertellen, wat hij tot heden een ieder verzwegen had. „We zitten hier alleen", zei hij, na om zich gekeken te hebben en hij trok uit den binnenzak van zijn jas enkele opgevouwen papieren. „Ik zal je iets voorlezen. 'k Weet eigenlijk niet meer, hoe ik aan deze papieren kom. 'k Geloof van een vriend, dien ik toen had. Wie dit geschreven heeft, weet ik evenmin. 't Kan me trouwens niet schelen".

Hij zweeg terwijl hij de bladen openvouwde en ze in volgorde schikte en las . . . .

Hij las een aandoenlijk verhaal voor van de ramp met de Berlin, het geweldige zeekasteel, dat te pletter sloeg op de havenhoofden van den Hoek van Holland. Hij had 't verhaal met aandoening, met ontroering gelezen, met moeite zijn stem tot vastheid dwingende.

En toen ie had uitgelezen en de papieren had dichtgevouwen, keek hij Hans aan:

„Op dat schip, op de Berlin, waren mijn vader en mijn twee broers . . . Ze zijn alle drie omgekomen. Je begrijpt, dat mijn moeder sedert een doodsangst heeft voor de zee, en dat ik haar dood op m'n ge-

weten zou hebben, als ik naar zee ging. Ik heb 't haar moeten beloven, ze heeft me afgesmeekt de belofte, dat ik nooit op zee zou gaan varen. En ik heb 't haar beloofd. En ik verlang zoo naar zee. Iederen dag, ieder uur verwensch ik mij zelf, m'n bestaan in die nauwe ruimte, op die nauwe schuit, tusschen die nauwe oevers. Ik wil, ik wil naar zee . . . en ik kan niet. Ik mag ook niet . . . om m'n moeder."

Hans zag hem aan. Wat kon hij, jonger nog dan Rinus, antwoorden? Wat troost kon hij hem geven?

„Je bent goed voor je moeder", was al wat ie zeggen kon.

Maar hij begreep en voelde wat er in Rinus omging en hij vertelde van z'n oom, die eenmaal zwerver was en wien 't zwerven nog zat in 't bloed, hij vertelde van zich zelf en dat ook hij eenmaal een onbedwingbaar verlangen had de ouderlijke woning te ontvluchten, doch z'n verlangen onderdrukt had om . . . z'n moeder.

„Je houdt dus ook veel van je moeder?" vroeg Rinus.

„Ja", antwoordde Hans eenvoudig.

Ze stonden op, liepen nog wat om de havens, en keerden terug naar de schuit. Het lossen was nog in vollen gang.

Een ding stond vast bij Hans. Hij zou alles, wat ie gehoord had, aan den schipper vertellen, dat die

Rinus met andere oogen zou aanzien. En ook, als hij dezen weer zag, zou ie 't aan den heer Luyendijk vertellen. Misschien dat deze Rinus toch helpen kon. Hij had 't geloof, dat zijn patroon voor alles raad wist en iedereen tot steun kon zijn.

Den volgenden dag voer de schuit door naar Gent. Hans had aan schipper Persoon verteld, wat ie uit Rinus' mond gehoord had.

„Maar dat 's mooi", bromde de schipper tusschen de tanden. „Een jonge, die zoo veel van zijn moeder houdt is een brave kerel. Ik zal ook eens met 'm praten".

En de schipper sprak met hem op een nacht, toen ze alleen waren, alleen bij 't roer. Ze waren in de Zeeuwsche wateren. De maan scheen helder, miljarden sterren schitterden aan den hemel en toen in die wijde stilte zei de schipper 't hem: „Een jonge, die zoo mooi voelt voor z'n moeder, is niet eenzaam. Jij vervult een mooie plicht jegens die arme vrouw, die alles verloren heeft. Alleen jou heeft ze behouden. Jij moet je rijk en gelukkig voelen, omdat je een mooie plicht vervult. Wat zou je je eenzaam voelen op de groote zee . . als je wist, dat je moeder thuis zat in angst en in verdriet. Dan pas was je eenzaam, Rinus."

De Jonge Jan Vier voer voort naar 't doel: Gent, en 't scheen of ze zoo blij nog nooit de golven had doorkliefd als na dien nacht. Zij droeg

ook op haar rug of in haar schoot drie menschen, die soms lachten en schertsten en vroolijk hun liederen klinken deden door de wijde, glanzende ruimte. Voor 't eerst in al die jaren voelde Rinus zich niet eenzaam en ongelukkig meer.

Behouden en vol geladen kwam de schuit aan in Den Haag en de heer Luyendijk, uit Rotterdam gewaarschuwd, was aan de kade en 't ontging hem niet, hoe geheel anders Rinus was geworden.

Hij vroeg er den schipper naar en toen deze 't hem verteld had, zei ie: „Dat is dan een mooie reis voor dien jongen geweest. Och ja, 't juiste woord op den juisten tijd . . . . Hij ging naar Rinus, die beneden was. Hij schudde hem de hand. Hij trok de portefeuille uit z'n zak en zei: „Kijk eens, dat 's nou een extratje voor je en nou steek je je maar gauw in je Zondagsche pak en dan: Als de weerga naar je moeder met acht dagen vacantie".

Een uur later zat Rinus in den trein en 't was hem of er een knellende last was weggevallen van zijn hart.

HOOFDSTUK XII.

WEER VAN OOM DEN ZWERVER EN WAT ER VAN HEM IS GEWORDEN. EEN BLIJ EINDE.

Het werk, de bouw van eenige huizen, waaraan ook oom Hendrik verbonden was, lag stil. Loonsverschil had de werklieden tot staking doen besluiten, zoodat oom Hendrik werkeloos rondliep. Toen Hans een vrijen dag had, wat elke maand éénmaal 't geval was, zei oom 's morgens:

„Je hebt niets te doen, Hans, en ik gelukkig ook niet. Laten we de stad wat in gaan. 't Is goed weer, we zouden dus naar Scheveningen kunnen wandelen."

Hans nam z'n ooms voorstel aan en dus trokken ze er samen na 't ontbijt op uit. Ze kwamen langs den nieuw-bouw, die nu stil lag.

„Daar heb ik wat geploeterd", zuchtte oom, „de eene tas steenen na de andere op je schouder en dan

die ladder op met zijn tergende treden. En de ladder weer af en weer die vracht op je schouder en weer naar boven. Iederen dag, ieder uur. Dat noemen ze op eerlijke, op fatsoenlijke manier je brood verdienen".

„Is die manier dan onfatsoenlijk?" vroeg Hans.

Oom zweeg nadenkend.

„Nee", antwoordde hij toen, „onfatsoenlijk eigenlijk niet, maar . . . . "

Ze waren bij een melksalon.

„We zullen hier een kop koffie drinken, dan kunnen we rustiger praten. Kom mee".

Toen ze gezeten waren en de dienstdoende juffrouw de koffie gebracht had, antwoordde oom:

„Je begrijpt toch wel Hans, wat die arbeid voor mij is. Vergeet niet, dat ik jaren vrij geweest ben. Een zwerver . . . goed, maar ik was vrij. Vandaag deed ik dit, morgen dat. Nu was ik hier, dan weer daar. Ik was in 't leven, 'k was onder de menschen. Nu niet — ik sjouw daar met een pruim tabak achter m'n kiezen — m'n eenige vrind op 't werk. En welk werk! Niets is er voor noodig dan een paar handen en een schouder, die de steenen draagt. Denken doe je niet meer — je sjouwt. Nadenken hoef je niet — je sjouwt. Ja, 't eenige, wat je nog verwachten kunt is een trede mis te stappen, te vallen en je nek te breken".

Toen oom even zweeg, merkte Hans op: „En u

was zoo blij, dat u weer terug was in 't leven der menschen! U hebt het zelf gezegd".

„Zeker, er zijn dagen, er zijn weken geweest, dat ik 't zwerversbestaan moe was, dat ik hard verlangde naar een arbeidzaam leven onder en met de menschen. Dien avond, toen ik m'n zuster, jou moeder, terug zag, was ik gelukkig. Maar ik wist niet, dat ik met zoo'n arbeid m'n dagen moest vullen. En toch, ik had 't kunnen begrijpen, want: ik kan niets. 'k Heb weinig geleerd in de enkele jaren dat ik de school heb bezocht, en een handwerk versta ik niet. Maar als ik alles goed had voorzien dien avond, dan had ik gezegd tegen je moeder: „Zuster, ik ben gelukkig dat we elkaar weer hebben gezien, ik ben gelukkig te hebben gehoord, dat vader me alles heeft vergeven, maar laat me nu weer gaan. Ik ben als een zigeuner, wien 't zwerven in 't bloed zit. Ik zal een arbeid moeten verrichten, waaraan alle ziel ontbreekt, waarvoor geen inzicht, geen eigen opvatting, waarvoor niets noodig is dan onze beest-kracht. Laat mij weer gaan zwerven."

„En u hebt zooveel ellende uit uw eigen leven verteld? Denkt u eens aan uw verblijf in Amerika"?

„Dat is allemaal waar Hans, maar in elk geval: ik beleefde wat. Hoor eens en geef mij eens eerlijk antwoord: „Zou je nu nog op een kantoor willen zitten".

„O nee, o nee", haastte Hans zich te antwoorden.

„En hoe komt dat? Omdat je nu een leven hebt vol afwisseling. Dan ben je hier, dan daar. Vandaag spreek je die, morgen een ander. Nu is het deze zaak, die je bezig houdt, morgen vraagt een andere zaak weer je aandacht en ijver. Begrijp je nu, wat mij ontbreekt?"

Ze zwegen, dachten beiden na.

Hans was de eerste, die de stilte verbrak.

„En wat wilt u nu doen, oom?"

„Ik wil ..... ik wil je vader en moeder eerlijk en hartelijk bedanken voor alles en dan weer gaan in de wereld".

„Buikspreken?"

Oom schaterde.

„Als 't moet, ja".

„Maar, als u nu eens werk kreeg, dat niet zoo eentonig is, werk, dat wel afwisseling geeft".

„Maar ..... ik kan toch niets, Hans".

Plotseling sprong Hans op, zoodat de juffrouw, die de glazen spoelde, schrikte.

„Laten we naar den heer Luyendijk gaan, oom. Die begrijpt alles, die kan u misschien raden en helpen. Laten we direct gaan".

Oom lachte even om Hans voortvarendheid en zei toen: „Je denkt geloof ik, dat die heer Luyendijk een ieder helpen kan, die hulp noodig heeft. En — ach, misschien is dat wel zoo. Maar — iemand zooals ik, die niets kan, is niet te helpen. Ik kan alleen steenen sjouwen."

„We kunnen het toch probeeren, toe, oom, laten we gaan".

En oom stemde toe en samen gingen ze naar het kantoor van Hans' patroon.

Met z'n bekende prettige bonhomie ontving hij beiden, Oom en Hans.

„'k Heb al veel van u gehoord", begon de heer Luyendijk, toen ze gezeten waren, „in 't begin had Hans z'n mond vol over u. Maar — en nu kwam de zakenman Luyendijk te voorschijn — maar u zult zeker een doel hebben met uw bezoek. Laat hooren".

Die prettige, vertrouwelijke uitnoodiging bracht oom Hendrik geheel op z'n gemak en hij vertelde aan den luisterenden patroon alles.

Een tijdlang zweeg de heer Luyendijk. Toen keek hij oom Hendrik als onderzoekend aan.

„Hoor eens", zei ie. „Ik zal je precies zeggen, hoe ik daar over denk. Je kent de wereld, dat 's zeker. Je hebt mensschenkennis, dat 's niet minder zeker. Je bent jong en sterk ..... Maar, nou moet je me één ding zeggen: Wil je per sé je oud zwerversbestaan voortzetten"?

„Och, dat niet, dat niet," antwoordde oom, „als ik maar werk heb, iets te doen heb, waar afwisseling in zit. Wat ik u vertelde, dat eindelooze op en af van dien ladder en . . . ."

„Dat weet ik", viel de heer Luyendijk die niet van herhaling hield, „dat weet ik. Nu luister eens. Zoo-

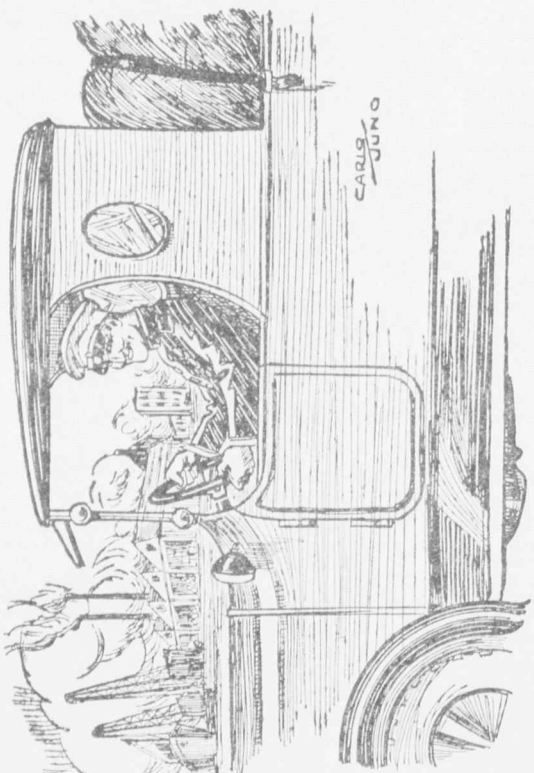

Oom Hendrik voelt zich best tevreden, als chauffeur op den grooten vrachtwagen.

als ik al met Hans besproken hebt, ligt 't in m'n bedoeling spoedig een groote vrachtauto aan te schaffen. Die heb ik hard noodig voor mijn bedrijf. En als 't je nou te doen is om een leven met wat afwisseling, dan hier te zijn en dan weer daar, nou dan zou ik zeggen: Word bij mij chauffeur op de vrachtauto".

„Oom!" riep Hans in blijde verrassing.

„Graag", wilde oom roepen, maar hij bedacht zich.

„Ik kan niet als chauffeur . . . ."

Doch de heer Luyendijk liet hem niet uitspreken.

„Dat vak leer je. In enkele weken ben je volleerd chauffeur. Er is hier een chauffeurschool, waarvan ik den bedrijfsleider ken. Ik zal vandaag nog met hem spreken. Over een veertien dagen hoop ik m'n vrachtauto te hebben en ken jij 't vak. Lijkt het je?"

„Meneer, ik ben" — begon oom Hendrik, — doch de heer Luyendijk liet hem niet uitspreken.

„'t Wordt mijn tijd", zei ie en stond op. Hij drukte oom Hendrik en Hans de hand en tot den laatste zei hij: „Nu zul je nog beleven, Hans, dat je in de toekomst de patroon wordt van je eigen oom".

Hij liep heen, sprakeloos volgden de twee bezoekers.

De heer Luyendijk sprong op z'n motor en verdween.

„Hans", zei oom aangedaan, „dat alles heb ik

eigenlijk aan jou te danken. En als jij later bekend zult zijn in 't land als

„DE HOLLANDSCHE SCHIPPER"

zal ik misschien nog beroemd worden als:

„DE CHAUFFEUR VAN DE FIRMA LUYENDIJK & Co."

EINDE.

Naschrift.

Oom Hendriks voorspelling is bewaarheid.

Hans van Staveren is thans de compagnon van den heer Dirk Luyendijk en wie de groote vrachtauto nog altijd met vreugde bestuurt is oom Hendrik, de zwerver van jaren geleden.